

ADRESA NR. 1163 - 1167
SALA DE LECTURA

flacăra

anul XXXIII
25 (1514)
VINERI
22 Iunie
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

Reîntâlnire pe pământul României

NICOLAE CEAUȘESCU — KIM IR SEN

— Fotoreportajul vizitei în paginile 2 și 3 —

Eroismul de fiecare zi

Constructorii de la Siriu au dat proba de foc care a fost de fapt o probă de caracter și competență — paginile 6 și 7 —

Un reportaj cu

„auzul la maximum”

Artiștii tineri și libertatea

Cu întregul patronaj al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, al Consiliului Culturii și Educației Socialiste și al Uniunii Artiștilor Plastici, **Expoziția națională de artă plastică a tineretului** de la Sălile Dalles face, foarte convingător și, în câteva din secțiunile ei, direct emoționant dovada puterilor artistice ale „generațiilor de schimb”, a unui talent activ, devotat ideii de construcție. Deschisă sub semnul a „40 de ani de muncă și împliniri”, manifestarea e cea mai aleasă portretizare a năzuințelor omului tânăr și a nevoilor lui de frumos, de lucru în climatul armoniei și echității. Premiile acordate acum vin să confirme numele a o seamă de plasticieni în care pictura, sculptura și grafica românească au investit încredere: Vasile Pop Negreșteanu, Iancuț Ioan, Marilena Măntescu, Ovidiu Marcian, Andrei Doczy, Mirela Buciu Isăilă, Ioan Penda, Gruia Floruț, Eva Lihor Laza. Trebuie să remarcăm prezența, pe simezele expoziției, a operelor unor maestri ai artei noastre — un fapt care arată deopotrivă solidaritate în câmpul intereselor artistice și deschidere colegială. Ilustrația din acest număr le aparține în exclusivitate.

**Jurnal
de
campanie**

**Ne trebuie 2 ani ca
să învățăm să vorbim
și 60 ca să învățăm
să păstrăm liniștea**

— pagina 8 —

— pagina 20 —

**Cintind eternitatea dulce a Moldovei,
pe Ștefan cel Mare, Mihai Eminescu și oamenii ei de azi**

— paginile 12 și 13 —

Două moduri de a inventa

Scuze pe banii statului

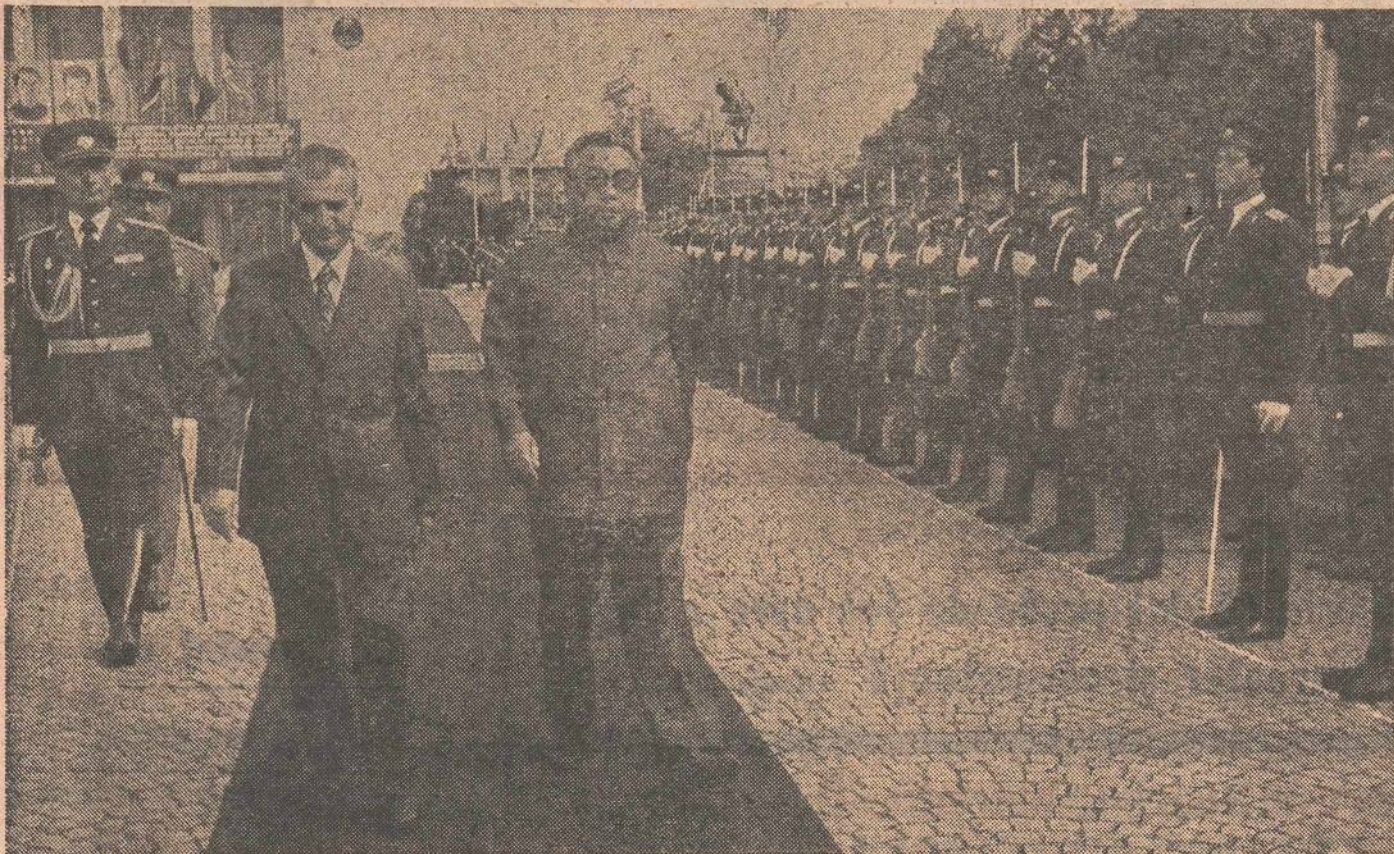
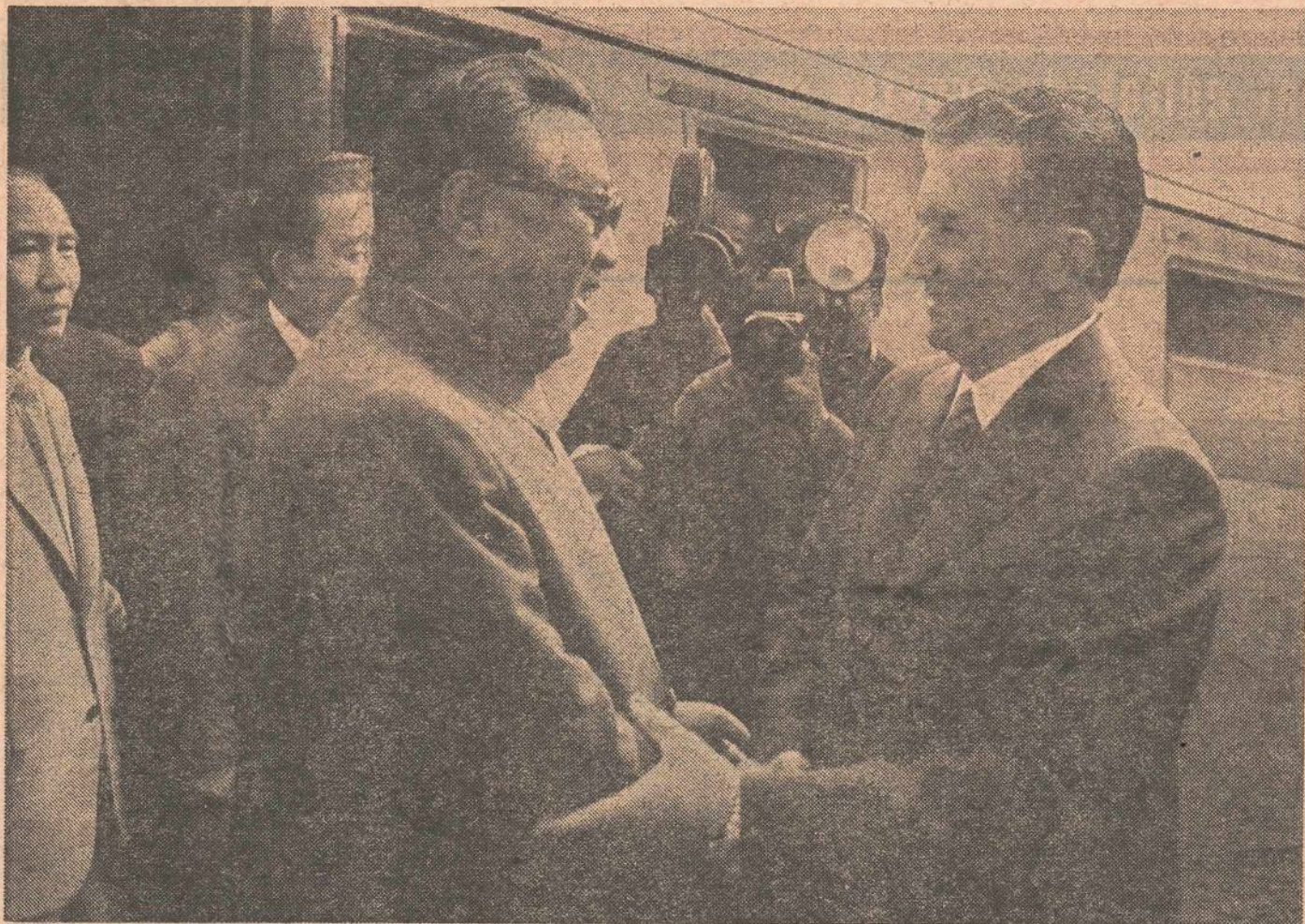
Un motor alimentat cu apă

— pagina 21 —

BUCUROȘI DE OASPEȚI

Vizita oficială de prietenie în țara noastră, la invitația

● Eveniment de mare însemnătate în dezvoltarea relațiilor româno-coreene ●

Relațiile de trainică prietenie și solidaritate, de strinsă colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncii din Coreea, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană, întemeiate pe bogate tradiții de luptă pentru realizarea aspirațiilor comune ale popoarelor noastre de libertate și progres social, au cunoscut o dezvoltare continuă. O importanță deosebită în consolidarea și extinderea acestor raporturi au avut relațiile personale de prietenie, întâlnirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrată Coreeană. Prietenia, încrederea și înțelegerea reciprocă ce caracterizează întâlnirile româno-coreene la cel mai înalt nivel constituie cadrul fertil de largire și adâncire a cooperării pe multiple planuri dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană. În acest context se încadrează și vizita făcută săptămîna aceasta în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către tovarășul Kim Ir Sen.

În timpul noului dialog româno-coreean la cel mai înalt nivel, cei doi conducători de partid și de stat au procedat la o informare reciprocă privind activitatea și preocupările celor două partide, mersul construcției socialiste în cele două țări și au avut un schimb de vederi în legătură cu unele aspecte esențiale ale dezvoltării relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncii din Coreea, dintre România și R.P.D. Coreeană.

Un loc de seamă a fost acordat, în cadrul convorbirilor oficiale, relațiilor dintre cele două țări. Analizînd stadiul și perspectivele acestor relații, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Kim Ir Sen au evidențiat cu satisfacție faptul că ele s-au extins și îmbogățit continuu în ultimii ani, în spiritul înțelegerilor convenite de cei doi conducători de partid și de stat. A fost relevată hotărîrea comună ca, în strînsă concordanță cu relațiile foarte bune existente între cele două partide, să se acționeze pentru a ridica și mai mult nivelul colaborării economice româno-coreene, pornindu-se de la posibilitățile largi de care dispun economiile naționale ale celor două țări, de la prioritățile programelor lor de dezvoltare economico-socială. În acest sens, a fost exprimată dorința de a extinde, pe termen lung, cooperarea și specializarea în producție, de a spori și diversifica schimburile comerciale. S-a convenit, de asemenea, să se intensifice legăturile pe tărîmul științei, învățămîntului și în alte sfere de activitate. S-a apreciat că dezvoltarea susținută a relațiilor dintre România și R.P.D. Coreeană, pe temeiul deplină egalități, al stimei, considerației și avantajului reciproc, este în folosul și spre binele ambelor popoare, al progresului și prosperității lor, al edificării noii orînduirii în cele două țări, al cauzei independenței, socialismului și păcii pe planeta noastră.

Dialogul la nivel înalt româno-coreean a cuprins și probleme importante ale vieții internaționale. În acest cadru, a fost analizată îndeaproape evoluția situației în zonele geografice în care sînt situate România și R.P.D. Coreeană. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat preocuparea țării noastre față de situația deosebit de gravă creată în Europa, în urma trecerii la amplasarea de către S.U.A. a rachetelor cu rază medie de acțiune în unele țări vest-europene și, ca urmare, a trecerii la realizarea de către Uniunea Sovietică a contramăsurilor nucleare anunțate. S-a subliniat necesitatea de a se face totul pentru reluarea negocierilor sovieto-americane, în vederea ajungerii la un acord care să ducă la eliminarea totală a rachetelor cu rază medie de acțiune, și apoi a oricăror arme nucleare din Europa și din lume. Tovarășul Kim Ir Sen a evidențiat că reglementarea stării de gravă încordare din Peninsula Coreeană și înlăturarea pericolului unui nou război reprezintă una din problemele-cheie ale asigurării păcii în Asia și în lume, o premisă esențială pentru realizarea pe cale pașnică a reunificării Coreei. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat solidaritatea poporului român cu lupta dreaptă a poporului coreean și a subliniat sprijinul activ față de propunerile formulate de tovarășul Kim Ir Sen în direcția reunificării și realizării unei Corei independente și pașnice, față de recentele sale inițiative privind reducerea tensiunii în Peninsula Coreeană și începerea de convorbiri tripartite, în vederea soluționării pe cale pașnică, prin tratative, a problemei coreene.

Dînd o înaltă apreciere noului dialog româno-coreean la nivel înalt, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Fiecare întâlnire pe care am avut-o, dragă tovarășe Kim Ir Sen, convorbirile purtate împreună, la București sau la Phenian, s-au înscris ca momente de o mare însemnătate în dezvoltarea raporturilor frățești dintre partidele și popoarele noastre. Doresc să subliniez și cu acest prilej că un rol deosebit de important în dezvoltarea acestor raporturi l-au avut relațiile personale, de prietenie, statornicite între mine și tovarășul Kim Ir Sen. Sînt con-

tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășului Kim Ir Sen

BUCUROȘI DE OASPEȚI

● În interesul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului, colaborării și păcii în lume ●

vins că și actuala vizită, noua noastră întâlnire vor avea un rol important în întărirea pe mai departe a prieteniei, colaborării și solidarității româno-coreene. Există largi posibilități de a promova, în continuare, o colaborare rodnică în toate domeniile — economic, tehnico-științific, cultural și în alte sectoare de activitate —, de a întări conlucrarea noastră pe plan internațional". La rîndul său, tovarășul Kim Ir Sen a declarat: „La temelia relațiilor de prietenie dintre Coreea și România se află profunde relații personale de prietenie statornicite între tovarășul Ceaușescu și mine, precum și sentimentele profunde de prietenie frățească ale popoarelor celor două țări, care luptă împreună pentru triumful cauzei păcii, al socialismului și comunismului. Prin actuala noastră întâlnire, vom deschide un drum și mai larg întăririi tradiționalei prietenii și solidarității coreceno-române, extinderii schimburilor și colaborării dintre ele“.

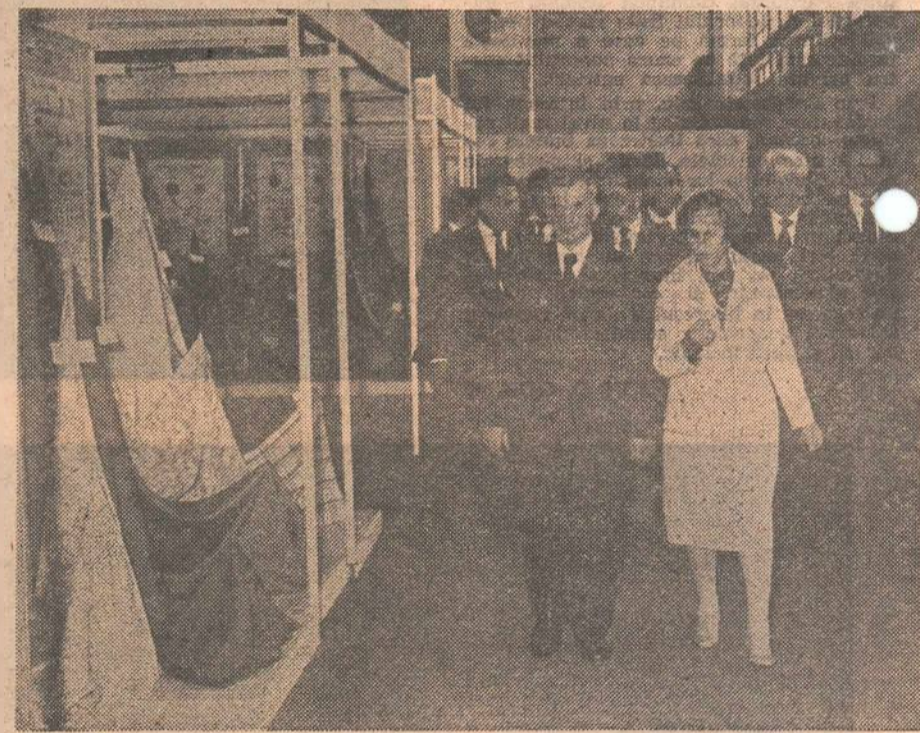
Înaltul oaspete coreean a elogiat călduros personalitatea secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rolul său esențial în construcția socialistă din țara noastră, prestigiul de care conducătorul partidului și statului nostru se bucură pe plan internațional. „Stimatul tovarăș Nicolae Ceaușescu — a spus secretarul general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea — este bine cunoscut în rîndul poporului nostru ca un eminent conducător al poporului român și prieten apropiat al poporului coreean. România se afirmă astăzi în Europa ca o țară socialistă și iubitoare de pace, bucurîndu-se de prestigiu internațional. Aceasta se datorește activității dumneavoastră susținute, este rezultatul conducerii dumneavoastră juste“. Tovarășul Kim Ir Sen și-a exprimat, de asemenea, recunoștința pentru sprijinul acordat de poporul român poporului coreean: „În trecut, Partidul Comunist Român și guvernul român au sprijinit în mod activ lupta poporului nostru pentru asigurarea păcii în Asia și în Peninsula Coreeană și pentru realizarea unificării independente și pașnice a patriei. Și de această dată sprijină în mod susținut propunerea formulată de noi, de a începe tratative tripartite. Exprim profunda mea recunoștință Partidului Comunist Român, guvernului și poporului frate român pentru solidaritatea fermă pe care o manifestă întotdeauna față de cauza poporului nostru privind reunificarea patriei“.

Prin rezultatele sale, prin întreaga lui desfășurare, noul dialog la nivel înalt româno-coreean, care ilustrează bunele relații dintre partidele, țările și popoarele noastre, evoluția lor dinamică, precum și voința comună de a le extinde și a le adânci, constituie un eveniment de seamă în cronică raporturilor dintre cele două țări, menit să dea un nou impuls dezvoltării tot mai intense și multilaterale a colaborării și conlucrării româno-coreene, în interesul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului, colaborării și păcii în lume.

ION D. GOIA ■

După datina bunului gospodar, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aflat în mijlocul oamenilor muncii din agricultura județelor Olt, Teleorman și Giurgiu, a analizat, cu cadre de conducere și specialiști din industrie, probleme fundamentale ale ridicării eficienței întregii activități economice

În cadrul unui nou și fructuos dialog de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a analizat la sfârșitul săptămânii trecute — la Complexul expozițional din Piața Științei —, cu cadre de conducere și specialiști din unele ministere economice, centrale industriale, institute de cercetări și întreprinderi, probleme fundamentale, de stringentă actualitate, ale economiei noastre naționale: ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumului de materii prime, materiale, energie și combustibili, diminuarea cheltuielilor de producție, sporirea pe toate căile a productivității muncii, creșterea eficienței întregii activități industriale, recuperarea, recondiționarea și refolosirea unor materiale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarăsa Elena Ceaușescu, de tovarășii Constantin Dăscălescu, Ștefan Birlea, Ludovic Fazekas, Ion Ursu, Richard Winter, Silviu Curticeanu, precum și de Ion M. Nicolae, Gheorghe Petrescu, viceprim-miniștri ai guvernului.

După cum este cunoscut, problemele supuse analizei fac obiectul unor programe speciale întocmite de ministere pe baza hotărârilor Conferinței Naționale a partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Modul în care aceste programe se transpun în practică, rezultatele obținute, experiența acumulată în

stabilirea celor mai eficiente măsuri tehnice și organizatorice au fost urmărite constant și cu toată exigența. În acest spirit s-a desfășurat și analiza pe care conducătorul partidului și statului nostru a făcut-o felului în care se îndeplinesc indicatorii calitativi ai producției în ramuri importante ale industriei noastre socialiste.

Astfel, în sectoarele industrializării lemnului și materialelor de construcții, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciind rezultatele obținute, a subliniat atenția ce trebuie acordată, în continuare, reducerii consumurilor energetice, a consumurilor specifice de materii prime și de materiale, prin folosirea unor tehnologii perfecționate, de înalt randament, prin re-proiectarea și modernizarea produselor. S-a indicat, de asemenea, să se introducă în întreprinderile de industrializare a lemnului și de materiale de construcții linii automate de producție, menite să asigure obținerea unei productivități ridicate, fabricarea de produse de înaltă calitate și competitivitate.

Probleme asemănătoare au fost abordate și în sectoarele industriei petrolului, minelor și geologiei, unde s-a acordat o atenție deosebită sporirii rezervelor de petrol și gaze, prin intensificarea explorărilor geologice și creșterea factorilor finali de recuperare a titelului din zăcămintele vechi, prin aplicarea de metode avansate de recuperare, cum sînt injec-

ția cu apă, injecția ciclică cu abur, combustia subterană. Secretarul general al partidului a cerut forurilor și întreprinderilor de resort să acționeze cu mai multă hotărâre pentru reducerea consumurilor materiale. În acest scop, este necesar ca specialiștii, muncitorii să se ocupe cu mai multă insistență de introducerea unor mașini, instalații și tehnologii avansate, care să ducă la diminuarea cheltuielilor de producție, la creșterea productivității și eficienței întregii activități, la sporirea parametrilor de calitate.

Apreciind rezultatele bune obținute în domeniul industriei ușoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat totodată că există încă rezerve pentru valorificarea cărora trebuie să se asigure reducerea mai accentuată a greutateii țesăturilor și tricotelajelor, îndeosebi pe seama diminuării consumurilor specifice de materii prime și materiale. Remarcînd că în industria ușoară există mari posibilități de creștere a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să se treacă de urgență la introducerea de linii de producție mecanizate și automatizate, aceasta rezezentînd problema numărului unu în momentul de față.

În timpul analizei referitoare la ramura industriei chimice, a fost scos în evidență aportul deosebit al cercetării românești la dezvoltarea și modernizarea

acestei importante ramuri a economiei naționale, contribuția remarcabilă a Institutului Central de Chimie, aflat sub directă conducere și îndrumare a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președinte C.N.S.T. Secretarul general al partidului, apreciind rezultatele obținute în industria chimică, a cerut să se găsească posibilități ca în cel mai scurt timp toate produsele industriei chimice să se încadreze în normele elaborate, pentru reducerea în continuare a consumurilor. Tovarăsa Elena Ceaușescu a arătat că prin posibilitățile tehnice create și prin existența unui important și valoros număr de specialiști, cercetarea chimică trebuie și poate să contribuie într-o mai mare măsură la reducerea în continuare a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, la progresul industriei noastre chimice.

La încheierea acestei analize, miniștrii de resort, specialiștii, toți cei prezenți au mulțumit tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru indicațiile și orientările date și cu acest prilej, asigurînd că vor acționa cu fermitate pentru transpunerea lor în viață, pentru îndeplinirea întocmai a programelor speciale, întîmpinînd astfel cu noi și importante realizări a 40-a aniversare a eliberării și Congresul al XIII-lea al partidului.

După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut recent o vizită de lucru în unități agricole din județele Olt (Cooperativa Agricolă de Producție Vișina și Consiliul Unic Agroindustrial Vlădila), Teleorman (Cooperativa Agricolă de Producție Nanov și Consiliul Unic Agroindustrial Purani) și Giurgiu (Cooperativa Agricolă de Producție Putineciu și Cooperativa Agricolă de Producție Chiriacu). Pretutindeni, oamenii muncii de pe ogoare i-au ieșit înainte cu pînca și sarea ospitalității, i-au oferit flori, au aplaudat și ovaționat îndelung, au rostit calde și vibrante urări la adresa secretarului general al partidului.

În cadrul vizitei, au fost examinate aspecte concrete privind starea de vegetație a culturilor, stadiul pregătirii campaniei de recoltare a păoaselor, desfășurarea celorlalte lucrări de sezon, s-au indicat măsuri în vederea organizării tehnice a întregii activități în agricultură, pentru obținerea unor rezultate cât mai bune în toate sectoarele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat că sînt luate toate măsurile ca actuala campanie agricolă să se desfășoare într-un timp cât mai scurt și fără pierderi, fiind create condiții ca orzul să fie recoltat de pe întreaga suprafață cultivată în patru zile, iar grîul — în opt-zece zile. După recoltare, eforturile vor fi îndreptate asupra altor lucrări imediate. Astfel, se prevede ca printr-o organizare judicioasă a muncii și o folosire rațională a mijloacelor mecanice și a atelajelor, să fie eliberate cât mai repede terenurile de pe care se vor strînge grîul și orzul, asigurîndu-se astfel realizarea într-un timp cât mai scurt a însămînțărilor la culturile duble. O atenție deosebită va fi acordată, de asemenea, întreținerii și recoltării la timp a celorlalte culturi, precum și pregătirii exemplare a campaniei de toamnă. O altă problemă care a stat în atenție în timpul vizitei de lucru au constituit-o irigațiile. Astfel, în județul Olt, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate date privind locul important pe care îl ocupă lucrările de îmbunătățiri funciare, îndeosebi irigațiile, pentru sporirea în continuare a producției vegetale. S-a subliniat că prin finalizarea programului aflat în execuție, la sfîrșitul anului viitor suprafața amenajată pentru irigație va atinge, la nivelul întregului județ, aproape două treimi din totalul terenului arabil. În același județ, gazdele au înfățișat unele rezultate ale folosirii resurselor neconvenționale de energie, domeniu în care se aplică un amplu program de extindere a instalațiilor de biogaz și a celor solare, precum și de trecere a autovehiculelor pe consumul de gaze naturale. Legat de asigurarea apei și administrarea îngrășămintelor, în unități din județul Teleorman au fost prezentate culturi de porumb care beneficiază de irigare prin brazde, metodă ce permite pătrunderea în bune condiții a apei la rădăcina plantelor, precum și sole pe care se administrează îngrășăminte chimice lichide, o dată cu apa de irigație la culturile de porumb. La Consiliul Unic Agroindustrial Nanov, secretarul general al partidului s-a interesat de estimările privind recolta păoaselor și a constatat, la faza locului, starea culturii, stadiul de coacere. Apreciind că se prevede o recoltă bună, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că producția putea fi și mai mare dacă se acordă atenția cuvenită sporirii densității plantelor. S-a indicat supravegherea permanentă a lanurilor și declanșarea neîntîrziată a secerișului, cerîndu-se ca în fiecare unitate agricolă să fie luate măsurile necesare pentru strîngerea recoltei la timp și fără nici un fel de pierderi. În atenție a stat, de asemenea, asigurarea mijloacelor de transport a cerealelor recoltate. Astfel, la Consiliul Unic Agroindustrial Purani, s-a subliniat că prin mijloacele de transport asigurate, întreaga producție de grîu și orz va ajunge în hambare în mai puțin de 15 zile. La aceeași unitate, referitor la întreținerea culturilor prășitoare, s-a arătat că primele două prașile mecanice și manuale au fost încheiate, în prezent toate forțele fiind concentrate pentru efectuarea prașilei următoare.

Pretutindeni, lucrătorii ogoarelor i-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu deosebită bucurie, cu cele mai vii sentimente de dragoste și stimă, de sinceră și profundă recunoștință pentru atenția deosebită pe care o acordă dezvoltării și modernizării agriculturii, ridicării și continuării nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. Desfășurat într-o perioadă în care sînt concentrate importante lucrări agricole, noul dialog de lucru al secretarului general al partidului cu cei ce-și desfășoară activitatea în agricultură, acest sector deosebit de important al economiei noastre naționale, a prilejuit o analiză amănunțită a modului în care a fost pregătită și are loc actuala campanie agricolă de vară, asigurînd mobilizarea puternică a forțelor materiale și umane pentru recoltatul grîului și orzului, pentru efectuarea în cele mai bune condiții a însămînțărilor culturilor duble, a tuturor lucrărilor agricole din perioada de vară.

Vibrantele îndemnuri ale conducătorului partidului și statului nostru au fost primite de cei prezenți cu hotărîrea fermă de a face totul pentru executarea exemplară, la timp, a lucrărilor agricole, pentru dezvoltarea continuă a agriculturii noastre, pentru ca această ramură de excepțională importanță a economiei noastre naționale să-și aducă o contribuție tot mai mare la înflorirea României socialiste.

Dramatica noapte

● Ploaia torențială de la izvoarele Oltului ● Pericolul cel mare: „plutitorii” ●

Barajul de la Siriu a trecut proba de foc care a fost de fapt o probă de caracter și competență

RAPORT DE SERVICIU

Subsemnatul Dinescu Teodor, am fost ofițer de serviciu la sediul ACH Siriu-Buzău în data de 14/15.05.1984 între orele 19-7,00.

La ora 0,10 am anunțat pe tov. director Andrei C. că s-au atins cotele de atenție menționate în registrul ofițerului de serviciu și anume: Zăbrătău 200; Gură canal deviere 495,20; Post Trafo (auto) 478,50.

Din dispoziția tov. director am convocat la sediul întreprinderii întreg comandamentul de intervenție.

S-au luat măsuri pentru evacuarea utilajelor din zonele periculoase.

Cotele cele mai ridicate au fost atinse între orele 7,50-8,50 și anume - Zăbrătău 600; Canal deviere 507,40; Cotă post trafo 479,50.

ss/Dinescu Teodor
15.05.1984

NU TOȚI OFIȚERII DE SERVICIU AU ȘANSA DE A SCRIE ÎN PROCESUL-VERBAL „ÎN TIMPUL SERVICIULUI MEU NU S-A ÎNTÂMPLAT NICIC”.

...O notă telefonică de avertizare s-a primit în ziua de 13 mai 1984 dimineața. Dar ofițerul de serviciu, din schimbul de dimineață - C. Matache - nu a mai consemnat-o în procesul-verbal de predarea serviciului. Nici următorul - Constantin Fieraru - n-a scris altceva decât „clasică” frază: „în timpul serviciului meu nu s-a întâmplat nimic”. Numai subinginerul Teodor Dinescu - ofițerul de serviciu din seara zilei de 14 mai n-a mai avut șansa să scrie la fel și astfel să consemneze desfășurarea normală, într-un ritm constant, a vieții și activității din Antrepriza-Siriu. Serviciul său începea sub alte auspicii. „De fapt nici nu trebuia să fiu eu ofițer de serviciu. Dar, fortuit, am intrat la ora 18,39. Un coleg nu putea veni și am fost anunțat eu. Timpul era ploios. M-am repezit în colonie să-mi iau o pelerină, cizme de cauciuc. Știam că o să trebuie să merg din cind în cind să iau „mira” de la baraj sau din dreptul stației auto lângă postul de transformare. La sediul am citit caietul cu instrucțiunile ofițerului de serviciu. Am încercat să prind la răspunderea de avertizare Zăbrătău. Nu răspundea în clipa aceea. Am plecat iar pe malul apei. Am urmat traseul: sediu-antrepriză, mira de la auto, pompieri, stația de pompe, platforma atelierului de reparații de la brigada complexă nr. 1, mira de la baraj. Din jumătate în jumătate de oră ajungeam la sediul întreprinderii unde treceam într-un caiet cotele apelor și starea timpului. În jurul orei 24,00 am primit prin telefon cotele apelor: Zăbrătău 200, Gură canal deviere 495,20; post trafo 478,5. Am plecat urgent la stația de pompe pentru a atrage atenția personalului de serviciu să scoată sorburile și să oprească pompele. Am căutat electricianul de serviciu de la stația de betoane să decupleze curentul de la tabloul aflat lângă stația de pompe. Am întrerupt curentul

la punctele aflate în pericol. Cind am văzut că apele continuă să crească în mod alarmant, am venit la sediul întreprinderii și l-am sunat pe tov. ing. Andrei Corneliu, directorul întreprinderii. Mi-a spus să convoc comandamentul de inundații. Într-o jumătate de oră l-am convocat. Apa creștea”.

Subinginer Emil Hincu, șeful brigăzii complexe nr. 4 - aducțiuni:

„În noaptea aceea nici o vorbă nu s-a spus de două ori”.

pătrunderea apei. Lucrarea a durat 20 de minute.

— În mod normal cit ar fi durat?
— Peste două ore. Dar în noaptea aceea nici o vorbă nu s-a spus de două ori, nici un cuvânt nu a avut nevoie de explicații în plus. Apoi știam că nu vom avea lumină, că nu v-a trece mult și vom rămâne fără curent. (Lumina s-a întrerupt la orele 2,30). Am pregătit grupurile electrogene. Cind n-am mai avut curent activitatea noastră nu a fost oprită. Trebuia să avem aparatele de sudură pregătite, pompele funcționau. A trebuit să facem un dig, să ferim de inundații nu numai lucrările noastre dar și gospodăriile oamenilor. Pe unii i-am ajutat să se evacueze. La alții să-și pună lucrurile la adăpost, să-și mute animalele, păsările. Apele au rupt malul și o dată cu el conducta de aducțiune apă potabilă Siriu-Nehoiu. Apă nu mai avea nici Siriu, nici Nehoiu. S-a dispus în-

- Proba înainte de termen**
- Amencjările hidroenergetice de pe riul Buzău -
    - BARAJUL SIRIU;
      - înălțimea: 122 metri
      - lățimea bazei: 800 metri
      - deschiderea între versanți: 250 metri la bază și 500 metri la coronament
      - încorporează anrocamente, argilă, filtre, balast (de două ori și jumătate mai mult ca Lotru).
      - reține, la finol, 150 milioane metri cubi de apă
      - se realizează pentru asigurarea cu apă potabilă și industrială a localităților Văii Buzăului, inclusiv municipiului reședință de județ; va asigura irigația în cimpia Buzăului a 50 000 hectare teren agricol; va produce energie electrică
    - COMBATEREA INUNDAȚIILOR (sbl. n.)
      - BARAJUL CIREȘU - pe Bisca Mare (afluent al Buzăului)
        - baraj de anrocamente - încă în organizare de șantier - cu înălțime ceva mai mic decât Siriu, dar va reține un volum mai mare de apă - 175 milioane metri cubi de apă
        - hidrocentrala Surduc cu o putere instalată de 20 MW și o energie de 43 GWh/an
        - apa, de la baraj pînă la hidrocentrală va fi adusă pe un tunel lung de 4 km.
        - apa care iese din hidrocentrala Surduc va mai trece prin alt tunel de 16,75 kilometri, ca să pună în mișcare o altă hidrocentrală, la Nehoișu.
        - hidrocentrala Nehoișu va folosi și apele aduse de la Siriu printr-un tunel de 7,8 km și va avea o capacitate totală de 208 MW și o energie electrică de 459 GWh/an
      - PROIECTANT - pentru barajul de la Siriu - I.C.P.G.A.
        - șef de proiect, ing. Gheorghe Flegont.
      - pentru hidrocentrala Nehoișu-Surduc, tunelele și barajul Surduc - I.S.P.H. București
        - șef proiect, ing. Sănătescu Traian
      - CONSTRUCTOR - pentru toate lucrările - Trustul de antrepriză generală pentru construcții hidroenergetice București, prin Antrepriza Siriu-Buzău. Șeful Antreprizei Siriu-Buzău: inginer Corneliu Andrei.

chiderea vanelor. Alt mal prăbușit a lăsat câteva case pur și simplu suspendate deasupra apelor. Și în această muncă uneori nu era nevoie de vorbe. După viitura de dimineață nu ne-am oprit. Am continuat să desfundăm gurile galeriilor cu dinamită. Erau infundate cu „plutitorii”. Degajarea era obligatorie pentru a preveni o repetare a viiturii.

— Un caz mai aparte?
— Nu știu care ar fi. S-a muncit fără pauză 18-20 ore. Chiar și fără vorbe. Ne înțelegeam din priviri. De exemplu cazul cu tăiatul conductelor care traversau albia Buzăului ca să alimenteze satul cu apă. Cind au fost rupte de puhoale ca să nu se piardă apa potabilă a trebuit să le tăiem și apoi să le astupăm cu sudură. O brigadă de instalatori conduși de maistrul Paul Șerbănescu a trecut la treabă. Șeful de echipă Ioan Homeucă, sudorii Vasile Mureșan, Ștefan Lazăr, instalatorii D-tru Argăseală, Constantin Udriou, Pompilu Luntraru, Dan Popa, Mircea Măntărău și alții, nu au așteptat să li se mai spună o dată. Rețineți că nu aveau altă soluție decât să facă un ocol mare, prin livezi și grădini, pe dealuri, cu tuburile de oxigen în spate, cu generatoare în brațe. Și asta pe ploaie. Ei bine, prins de treabă am uitat de ei. După o jumătate de oră l-am văzut pe Șerbănescu și l-am întrebat dacă oamenii au plecat să taie conducta. Mi-a spus că s-au și apucat de sudat. A doua zi pe alt traseu, toate conductele au fost refăcute.

Ing. Corneliu Andrei - directorul Antreprizei Siriu:

„Eu nu am văzut apa în noaptea aceea. Eram cu trei receptoare în mîini iar în față pe birou, era microfonul stației de radioemisie. Trebuia să cunosc în permanență situația de la toate punctele de lucru”.

...Cind a sunat telefonul, am aprins lumina și primul lucru pe care l-am făcut a fost să privesc ceasul. Era ora 0,10. Mă culcasem abia de o oră jumătate. Am ridicat receptorul și din clipa aceea totul a intrat ca într-un vârtej care avea să nu se mai oprească 18 ore.

— Vă suna de la baraj?

— Da! Era ofițerul de serviciu de la antrepriză. Un tânăr subinginer, Dinescu Teodor. L-am rugat să mai ceară o dată cotele apelor de la stația Zăbrătău (în general foarte prompti cei de la Zăbrătău) și de la „Intorsura Buzăului” - de cind plouă mai intens, care a fost variația nivelului apelor în ultimele două ore, etc. - și să mă sune din nou. După aceea am mai fumat o țigară, am recapitulat situațiile similare - îmi revenea mereu în minte „viitura” mare din 1975,

punctul nostru de referință, și priveam afară: la Siriu ploua, la Nehoiu deloc. Totuși n-am mai așteptat. Am sunat eu și am dispus convocarea comandamentului de inundații. Cu o zi în urmă primisem o notă telefonică de avertizare de la cel de la Ape. Din clipa aceea vă pot spune cum a decurs, pe ore:

Ora 1,30 - Comandamentul hotărăște starea de alarmă pe antrepriză. Evacuarea utilajelor în pericol, fiecare brigadă complexă să-și apere lucrările de furta apelor. Adjunctul meu să se ocupe de colonie.

Ora 2,30 - Ploaia pe Ciucaș continuă intens. Cotele apelor cresc vertiginos. Din Covasna ni se anunță că sint luate case, poduri, copacii sint dezrădăcinați. De la punctele de lucru ale întreprinderii noastre din jumătate în jumătate de oră mi se comunică situația. Vestile nu sint prea liniștitoare. Regretam că nu puteam vedea apa. Dar antrepriza noastră se întinde pe zeci de kilometri și trebuia să cunosc permanent situația de la toate punctele. Eram cu trei receptoare în mînă și cu microfonul stației de radio-recepție în față, pe birou. Lîngă mine, inginerul-șef Rolea Benone preluca datele. Se întrerupe lumina. Maistrul Dan Bogdan mă anunță că stîlpi de LEA 20 kV din amonte de baraj s-au prăbușit și va pleca cu cîțiva oameni să încerce remedierea situației. Se ordonă evacuarea minerilor din subteran. Fără curent electric gazele din galerii ca și apa din infiltrații nu pot fi evacuate. Pericol de explozie, pericol de inundație. Pentru luminarea biroului și a lucrului la puncte se folosesc lămpi de miner.

Ora 3,30 - Debitul de apă care trece prin baraj - Siriu galerii - sta constant 750-800 metri pe secundă (cit la inundația din 1975) cind nu exista barajul. Restul se oprea în lacul de acumulare, în spatele barajului. La punctele de lucru se lucrează la lumina farurilor.

Ora 5,30 - S-a dispus să fie sculați locatarii din baraca F3, din colonie, să fie pregătiți de evacuare. Apa lovea de acum în fundația baracii. Brigăzile comunică fiecare măsură luată. Se fac diguri, se apără lucrările, se ajută populația amenințată.

Ora 7,00 - Legătura cu Direcția apelor Buzău, cu meteorologul șef I. Rădulescu. Se cer date, se pun de acord calculele debitelor posibile de intrare în lacul de acumulare care se crează. În același timp se ține legătura permanentă cu Comitetul județean de partid Buzău și cu Conducerea Trustului de antreprize generale pentru construcții hidroenergetice București - cu director ing. Gh. Sălăgeanu și cu ministrul de resort.

Ora 8,00 - Este căutat telefonic șeful de proiect ing. Gh. Flegont, cu câteva minute înainte plecase cu o mașină spre alte lucrări în Moldova. Se ia legătura cu miliția și se dau semnalele mașinii. E oprită mașina la Buzău și prin telefon se cer consultări asupra calculelor de determinare a debitelor și împreună am hotărît o suprainălțare a barajului cu 2-3 metri. Din urmărirea nivelului apei în lac s-a constatat că debitul afluent atinsese în ultima oră 1 200 metri pe secundă față de 800 metri pe secundă cit a fost în 1975 și față de 960 metri pe secundă cit s-a luat în calcul (cu asigurarea de 1 la sută în plus, o dată la 100 de ani)

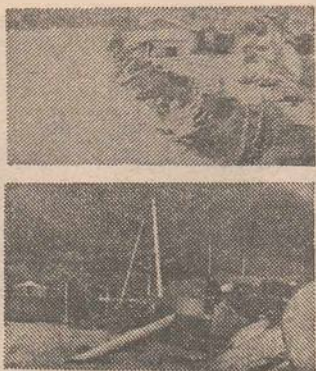
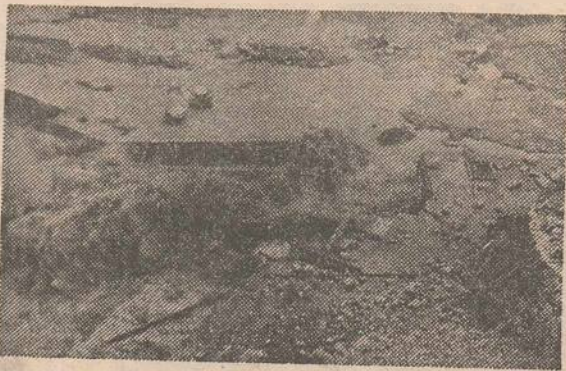
NOTA TELEFONICĂ

Precipitațiile căzute și prevăzute pentru următorul interval de timp, pot atinge 15-25 litri/mp.

Se vor determina 30 de debite fiind posibile pe unele sectoare admiterea sau depășirea cotelor de apărare împotriva inundațiilor.

Luată măsuri de evacuare a utilajelor din albia riuurilor, de la balastiere. În caz de nevoie puneți în aplicare planul de apărare împotriva inundațiilor.

Primit,
Matache C.
13.05.1984
SEMNEAZĂ,
Oprea-O.G.A. Buzău
12.05.1984 ora 16,00

O propunere sub semnul urgenței • Un vagon pentru Siriu

RAPORT DE SERVICIU

Subsemnatul Fieraru Constantin, om al muncii la ACH am fost ofițer de serviciu în ziua de 13.05.1984 de la ora 15,00-23-13.05.1984. În timpul serviciului meu nu s-a întâmplat nimic deosebit la ACH Siriu-Buzău.

13.05.1984
ss/Fieraru C-tin

RAPORT DE SERVICIU

Subsemnatul Matache Constantin am fost ofițer de serviciu la sediul ACH Siriu-Buzău pe data de 13.05.1984 între orele 7,00-15,00. În timpul serviciului meu nu s-a întâmplat nimic deosebit. Au lucrat birourile Plan, Financiar, Contabilitate.

ss/Matache Constantin

la devierea apelor. Ritmul de creștere a nivelului apei în lacul de acumulare format s-a mărit, a ajuns la circa 3 metri pe oră, ceea ce înseamnă că dacă se va menține constant nu se va mai rezista mai mult de 4 ore până la deversarea apei peste baraj. În momentul acela s-a anunțat din nou Comitetul județean de partid și ministerul iar pe întreaga vale a Buzăului au fost anunțate consiliile populare că debitul riului Buzău nu va mai fi de 800 metri pe secundă ci trece prin baraj, și de 1200 — deci o dată și jumătate mai mare ca în 1975, iar apa nu va mai circula pe albia naturală ci își va găsi alte direcții de scurgere.

Ora 9,30 — Primele zimbete. Debitul din lacul de acumulare — creat ad-hoc — începe să scadă. Nivelul apei este tot în creștere, dar într-un ritm mai mic.

Ora 10,30 — Se anunță Comitetul județean de partid, ministerul, consiliile populare că sint semne că pericolul cel mare a fost depășit. Prin baraj debitul de scurgere este constant — tot 800 metri pe secundă.

Ora 11,30 — În birou rămâne ing. șef Rolea Benone, și eu am plecat să văd punctele de lucru. Primarul comunei Siriu — tov. Ion Martac — ca și de la comitetul județean de partid — ne cer ajutor pentru salvarea satului Mușcelușa. Toată apa Buzăului — cu 800 mc/secundă izbea în digul care apăra cele 50 de case. Inginerul D-tru Fodoreanu a luat comanda oamenilor și utilajelor și a salvat satul.

Ora 14,00 — Constat că toate punctele de lucru au fost ferite de dezastru, pagubele fiind foarte mici. Oamenii și-au făcut datoria.

Ora 19,00 — Întregul comandament de combaterea inundațiilor s-a întrunit din nou și constat că lupta de 18 ore cu apele a fost câștigată. Barajul a trecut cu bine prima probă. Dar mai ales oamenii.

Ing. Dimitrie Dorojneac, șeful brigăzii complexe nr. 1 — baraj:

„Apa crește aproape cu doi metri pe oră”.

După „Comandament” nici nu știu cum am ajuns la „mira” de la baraj. Apa creștea aproape cu doi metri pe oră. Pericolul cel mare deveniseră „plutitorii” (coaci, crengi, rădăcini — n.n.). Ei puteau înfunda atit intrarea în „canalul de deviere” cit și „galeria de deviere” din munte. Al doilea pericol era

creșterea apei peste nivelul actual al barajului. Sau amindouă deodată. Utilajele au fost imediat evacuate din zona amenințată. Rețeaua de 20 kV, care alimenta cariera de anrocamente a fost acoperită de ape în primele ceasuri.

— Se punea cumva problema rezistenței barajului?

— Nici teoretic. Era exclus. Ceea ce se putea întâmpla era deversarea peste baraj. Apele puteau „găsi” o altă albie — pe șosea, peste Siriu și chiar peste Nehoișu, Nehoișu și mai la vale. Ar fi făcut prăpăz mare. Numai că barajul a rezistat. Și așa prin noiembrie anul acesta trebuia să acumuleze primele milioane de metri cubi de apă. Pentru probe. Acum proba a fost făcută. Chiar ceva mai dură decit o proiectasem noi. O probă înainte de termen. Și cu un debit mai mare ca cel din 1975 care a făcut atita dezastru pe întreaga vale a Buzăului.

— Și chiar n-au intrat „plutitorii” în galerii?

— Ba da! Am fost nevoiți să luptăm cu ei. Inginerul Fodoreanu D-tru și cu alți citiva, legați cu fringhii, au coborât în gura galeriilor și au dus o adevărată bătălie cu „plutitorii” aduși de ape. Trebuiau degajate intrările în galerii. La un moment dat se adunaseră atitea lemne că nu se mai vedea luciul apei.

— Intreb, încă o dată: chiar n-au intrat „plutitorii” în galerii?

— Ba da! Dar între cele două viituri — adică între 9 dimineața și 10, am dinamitat lemnele care se înțepenisera în gura galeriilor. Parcă erau sudate între ele. Nu aveam altă soluție.

Tehnician Ion David, președintele C.O.M. al Antreprizei Siriu:

„Barajul — La stadiul acesta — s-a amortizat”.

„Ca tehnician-auto la Secția transporturi a trebuit să văd de soarta mașinilor. Parcare mașinilor era chiar pe malul apei. Se ivise pericolul prăbușirii malului și o dată cu malul s-ar fi dus și mașinile. Era ora 1 noaptea. Soferii erau care în colonie, care prin sat. M-am dus în grabă pe la ei pe-acasă, l-am adus la coloană și am grupat mașinile în altă parte. Altă problemă era să-i ținem pe oamenii grupați, gata de plecat în cursă. Nu era un lucru minor. Din curiozitate, oamenii aveau tendința de a se duce ici-colo pe malul apei să vadă ce se întâmplă. Ori asta ne putea aduce în tirzii în intervenții, unele mașini le-am trimis cu șefii de brigăzi la punctele de lucru, altele la ajutor utilajele amenințate. Cind a început să se lumineze de ziua a venit șeful postului de miliție din Siriu să ne roage să dăm citeva mașini că în satul Broasca a început să intre apa în sat. Trebuia făcut dig. Cu asta a început munca la diguri. Excavatoarele încărcau acum pământ pentru diguri. Toată ziua s-a lucrat la diguri.

— Ca președinte al C.O.M. ce ne puteți spune?

— Comitetul oamenilor muncii e format din aceiași oameni care se aflau fiecare la postul lui. În plus, cind s-a pus problema unei posibile evacuări a „coloniei” — am plecat acolo. Am adunat femeile, mai ales, că bărbaiții se luptau cu apele, le-am explicat că totul trebuie să fie făcut în ordine și cu calm. Să fie pregătite familiile, să alba lucrurile impachetate și gata de evacuare. Comisia de femei se ocupa cu căutatul viitoarelor gazde pentru copii, în blocuri, restul urmind a fi cazați în cantină, în club. Noroc că nu a fost nevoie.

— Dar în ansamblul acțiunii, care este aprecierea dv.?

— Că barajul — chiar la stadiul acesta, ca să zic așa, și-a dobândit eficiența. Adică și-a scos banii. Valoarea pagubelor care s-ar fi produs pe Valea Buzăului echivalează cu valoarea investițiilor făcute până în prezent. Cu alte cuvinte, investiția de pină acum s-a amortizat.

— Și-aș mai dori să rețineți: că în fapte, oamenii noștri sint la înălțime. Vorbele nu prea se vintură decit așa, ca peste tot. Dar cind e vorba de treabă, gata. Treaba se face cit și cind trebuie. Nu mi-e rusine să afirm că în noaptea de 14 spre 15 mai și chiar în ziua de 15 mai pină spre după-amiază, conștiința muncitorească s-a vădit a fi nu doar o simplă vorbă. După 12 ore de luptă cu apele, oamenii au fost siguri că situația grea a trecut și că toți, absolut toți, și-au făcut datoria. „Viitura” fusese ținută în mină. De cind s-a dat alarma și pină s-a terminat, pe unul nu l-am auzit că e obosit, că îi este foame. Și nu a fost vorba numai de situația barajului. S-a pus problema ajutorării și a localităților de pe malul apei. De exemplu, la Siriu. Cind a venit la noi primarul comunei, tov. Ion Martac, să ne spună că satul Mușcelușa e amenințat și e nevoie de ajutorul nostru, oamenii au și plecat, cu utilaje cu tot, la făcut diguri.

— Dar localnicii cum s-au comportat?

— Vedeți, în noaptea aceea, satul n-a fost alarmat. Doar cei de pe malul apei. Grijă numărul unu — și cuvintul de ordine dat de comitetul nostru de partid, de comandamentul de inundații — a fost să nu ne crezee panică, totul să decurgă în ordine și disciplină de fier. De aceea nu s-a dat alarma la comuna, decit numai la organele puterii de stat și la cei amenințați direct. Unii, cind s-au trezit dimineața și au văzut că „viitura” e în toi dar că sint deja diguri, că acolo unde era pericol acolo oamenii se băteau cu apele, au făcut ochii mari și fără vorbe s-au integrat în muncă alături de constructorii de la baraj. Da, să scrieți asta: constructorii au fost la înălțime și POATE MAI TARI CA BARAJUL. Dacă ați ști ce oameni minunați avem!

Ing. Gheorghe Teodorescu, șeful brigăzii complexe nr. 2 — Hidrocentrala Nehoișu:

„Atunci m-a apucat mila de lucrare. Dar n-a durat mult. Citeva secunde”.

rențială care a fost pe Ciucas și la izvoarele Oltului. Norocul meu că locuiesc în „colonie” la blocuri. La 0,45 s-a dat alarma și la 1,30 eram deja la Nehoișu la brigada mea. Am verificat, punct cu punct, toate locurile susceptibile de inundație. Era o mare agitație. Prima măsură a fost să reintronăm calmul. Apoi a doua ca fiecare dispoziție să fie executată prompt și fără comentarii. La Setu, la balastieră, am scos excavatorul dar n-am avut timp și pentru stația de pompe. A fost acoperită de ape. Paralel am ajutat și gospodăriile oamenilor din Nehoișu. Evacuam animale, păsări, bunurile din case. Am trecut la făcut diguri chiar. Grijă cea mare a fost însă canalul de fugă de la hidrocentrală, în zona de racord cu riul Buzău unde mai erau 5 metri nesăpați, un „dop” prin care bănușul am avut în vedere să fie posibil infiltrat. Și au apărut. Acolo au fost băgați 60-70 oameni, buldozere, ba și elevii școlii noastre profesionale. Situația a devenit critică o dată cu prima „undă” în jurul orei 8 dimineața. A durat pină la ora prinzului cind a fost o luptă a dracului, un fel de „care pe care”.

Ploaia nu contenea. Curent nu mai aveam de la ora 2 noaptea. Asta înseamnă că în galerii, la subteran, nivelul apelor de infiltrare să crească pe radierul galeriei și să apară pericolul de inundare a stației de pompare, dar și o creștere a concentrațiilor de hidrogen sulfurat și gaz metan. Am anunțat pe tov. director. Ni s-a spus să încercăm să aducem singurul grup de forță care-l avem, dar se afla la „Arsele” la altă lucrare de-a noastră. Însă datorită unei alunecări de teren nu am putut ajunge la el și ne-am întors cu coada-ntră picloare. Comandamentul nostru de inundații a luat legătura cu IREBZ — singura noastră salvare era tot rețeaua normală de curent. După prima viitură de la ora 8,30 am cerut un buldozer. Tov. director, mi-a spus că-i pare rău, dar nu are de unde, mai ales că se mai anunța o nouă viitură, ceva mai mare și aceasta crede că ne va acoperi hidrocentrala. „Copilul nostru” cum îi zicem noi. Atunci mi-au cedat pentru o clipă nervii și am izbucnit în

plins. Numai o clipă, nu mai mult. Nu m-a văzut nimeni. Mi-era milă de munca noastră.

— E omenesc și plinsul.

— Mă durea prea rău sufletul.

— Ați reținut citeva nume pentru eventuale evidențieri?

— Toată lumea. Dacă arunc nume, o fac la întâmplare. Buldozeriștii Vătuu. Sint doi frați — Gheorghe și Dumitru. Maistrul Ivan Ion, maistrul Ivan Alexandru. Nu, aceștia nu sint frați. Nici măcar rude. Sint simple coincidențe de nume.

— V-a fost, măcar o clipă, teamă de ceva în noaptea aceea?

— Teamă nu. Doar milă de munca noastră. Mai ales în clipa cind am mai cerut un buldozer, prin stația de radio, iar tovarășul director mi-a spus că îl pare rău, dar nu are de unde că sint în lucru la alte puncte unde pericolul este mai mare. Atunci m-a apucat mila de lucrare. Dar n-a durat mult. Citeva secunde. N-aveam timp de milă. Trebuia să acționez. Ei, dar a trecut și asta. Acum ne vedem de treabă.

Gheorghe Vătuu — buldozerist:

„Cine credeți că se mai gindește cum a fost?”.

Cine mai știe cum a fost? Știu doar că și eu și frate-miu, lucram la un buldozer nou. Tocmai „il stringeam”. Adică venise din fabrică și îl pregăteam pentru șantier, pentru exploatare, la Nehoișu la hidrocentrală. Cind ne-a spus tov. ing. Teodorescu că-l alarmă, că vin apele mari, eu am rămas cu buldozerul nou și frate-miu a trecut pe cel vechi. Apa izbea în mal, un stîlp căzușe și era amenințată hidrocentrala. Am început repede un dig. Autobasculantele „Raba” aduceau anrocamentele și noi făceam digul. Frate-miu împingea „virful”, eu „baza”. Autobasculantele nu mai puteau ieși din

nămolul care se formase. Se trăgeau cu șufele. Una era aproape răsturnată. Am scos-o și p-aia. Eram mai mult pe jos, prin ploaie și prin nămol decit în cabină. Urcam, trăgeam și iar coboram să legăm sau să dezlegăm șufe. Ploaia, ploaie, noroiu, noroi, întunericul, întuneric. Ne intrase nămolul și în gură și pe ceafă. Dar cine mai avea timp să țină seama de asta? Cind s-a anunțat viitura a doua, unul dintre noi a tras o fugă în „colonie” să pregătească familiile noastre de evacuare. Adică să le ducă pe o coastă. S-a dus frate-miu și în două ceasuri a fost înapoi. Ne-a apucat prinzul, apoi a trecut și asta, de mîncare nu ne ardea. Cine putea să se gindească la mîncare în situația de-atunci? Ei! Dar a trecut. Cine credeți că se mai gindește azi cum a fost?

O SUGESTIE CARE AR MERITA LUATĂ ÎN SEAMA

La baraj la Siriu lucrurile au intrat în normal. Urmele se mai văd, locul pe unde a mușcat apa e încă dureros, dar oamenii au trecut la refaceri și activitățile se desfășoară din plin. Pe șantierul din Siriu l-am întilnit și pe șeful proiectului, inginerul Gheorghe Flegont, care însoțit de geologi, hidrologi, hidroenergeticieni, colindau munții din jur și priveau cu atenție la văile prin care viiturile devin agresive. Am discutat despre multe din problemele construcțiilor hidrotehnice din țara noastră. Ceea ce am reținut și merită a fi reținut de cei care sint în drept — este o sugestie legată de reconsiderarea asigurărilor de calcul pentru perioade de execuție cuprinse în „STAS”-uri. „Dimensionarea excavatorilor la debite de 10% asigurarea este în prezent cu totul insuficientă avinduse în vedere modificările condițiilor hidrologice din țară ca urmare a dezvoltării irigațiilor în ritmuri deosebit de ridicate. Debitete determinate pe baza șirurilor statistice de pină în anul 1960 sint în prezent depășite, la barajul Siriu înregistrindu-se în perioade de execuție a lucrărilor două viituri cu asigurări de peste 1%. Ca urmare se impune o modificare a standardelor în vigoare cu prevederea unor creșteri ale asigurărilor de calcul pentru devierea apelor.”

Așadar, dacă pe de o parte natura nu mai ține seama de statistică — cantitățile de apă supuse evaporării sint anual mărite și de aici și creșterea cantităților de precipitații — pe de altă parte repetarea în mai puțin de 10 ani a unei situații limită, la Siriu. Nu este cazul să se facă „corecturile” de rigoare și pe hirtie?

Reportaj de MIRCEA LARIAN ■

În topul muncilor agricole, personajul la ordinea zilei — combinerul

● Recordul lui Pavel Murel ● C-6-P — un complex electronic în miinile unui țăran ●

În Cîmpia Română combinele se pregătesc să atace orzul. De câteva zile firul de aur tinăr al cîmpului a căpătat o energie subită, zvicnind în sus pe o invizibilă verticală, alergînd spre întîlnirea cu cuptorul verii. Ne-am trezit brusc într-un alt peisaj și într-o altă stare de spirit. Ne-am trezit la capătul unui ciclu cosmic în care truda pămîntului, a timpului și a oamenilor cunoaște încordarea supremă. Ici-colo plantele sînt încă grele de apă, de rouă, ici-colo diminețile sînt cu nori și cu piclă, cu orizonturi care întîrzie să se limpezească, cu o căldură umedă, grea, sufocantă, sub atingerea căreia „orzul se-ntoarce”, adică pașul se îndoaie ca un elastic, aminînd secerișul, deși bobul e copt. Dar pretutindeni, în întreaga Cîmpie Română, combinele se pregătesc să atace orzul. Multe din ele sînt acum la capătul lanurilor, așteptînd desăvîrșirea lucrării soarelui. Combinerii s-au transformat, în aceste zile, în hidrologi, adică s-au înarmat cu niște aparate numite umidometre, cu care măsoară umezeala din lanuri. Li vezi prin holde, înfipti ca niște mire sui-generis în pămînturi mustind de apă, adulmecîndu-le. Sînt plini de nerăbdare, surescitați, ațîțați, gata de luptă, cuprinși de febra maximă, dar și de grija și de teama maximă a anului. Căci există o clipă, o inefabilă și blestemată clipă cînd elasticul de lut al cîmpiei, devenit rigid prin plantele și prin oamenii care-l tin încordat, ar putea ceda. Ar fi clipa cînd ar ceda de fapt nu pămîntul, ci sticla înfierbîntată de soare a cerului, spîrgîndu-se într-o ploaie care să dea peste cap secerișul. Oamenii refuză însă să primească această clipă. Ei fac totul ca să ia înainte ei, profitînd de fiecare rază de senin.

Unul e muntean, altul ardelean, altul moldovean

În unele locuri însă catastrofa s-a produs. Grîndina din după-amiaza zilei de 8 iunie, care a bătut în ferestrele bucureștenilor cu ouă de gheață cît oul de porumbel, a smuls hălci mari din Cîmpia Dunării, scufundîndu-le în dezastru. În raza S.M.A.-ului din Ștefănești Ilfovului, spre care ne îndreptăm, 1 200 de hectare cu orz, grîu, porumb, floarea-soarelui au fost, ni se spune, măturate de valul de gheață, strivite de el ca de un uriaș tăvălug. Alte sute de hectare cu recoltă s-au năruit sub grîndină mai încoale. La Dascălu. Roata mașinii calcă pe lîngă insule de cîmîțire vegetale, cu plantele făcute una cu pămîntul. Undeva, pe zare, un vagon de tractoriști, iaht impotmolit, la care ieri nu puteai ajunge decît cu barca, iar azi doar traversînd mîlurile cîmpiei pe catalige. Imagini care se șterg treptat, pe măsură ce avansăm în timp. În zeci, în sute de puncte ale șesului răvășit, tractoarele și semănătoarele au făcut minuni. S-a trudit fără istov, uneori fără nopti, iar teatrul de ieri al catastrofei, transformat în teatru de luptă, iese din transformarea sinistrului refăcut, reintinerit, arat din nou, semănat din nou. Sutele de hectare strivite de grîndină au căpătat și capăt din nou respirație, viață, culoare, sub lucrarea mașinilor, de fapt a unei mașinării a efortului, în care mușchii oamenilor și musculatura cîmpiei au fost supuse tensiunii extreme. Sub presiunea tot mai fierbinte a soarelui, incinta ieșită din cețurile dezastrului pare a desena, într-adevăr, forma anatomică a unui mușchi sau a unui sistem muscular, în condiții de efort extrem. Efortul unor oameni care, după zile și nopți de amară trudă în șaua tractoarelor și semănătoarelor, acum se pregătesc să încalce pe combine, în ultima și cea mai grea bătălie a anului.

La Grădiște, comuna vecină Ștefăneștilor, grîndina a bătut mai puțin. La marginea unei tarlate de orz, un șir de combine așteaptă clipa asaltului. Combinerul Vasile Dumitrache n-a mai avut răbdare, s-a sculat în crucea nopții și, pînă la ceasul de față (e opt dimineața), a tot potrivit și răspotrivit reglajele mașinii. Oare astăzi o să intre în lan? Se pare că nu, orzul e încă moale, prea moale, dar combinerul cel încă tinăr (37 de ani, din care aproape două decenii petrecute printre tractoare și combine) nu mai are răbdare. Își tot șterge transpirația de pe frunte, o transpirație provenită din așteptare și trac, pur nervoasă. Îl întrebăm care a fost cel mai greu moment din bătălia recoltei. Tace, gîndește, gîndește îndelung, cu toată ființa, cu toți mușchii (fruntea i s-a făcut lac de sudoare), nu se decide pe care să-l aleagă. Toate momentele au fost grele, căci o larnă năprasnică și o primăvară cu ploaie și frig au învălmășit calendarul recoltei. Oamenii Grădiștei, ca și cei ai Ștefăneștilor, s-au luptat toată vremea cu vremea, au arat și au semănat pe toate întîndurile planificate, au asigurat densitatea înaltă a plantelor, au fertilizat, au erbicidat, au vegheat zi și noapte culturile, n-au luat în seamă nici ploaie, nici înghețurile, transformînd incinta recoltei într-o redută fortificată, care nu s-a predat vitregilor. Au fost multe asemenea fortificații în cuprinsul Cîmpiei Române, în țara cea veche, numele unora a fost identificat,

altele își mai păstrează încă numele logen-dar, folcloric, precum această Grădiște a Bărăganului. Pe aici construcțiile de piatră n-au durat, le-au răpus năvălirile și valurile istoriei, dar pămîntenii, de cînd se știu, au ridicat mereu redute de pămînt, cu care au apărut civilizația vegetală a locului. Bătălia secerișului acestui an e numai una din bătăliile date la umbra redutei Grădiștei. Pentru Vasile Dumitrache, ins trecut prin destule campanii agricole, secătuit de fiecare în parte dar renăscînd la orice nouă somație a recoltei, ea este însă un moment decisiv, un moment „cu probleme”, poate mai aspre ca niciodată. Recolta trebuie strînsă iute, căci steaua ei, iată, își tot mută de colo-colo locul în zodiac, acum e caniculă, dar peste o clipă poate irumpe ploaia, mai sînt și probleme cu buna organizare a fluxului secerișului, a celui intens „flux continuu” care prevede ca la 48 de ore după ce ultimul spic a fost luat din cîmp pe foaia sau pe fața cealaltă a țărîinii să se fi scris viitorul recoltei cu sămîntă nouă. Chestiunea nu-i simplă, căci, dacă el va recolta 4 hectare de orz sau de grîu pe zi, obligațiile transportului, ale eliberării terenului, ale aratului, pregătirii și însămînțatului (totul, în decurs de 48 de ore!) vor însemna, matematic exact, 4 tractoare, ca inseparabilă trenă a mașinii care culege. De unde atîtea tractoare, cînd cele ale Grădiștei, în clipa de față, sînt prinse cu alte munci? Și chiar dacă aceste tractoare ar exista (și, pînă la urmă, vor

Totul, acum, depinde de el

exista), cine le va conduce, o dată ce mulți dintre tractoriști au trebuit să ia în primire combine? Nu-i simplu, în condiția în care nici combinerii necesari secerișului nu sînt destui.

Ba sînt. Într-un alt colț al cîmpiei, tolnăniți la umbra combinelor, niște inși cu sumane albe îngălăntate cu negru, cu aere cam sfioase și cu mișcări stingace, ca unii parcă nu prea dedați cu timpul și locul, și-au scos mîncarea din traiste și îmbracă lent. Prin frugal, țărănesc, cu roșii, brinză și slană. Un cer verde, vegetal, cu zvon de ploaie, pune fundal cosmic bucăților negre de piine din care mușcă, aromate și umede ca și pămîntul. Sînt ardeleni, mecanizatori din Sălaj, vreo douăzeci la număr, veniți la București să-și ia în primire niște combine CP-12 nou-nouțe, combine „de pantă”, bune pentru năruirile de coline și de lavine ale Sălajului. Veniți, în același timp, să-și ajute pe cei din Sud la culesul orzului și al grîului, cită vreme la ei, în Nord, culturile încă nu sîmplinite sub soarele mai sărac, mai rece. Cel mai în vîrstă dintre sălăjenii e Pavel Murel de la S.M.A. Surduc. Are 49 de ani, din care de peste 30 tot călărește tractoarele și combinele. Dar nu se lasă, n-o să coboare de pe ele pînă la ceasul pensiei. Adică el, Pavel Murel, vrea să doboare un record la care prea puțini mecanizatori îndrăznesc să viseze. Nu îndrăznesc, fiindcă ostenelele unei munci acorbe îi trimt mai devreme la odihnă (cu certificat medical) sau îi retrag în atelierile unde muncesc doar miinile și mintea, nu și nervii, suprasolicitați de întimplările cerului și pămîntului, nu și ficatul, suprasolicitat de șocurile tractorului ori combinei. Tractorist care să trudească pînă la clipa legiuită a pensiei nu prea găsești, cum nu găsești vara, adică în toi de campanie, tractorist pe plaja Mamaiei. Ei însă, Pavel Murel, va rezista pînă la clipa aceea, o știe bine. E rasă bună, rasă de om de deal, dedat de mic la trîntă aprigă cu pămîntul, cu un pămînt greu de supus și de imblînzit. Aici, în Sud, în Sectorul agricol Ilfov, o să se „joace”, zice, cu secerișul, căci aici e mai ușor, aici combinele nu se cățără pe măguri și burmături ca oile, aici e șes lin și lîns, să te tot duci prin el, cu mașina pînă-i spargi toate zările. Zicînd asta, strecoară pe sub sprincene o privire iute spre cîmpia pe care miile și rîsmiile de tone de orz, fosnînd în lanuri compacte cit vezi cu ochii, dau peisajului un balans de valuri de mare, care te ametește. Închide ochii, amețit. O să-i deschidă cînd o să sară în șaua combinei, și o să-i tină deschis pînă va birui această copleșitoare întîndere. Va munci și aici la fel de bine ca și acasă, ca și în Surducul lui. E aici, ca și acolo, aceeași piine, piinea țării, rotundă și indivizibilă ca și țara.

Aflat cu treburi la Ștefănești (vom vedea mai jos cu ce fel de treburi), ing. Vasile Trifan, directorul S.M.A. Vidra din Țara Vrancei, stă proțăpît în mijlocul șoselei și, disperat, face semne cu mina automobilelor și camioanelor care fulgeră pe lîngă el. Se grăbește, trebuie să ajungă la gară, peste un ceas pleacă ultimul tren de Focșani al zilei. Îl așteaptă la Vidra „problemele”, nenumăratele și spinoasele probleme ale recoltei, din rîndul cărora iese în față cea a combinelor, de fapt a combinerilor. Căci combine sînt, dar combinerii lipsesc. Pentru cele peste 700 din zestrea Truștului S.M.A. al Vrancei, scripțele prevăd doar vreo 230 de inși. La vremea culesului, aproape 500 de tractoriști (mulți dintre ei și din Vidra) vor fi siliiți să-și abandoneze tractoarele, adică niște lucrări ale cîmpului care-și au calendarul lor, ca să pască lanurile cu combinele. Bine, intervenim, dar carne de tractoriști au și alți oameni ai satelor, are primarul, are învățătorul, au destui, ei n-ar putea să-și suplinoască pe cei 500? Ar putea, vine răspunsul, dar ce te faci cînd primarul zice că-i ocupat, că, de pildă, trebuie să organizeze o căsătorie, iar învățătorul zice la fel, că trebuie să se ducă, de pildă, la școală? Și astfel că munci și zile întregi, părăsite în epoca secerișului, vor trebui prinse din urmă. Evident, vor fi prinse, dar cu respectarea perioadelor optime ale lucrărilor cîmpului cum rămîne? Și mai e o problemă, și încă una acută. Între tractor și combină diferențele

acestui om, așa cum sublinia secretarul general al partidului la Plenara Consiliului Național al Agriculturii, e o problemă vitală, într-un domeniu vital pentru piinea țării.

Un loc, de fapt locul central al acestei școlarizări, cu sucursale în toată țara, se află la Ștefănești. Personajele de care ne-am ocupat mai sus, Vasile Dumitrache din Grădiștea Ilfovului, Pavel Murel din Surducul Sălajului și inginerul Vasile Trifan din Vidra Vrancei, sînt dintre cei care, în zilele de dinaintea secerișului, au trecut pe aici, ca să-și improspăteze știința și iscusința de a munci și ca să dobîndească știința și iscusința noi. Pe aici, pe la Centrul de perfecționare a lucrătorilor din activitatea de mecanizare a agriculturii, cu sediul în Ștefănești Ilfovului, trec anual mii de oameni, de la tractoriști și combineri la ingineri, economiști, juristi, directori de S.M.A.-uri și trusturi, președinți de C.U.A.S.C.-uri și primari de comune, specialiști ai I.M.A.I.A. și I.T.S.A.I.A., ca să se pună la punct cu cadrele, normele, legile, noutățile și cerințele la zi ale branșei.

Centrul e un fel de orășel al științei, cu construcții moderne, paralelipipedice de beton și sticlă adăpostind săli de expuneri și studii, laboratoare și biblioteci, care încercuiește o vastă curte-platformă a noului în care sînt expuse toată gama de utilaje, toate noutățile tehnice în materie. Orice mașină agricolă nouă, orice premieră a genului, în exemplarul ei prim, „de semnal”, vine aici, unde e răsfoită atent de instructorii centrului (10 instructori, experți ai tehnicilor mecanizării), înainte de a fi oferită lecturii și descifrării cursanților. Cu regretul că spațiul nu ne permite o mai amplă descriere a celor ce se petrec aici (promitem s-o facem cu alt prilej), poate la anul, cînd centrul va celebra 15 ani de existență), vom puncta doar, ajutați de directorul ing. Victor Neagu, cîteva date de referință. E un centru silențios, în care se vorbește puțin („teoria” ocupă doar 5—10 la sută din perioada afectată perfecționării, restul timpului fiind hăzît demonstratiilor și lucrărilor practice), în care nu se aude nici măcar scriștiiul penitelor pe caetele de notițe (pentru distigare de timp, cursanții primesc texte scrise, tipărite în mica tipografie a centrului). Nici răspunsurile celor chestionați de instructorii nu se aud (un cabinet de testare electronică, cu aparate gen „detector de minciuni”, confirmă sau infirmă prin semnale luminoase răspunsuri „date” prin apăsări pe butoane). Sigur, nu toți mecanizatorii țării trec prin săliile și laboratoarele centrului, ci numai cei cu calificare înaltă, care, întorși în S.M.A.-uri, devin fermenți ai noului, difuzorii de experiențe tehnico-productive de ultimă oră. În fiecare județ există și cite un S.M.A.-etalon al progresului tehnic, furnizor al acestui progres, ai cărui instructori-profesori sînt pregătiți la Ștefănești. Cursurile sînt scurte, de maximă intensitate, cerînd celor din bănci severe tatuări de inițiere, cerînd zel aspru, adesea cu cheltuijală de nopți. Complexele utilaje, instalații și agregate din curtea-platformă a noului ori din laboratoarele de diversele profiluri sînt studiate (adică demontate și remontate) pînă cînd li se știu cu ochii închisi toate suruburile. Tehnici de actualitate ardentă, precum cea a reconstrucției pieselor ori a reducerii consumurilor de combustibili, sînt învățate „pe viu”, prin expoziții zise „dinamice” (în care exponatele nu stau sub geam, ci pot fi atinse, pipăite, măsurate cu sublerul, cotrobăite în toate taincele), prin experiențe înaintate de pretutindeni, concentrate aici ca într-un focar. În curtea-platformă, Vasile Dumitrache și Pavel Murel învață cum se poate adapta un tractor pentru consumul de gaz metan (un tractor adaptat astfel stă la dispoziția curiozității lor) ori cum se poate transforma un autobuz într-un vagon-dormitor pentru combineri (e și un astfel de autobuz, dotat cu toate subtilitățile de confort, inclusiv cu instalații de apă caldă bazate pe baterii solare), în timp ce inginerul Vasile Trifan, oaspete al bibliotecii, poate culege din rafturi informații tehnice și științifice necunoscute desigur la Vidra.

Ultima clipă înaintea asaltului

Iar acum, cu oboseala unui an de efort în singe, dar cu cunoștințele de muncă proaspete, altoite pe răbdătoarea lor hărnicie, și cu pasiunea nedomolită a cucerii victoriei în bătălia recoltei, combinerii așteaptă. Așteaptă clipa de aur a secerișului. Clipa de trudă și de împlinire a piinii.

Va trebui ca orzul cîmpilor să fie strîns în 4—5 zile. Va trebui ca grîul să fie adunat în 8—10 zile. Va trebui ca nici un bob din prețioasa recoltă să nu rămînă în cîmp. Va trebui, așa cum a cerut secretarul general al partidului, ca recolta acestui an, în ciuda vitregilor vremii, să nu-și obnubileze recordurile, dimpotrivă. Iar răspunsul lor, al oamenilor cîmpiei, va fi, ca întotdeauna, pe măsura unor eroi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Valeriu Râpeanu:

„Moștenirea culturală a fost rostul existenței mele“

Fotografie de VASILE BLENDEA

— Valeriu Râpeanu, din câte știu, în iunie, în viața dumneavoastră există un moment aniversar.

— Da. În această lună — mai precis la 1 iunie — am împlinit treizeci de ani de la angajarea mea la Gazeta literară proaspăt înființată. Terminasem cursurile Facultății de Litere din București și, la propunerea lui George Macovescu, redactor șef adjunct al Gazetei... și fostul meu profesor, după ce s-a consultat cu Tudor Vianu, Zaharia Stancu, cel dintâi redactor șef al Gazetei literare, m-a primit în cadrul echipei care în câteva camere și mai ales cămăruțe de la primul etaj al clădirii din Bulevardul Ana Ipătescu nr. 15 redacta cea mai vie și mai interesantă revistă a timpului. Asta într-o perioadă în care monotonia, cenușii, platitudinea, locul comun, lozica repetată fără nici un fel de variație în presa timpului deveniseră exasperante.

— Ce-a însemnat pentru dumneavoastră venirea la Gazeta literară?

— A fost unul din momentele fericite din viața mea, prin Zaharia Stancu și George Macovescu, simțeam că mi se transmite o experiență; experiența presei dintre cele două războaie mondiale, a cărei amintire începuse nu numai să se îndepărteze dar să fie maculată și trivializată prin anecdote insolente și de prost-gust, considerată sinonimă cu șantajul și malversațiunea. Ceea ce era, bineînțeles, fals. Dar nu despre aceasta aș vrea să vorbesc aici ci despre stringerea de inimă pe care am avut-o văzând că în luna aprilie nici o revistă literară nu a amintit că s-au împlinit treizeci de ani de la apariția Gazetei literare al cărei rol în dezghețul artistic din anii respectivi a fost imens. Am evocat ce a însemnat atunci prezența în fruntea ei a lui Zaharia Stancu și m-am întrebăat cu amărăciune cum se poate să-l uităm atât de repede pe cel ce a fost atunci, cu toată impetuozitatea caracterului său vulcanic, în primele rînduri ale luptei pentru

o literatură adevărată, asumându-și nu puține riscuri, biruind foarte multe împotriviri, creându-și și mai multe inimicții.

— Am avut ocazia să răsfoiesc colecția Gazetei literare. În vremea aceea erați o prezență activă în cimpul criticii. În ultima vreme însă parcă v-ați retras, vorba unui regretat om de cultură, „în tranșee mai calme“: acelea ale istoriei literare. E doar o impresie?

— Nu e doar o impresie. Faptul, că acum nu fac cronică literară, adică nu mă ocup în mod sistematic cu urmărirea fenomenului literar curent își are sursa în doi factori: situația pe care o am de doisprezece ani, aceea de editor, și faptul că am considerat că de-a lungul anilor am acumulat un material care se impune comunicat prin ediții critice, antologii, studii de sinteză despre istoria culturii românești. Deși este locul să fac o precizare esențială cu privire la atitudinea mea: pentru mine, moștenirea culturală nu a fost nici o obligație profesională, nici un standard agitat conjunctural ci rostul existenței mele, suprema îndatorire morală.

— Cui datorată această atitudine?

— Formației mele morale și intelectuale începute în comuna Ploiești, județul Prahova, părinților mei, ambii învățători, profesorilor de la Liceul „Sfinții Petru și Pavel“ din Ploiești unde am intrat în 1942. Cred că asupra fiecărui dintre noi acționează cu o putere de care nu ne putem desprinde decât cu prețul unei abdicări și demisiuni morale influența pozitivă a mediului în care ne-am format. Noi simțem cei care ne-am plămădit sufletește atunci când eram copii, adolescenți și tineri și păstrăm nu numai în amintirea afectivă imaginile acelei perioade hotărâtoare: ele ne conduc și ne dau impulsuri de-a lungul întregii noastre vieți.

— Concret, cum s-a realizat această „plămădire“ sufletească?

— Pentru mine, această atmosferă care

începe în modesta casă a unui învățător de țară și care își lua copilul de șase — șapte ani la cursurile lui Nicolae Iorga de la Vălenii de Munte, avind un adevărat cult pentru valorile noastre clasice se va împlini în mod firesc la liceul amintit unde eminentii profesori care făceau apostolat în adevăratul înțeles al cuvintului, pentru care istoria, literatura muzica, arta nu erau numai obiecte de studiu sau mai precis nu le predau ca să ne comunice o cantitate de cunoștințe, ci să ne trezească un sentiment, să ne formeze, să ne facă să le trăim sufletește.

— Înțeleg că trăiați într-un climat cultural plin de promisiuni pentru un tânăr.

— Nu se poate uita efervescența anilor 1944—1947 când am început să lărgim aria selecției de pină atunci, să discutăm mai mulți scriitori, să aflăm și alte dimensiuni culturale și istorice. Pe băncile liceului ne confruntam, pornind de la problemele fundamentale ale culturii noastre pe care vroiam să o înțelegem într-un spirit nou. Nu mă voi referi acum la perioada următoare deoarece e timpul ca istoriile literaturii românești contemporane să arate în spiritul științific, obiectiv, meandrele drumului parcurs. Nu pot să înțeleg totuși un fapt: de ce sunt oameni care devin brusce iritați și irascibili ori de câte ori se vorbește despre această perioadă. În orice caz, ea ne-a învățat cât de mare e răspunderea noastră față de cuvintul scris și față de fapta noastră și că generațiile care vin după noi ne vor întreba, au dreptul să ne întrebe, e o lege a istoriei, de ce am scris ceea ce am scris și de ce am făcut ceea ce am făcut.

Dacă m-aș referi acum la propria mea experiență aș spune că anii facultății mi-au permis cea mai sesizantă întâlnire, aceea cu Tudor Vianu, pe care îl consider mentorul generației noastre sau mai bine-zis al celor ce au vrut și au avut cum să învețe din înalta lui prezență la catedră. În același timp formația spirituală începută la Ploiești s-a desăvârșit aici prin frecventarea asiduă, zi de zi, cu frenezie, chiar și nu o dată în pofida orelor terne, neinteresante și conformiste ale facultății, a ceea ce aș numi cei patru stilpi spirituali: Biblioteca Academiei, Ateneul român, muzeele și teatrele. Toate laolaltă și fiecare în parte au însemnat largi deschideri spirituale către tărîmuri spre care am continuat și continuu să călătoresc neîncetat. Pentru că vreau să vă mărturisesc că cea mai profundă bucurie a vieții mele a fost și este întâlnirea cu formele de expresie ale artei fie cu cele ce „depozitează“ arta în devenirea ei istorică, fie cu cele în care se manifestă arta astăzi. Ele mi-au prilejuit supremele satisfacții întâlnindu-mă cu cărțile, tablourile, piesele de teatru, paginile muzicale care mi-au relevat frumusețile eterne ale culturii universale. Sunt mulțumit că n-am trecut pe lângă nici un afiș care să anunțe un spectacol, un concert, un recital fără să fac totul — chiar și imposibilul — ca să intru, că n-am trecut pe lângă nici un muzeu fără să-l cetez.

— Profesorul Șerban Cioculescu scria astfel la sfârșitul anului trecut: „Unul

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION

Virtuozitate juvenilă

Speranțe de azi,

certitudini de mâine

Andrei Vieru, un tânăr pianist care i-a avut ca mentori pe Dan Grigore și pe Constantin Ionescu Vovu, a absolvit conservatorul bucurestean încă în 1981. Cei trei ani scurși, de atunci și până astăzi, au fost bine folosiți de acest tânăr, prin specializările făcute la cursurile de vară ținute în Austria, cu Carlo Zecchi, în Elveția, cu Harry Dätwyler și la Moscova, cu reputatul Lev Nikolaevici Naumov. Însușirea și aprofundarea unui reperoriu concertistic vast (Bach, Mozart, Beethoven, Brahms, Rahmaninov) experiența dobândită prin colaborările avute cu orchestrele noastre din Cluj, Timișoara, Tg. Mureș, Brașov etc., toate acestea s-au vădit cu pregnanță, în interpretarea dată Concertului nr. 2 pentru pian și orchestră de Serghei Prokofiev, în cadrul manifestării găzduite — recent — de filarmonica bucuresteană, aflată sub conducerea lui Mihai Brediceanu. Ne-a făcut plăcere să observăm că, la Vieru, maturitatea artistică își dă mina cu tineretea, iar felul aerat în care a fost concepută și redată maniera de cânt ne-a dezvăluit o privire limpede și proaspătă asupra artei secolului XX, ce este, uneori, prea îmblesită... Forța digitației lui Vieru a stat pe al doilea plan, întrucât tânărul interpret l-a înțeles pe Prokofiev mai cald, mai intim decât o fac alți pianști care scot în relief tocmai jocul dur, uneori voit grotesc, dintre disonanță și consonanță. Iar nuanțele, echilibrate și gândite în raport cu înțelesul general a ceea ce a reprezentat personalitatea marelui Prokofiev în contextul artei contemporane, reliefația tocmai prin culoarea sunetului a limpeziților formei, ne-a întărit convingerea că Andrei Vieru posedă, în afara unei bune tehnici pianistice, un bagaj solid de cunoștințe teoretice și estetice care îl vor plasa, în viitor, în virful ierarhiei colegilor săi de generație; succes, deci, pe acest drum ascensional!

Violonistul George Duda are o bună tehnică, dublele, triplele corzi și octavele fiind cîntate cu o mare acuratețe; de asemenea, pasajele de virtuozitate n-au constituit, nici ele, vreo problemă, pentru acest tânăr. Mai putem nota și emiterea unor sunete pline de frumusețe în registrul supraacut (partea intii), dar concepția sa asupra Concertului pentru violă și orchestră de P.I. Ceaikovski, prezentat în cadrul simfonicii RTV, dirijat de Ludovic Bacî, ni s-a părut a fi cam germanică și mai puțin ru-sească. Interpretarea dată creației marelui compozitor ni s-a părut — una peste alta — teapănă și puțin bătoasă. Sigur, gusturile diferă, dar noi îl preferăm pe Ceaikovski în stilul tradițional, plin de căldură. Vedem însă în George Duda un tânăr interpret care promite; și, din acest motiv, sintem interesați de drumul său, promițînd — la rîndul nostru — că vom reveni atunci cînd vom avea ocazia.

Luiza Nancu și-a asumat o sarcină dificilă prezentîndu-ne Concertul pentru violoncel și orchestră, de Robert Schumann. Dificilă, întrucît această lucrare nu stă la îndemîna oricui, forma de concert obligă, ca și învălirile sale tematice, dialogul permanent dintre solist și tutti, toate acestea — în afara tehnicii necesare — fac ca abordarea concertului să devină un act de temeritate artistică; aceasta este și una dintre cauzele pentru care interpretii îl includ mai rar în programele lor. Sunetul amplu, uneori și foarte cald, demonstrat de Luiza Nancu, nu ajunge însă. Discerea formei muzicale în teme principale și contrateme, aflarea partidei instrumentale în care se află „capul de temă“, dialogul cu această partidă, echilibrarea nuanțelor generale între orchestră și solist, ilustrarea patosului schumannian etc., cer eforturi serioase în aprofundarea creației. Spre regretul nostru, tinăra interpretă nu

(Continuare în pag. 22)

CLAUDIU NEGULESCU

Desene pe asfalt

Din cartea vacanței

L

Dunărea, argint de miazăzi, e un hotar al amintirii, memorie a istoriei noastre. A ogîndit bărbile oștenilor vechinii, rătăcite apoi în pădurea splendorilor crescute pînă la gîtul cailor — ne-o spune Herodot și a cules pentru o clipă infierbîntatul chip al împăratului împărățitor, tinărul Alexandru. Hotar tragic între pămîntul apărut cu strășnicie de daci lui Decebal, fiul regelui Scordilo, și strălucitoarele armate ale Romei, într-o iarnă de demult, cu trestii înghețate și zăpezi albastre sub viscoie. I-a fost dat acestul pămînt, prin vreme amenințat și rivnit, să aibă în brațele bărbăților săi hotare de neclintit, dar lor, acestor brațe, destinul geologic le-a adăugit magnificul hotar Dunărea. Nu există filă din istorie prin care să nu curgă Dunărea. Celor mai mulți dintre vadevozii noștri le-a revenit datoria sfîntă de a-l înfrunta la

Dunărea pe năvălitor și marele fluviu e cuprins în cerneala bătrînilor cronici, amestecată cu lacrimi și ceară înmiresmată. Cronicarul fără seamăn al pămîntului și al văzduhului vibrid sub aripi de păsări, Eminescu, rechemînd din cenușă și amintire umbra lui Mircea, îi așeza pe buze minia înțeleaptă a gospodarului de țară veghind cu ochi treaz pentru ca sulite vrăjmașe să nu tulbure așezările oamenilor săi, dar și răcoarea Dunării:

„Eu nu ți-aș dori vreo dată să ajungi să ne cunoști, Nici ca Dunărea să-nece spumegînd a tale oști...“

Barba lucind de mîrodenii a lui Darius cunoscușe și ea vintul lunecînd asupra Dunării. Poporul întreg, cu păduri și orașe de lut, cu case și dobitoace, cu ziduri de cetate și cuptoarele pînii, s-a simțit apărut, ocrotit de acest hotar cu pîlpîiri domoale. Dunărea scînteiază în cîntecele noastre și o știm în graiul nostru ca într-o casă de țară.

2.

Nu, Dunărea nu e niciodată albastră. În schimb, „drumețînd“ pe puntea unui vas ce străbate Dunărea noastră pas

cu pas sîntem gata să răsturnăm în apele coapte, furate de pe șevaletul meșterului Tuculescu, toate celelalte culori... Am văzut o Dunărea albă cînd razele lunii i-au atins cu sunet ogînda cu argint în fierbere rece în seara în care, solidari cu toate iubirile pămîntului, ne plimbam ochii grei de dragosta peste undele gravate de oțelul navei. Am strîns în căușul palmei o Dunărea roșie cînd, adunate la proră, cu bucăți de piene în miini, am mușcat din carnea de piersică domestică a tomatelor, și am ris cu buze umezite de „singă“ voios... La Poștile de Fier, mortarul crud, turnat cu apolodoriană îndrăzneală sub „taipa“ apei, colora Dunărea cu un cenușu cu irizări de cobalt, amintindu-ne de blănurile scăpătoare ale vietăților și bruma căzută pe frunzele toamnei. Violetă era Dunărea în dimineața de la Calafat, cu peregrinări pe plaja pustie în care, la debarcader, am văzut-o odihnind într-o barcă pe fața cu trup auriu... Portocalie, cînd răsfrînge cetățî, verde cînd taie în două păduri și cîmpuri pentru a doua oară rotînd, Dunărea e un evantai de culori risipite generos peste pămîntul țării noastre străvechi.

GHEORGHE TOMOZEI

De unde pină unde?

In zilele următoare am băgat de seamă totuși
că roua se contopea cu florile
și că noroiul în care intrasem
ori de câte ori fusesem nevoit să ies
de acasă,
incepea să aibă scelpiri diamantifere,
iar la rădăcinile plantelor lipsite
de apărare
incepură a pilpii exemplarele stranii
ale unei specii care nărea demult
sortită dispariției
mai ales pe malul bălților și a. m. aș.
o minunăție vietate ciclopică tirându-se
cu perseverență
spre superba carnație a florilor de loius,
de unde pină unde atita insistență,
de unde pină unde acest impuls vioi
de unde pină unde și cum de-a renăscut
această ciclopică rasă
când nici chiar Noe nu se gândise
s-o includă în colecția sa
de plante și animale
atunci când primise dispoziția să salveze
sufiul vieții de pe pământ
pe celebra lui corabie din lemn
de salcim?
Să credem oare că Noe o ignorase
dinadins fiind sigur că va rezista
potopului
fără ajutorul lui? — să credem oare
că apariția
ei bruscă și feroce ar fi un semn
al ajustării structurii?
sau că prin prezența ei rapace,
această specie lipsită
de menajamente,
vreă să ne atragă atenția ca milioane
și milioane de ani
am trăit cu toții în preajma
măștiștilor fetide,
e-am venerat milioane
de ani
broscuțoiul fantastic
capabil să înghită sau să vomită ploaia,
s-o retragă în imensul său abdomen
lustruit?
Tot ce se poate.

Fara a ști nimic

Nu cred să mă înșel afirmând
că cu cât urmărim mai indeaproape
realitatea
cu atât mai mult ea se retrage
și se închide în sine,
poate dintr-un fel de pudoare
sau pentru că nu suportă
să fie supravegheată
și cu atât mai mult suspectată,
e ca și cum ai privi o femeie goală
prin gaura cheii
și care, atita timp cât nu se simte privită,
se comportă în modul cel mai natural,
dormind, căsind, umblind prin odaie,
nieptându-se,
scârpindu-se la ceafă, fără să-și pese că
un ochi străin o urmărește cu insistență,
dar în momentul în care își dă seama
că e supravegheată,
chiar dacă rămâne mai departe
în pielea goală
și nu-și acoperă la repezeală nuditatea,
comportamentul ei se schimbă
fundamental,
se inhibă, se dezlanțuie
sau se cabotinizează,
așa încât mă întreb dacă n-ar fi cazul,
pentru a cunoaște într-adevăr realitatea,
s-o privim prin gaura cheii,
fără ca ea să știe.

Blanuri

Morman de blănuri descărea vaporul,
morman de blănuri galbene ca lasca,
de vietăți ne care vinătorul
le-a doborât e-un glonte în Alaska.

Dar mai era o blană ca o rocă
de trăsnet fulgerată, mititică,
și mă gîndeam că poate o alică
în frunte a izbit un pui de focă.

Din virful turnului

Din virful turnului privește-o clipă
spre golul și spre plinul care sub el
se-nfruntă
și-apoi se împletește într-o funtă,
se-nnoadă ca o palidă aripă
ce-ar năzui să urce peisajul
sus, pe terasa turnului stingher,
sau poate mai departe chiar sub cer,
cu furculițe, câni și tot bagajul.

Insemnări de lectură

Fabule cu sau fără morală...

Specie eminamente democratică și populară, „născocirea unui rob“ ce „cuteza, ascuns în pilde, ticluit să se rostească“, „fiindcă trebuința de-a cîrți e omenească“, fabula — zice Tudor Argezi în **Sîbhuri peștrițe** — „a slujit să-l mai „mingiie omului de tot ce-l doare“. Realist dar nu sceptic, marele poet, neîntrecut în scrisul pe dedesubt, știe că „răul arătat“ fabulistic, sub masca dobitoacelor cuvîntătoare, nu se schimbă la intervenții miraculoase, ca în poveste, dar divulgarea lui împacă cugetul satisfăcînd, cu alte cuvinte, simțul nostru de echitate, nevoia de a reface, chiar și numai în imaginație, echilibrul ființei umane asediata nu rareori de pornirile relei conștiințe. Altminteri, „Boul puțin la simțire“ al lui Gr. Alexandrescu, ajuns, cum stim, „un bou invățat“ în fabula lui Caragiale nu ne dă nici o speranță de progres. Dimpotrivă. Și totuși, fabuliștii n-au contenit să scrie. Ce este fabula? N-am putut găsi o definiție mai bună decît în „cuvintele potrivite“ ale

Virgil Teodorescu
și lumina
mereu fascinantă
a poeziei sale

Fotografie de PAUL AGARICI

Intr-un succint poem, **Reflex**, o veritabilă mostră pentru bizarul și, încă, misteriosul mecanism al discursului poetic suprarealist, poem cuprins în foarte recentul volum **Un ocean devorat de licheni** urmat de **Poemul regăsit** (volum apărut cu doar cităva vreme înainte ca autorul său să implinească vîrsta de 75 de ani), **Virgil Teodorescu**, mai în glumă, mai în serios, nici vesel și nici trist fiind, mai zimbînd de-a durerea, mai jucîndu-se de-a tragedia, spune: Soțul moare de urît, — / lidia îl ia de gît, / soțul are o luea, / jarul cade pe podea / și se-așază pe covor, — / lidia îl ia la zor: / soțul ei, acum dentist, / nu-și nici vesel și nici trist / ca un brav avangardist. Altfel zis, Virgil Teodorescu, nume de referință pentru poezia noastră contemporană, a fost și a rămas un brav avangardist, opera sa de pină acum ilustrînd nu numai vigoarea acestui tip de poezie, ci și o anume evoluție, la noi, a suprarealismului în condițiile unui cîmp poetic traversat de atitea și-atitea curente și linii de forță. Firește, prima din ten-

tațiile unui critic literar sau împătimit cititor de poezie este aceea de a desluși, nu numai în linii mari, ci mai ales în amănunt, mecanismul întim și exact al poezicilor sale. Poetul însuși a încercat de nenumărate ori să intre în propriul său laborator, fie prin poezie, scriînd poeme despre scrierea poemului, fie prin opiniile sale exprimate în varii ocazii cînd subiectul dezbaterilor era estetica și mecanismul poeziei suprarealiste. Dar, din fericie, acel ceva ce se-ntîmplă în clipa inefabilă a creației a rămas invăluit în taină, în metaforă. Respectivul mecanism poate fi, de exemplu, un... „mic susținător de armă, / pe care cu rușine îl țin ascuns în creier, / susținătorul ăsta e mare cit un greier / și țîrîie prin somn și se dezvoltă / chiar împotriva legilor naturii, / hrînindu-se cu glume timpite și injurii / e marea ei plăcere (a verșoarei Elentara, ființă și compunere mediummă, n.n.), extremul ei alint, / și mie-mi place, zău, de ce să mint“ (**De ce să mint**). În ceea ce ne privește, renunțînd să mai credem

că am putea descoperi, dincolo de metafora suprarealistă, un anume mecanism decît însăși metafora suprarealistă, ne-am bucurat să deslușim în poeziile sale cit de nevinovată-i capcana celui nici vesel și nici trist, ipostază unică a bravului avangardist. Cu alte cuvinte, Virgil Teodorescu mimează ce mimează situarea în punctul de mijloc, între a fi nici vesel și nici trist, dar, pină la urmă, cînd îl năpădește adevărul cel mai de taină al ființei sale, este, totuși, copleșitor de trist, ca în prima poezie a volumului, **O, eit am ris**: „O, cit am ris cu ea într-o cîmpie, / atît de mult am ris într-o cîmpie, / era spre seară sau chiar se-noptase /... și nu era pe-acolo picior de om ci doar / cernoziomul negru, mai negru ca durerea, / mai negru decît noaptea care-ncepea să cadă, / am ris atît de mult lîngă cascada / am ris atît, era atît de bine, / și-acum spune-mi să mai rid, cu cine?“ Și am putea continua cu numeroase alte poeme de acest fel care ni-l arată pe Virgil Teodorescu copleșit de emoție, ipostază care, firește, nu este chiar ortodoxă pentru un brav avangardist. Însă, ca o replică la devierea pronunțată spre aceste „stări de cenușă“, vom întîlni în volum o sumedenie de poeme cu o la fel de pronunțată deviere spre umor, spre năstrucnicie, ca în **Lațul slăbiciunilor**: „Nevasta tinichigiuului / nu are ochi de tinichea, / nevasta pădurarului / nu are pulpele din lemn de frasin, / nevasta cioabanului / nu are sîni de lînă țigale, / dar nevasta potcovarului / are o potcova / și toate celelalte soții / o invidiază“ sau în **Frustrare**: „Duceau catirii stupil ce zuruzăiau în sa, / pe-nguste căi abrupte de munte, / și așa / s-au prăvălit în vale, / știubeele s-au spart, / albinele-așitate au devenit cumplite, / au devorat catirii / din cap pină-n copite, / localnicii le-au dat de urmă / în scorbura în care s-au așezat / și cîcă / un frate, o nepoată sau o flică / (afacere în care nu mă vir) / au desfăcut pe piață, fără frică, / exorbitanta miere de catir.“ O anume concluzie se impune, credem noi, de la sine: nu mecanismul poeziei lui Virgil Teodorescu este, în primul rînd, important, respectivul mecanism putînd fi studiat și cercetat în sine, ca un curs de poezie modernă, ci emoția, faptul de viață trăit și transfigurat, conținut în interiorul poeziei sale, așa cum diamantele conțin, în structura lor fixă și întimă, lumina cu care ne fascinează mereu.

VICTOR NIȚA

LIVIU BREZEANU — Voievod

Vas de porțelan

I-am apreciat întoideana conversația,
i-am apreciat și lungile tăceri sub lunare,
enigmaticul suris ca o perlă ascunsă
într-o scoică
pe care nimeni n-a desfăcut-o încă
și zace, printre alte scoici bolnave
de mîrgăritare, pe fundul oceanului
da, și mișcarea miinii stingi

I-am apreciat-o enorm
mi se părea că-ntr-însa mari păsări
albe dorm,
parcă servea la volei mingea
e-un centimetru peste plasă
și regulat leșea punct din serviciu,
admirația mea nu mai conținea,
era ca o brățară grea,
și dintr-odată această superbă mișcare
s-a spart
ca un vas scump de porțelan căzut
de pe etajeră.

Sarpele cu pene

De sus se vede fluviul Amazon
ca un imens și spart la bază con,
ca un convoi de care, un nesfîrșit convoi,
și carele sînt pline cu noroi,
și în noroi se scaldă un uriaș balaur
cu penele de chiciură și aur,
se scaldă și în juru-i apa crește,
se balăcește-n ouăle de pește,
inghite ca în vis
turme de boi și avis piscis.

Ca niște mari termite

În uliutorul oraș Brasilia am văzut
un grup de oameni ca niște
mari termite obosite așteptînd
ca niște mari termite obosite și pline
de riduri,
autobuzul întîrzia să sosească din motive
pe care n-am avut timp să le cercetez
și nici nu mă interesează,
am constatat numai că în uliutorul
oraș Brasilia
autobuzul întîrzia ca într-un oarecare
oraș de provincie
unde primarul tratează cu indiferență
transportul în comun,

era cam pe la șapte seara și oamenii
așteptau liniștiți
într-o stație prevăzută cu un peron
acoperit,
și mi-a trecut prin gînd că s-ar putea
ca unul dintre ei
să fi participat la înălțarea uliutorului
oraș
în calitate de salahori sau de zidari,
mi-a trecut prin gînd că sînt poate
printre ei unii care
acum douăzeci și mai bine de ani
cînd s-a întemeiat orașul
amestecau betonul temelilor fosforescente
și îmi ziceam că aportul lor
nu e cu nimic mai prejos
ca al meșteșugarului icsușit care a lustruit
treptele coloanei infinite,
și acum lată-i sezînd melancolic
pe lîngă ziduri
ca niște mari termite obosite și pline
de riduri.

La apusul soarelui

În uliutorul oraș Brasilia superbe
havuzuri își dirijează stropii
de sus în jos
și cîteodată, de prea mare căldură,
stropii îngheață ca niște mîrgăritare,
apostolii din fața Catedralei albe,
înălți de trei metri,
poartă blugi și părul lung ca Eminescu,
centura de marmură care le încinge
mijlocul
este spuzită cu pietre nestemate,
Catedrala albă pare o pasăre uriașă
gata să-și ia zborul în azurul albastru
godaabele imaginate de Le Corbusier
și Niemaier
Inconjoară imense terase aeriene
pe care la apusul soarelui,
mai portocaliu ca oriunde,
încep să circule enormi gîndaci negri
și scorpionii placide.

marelui poet: „Fabula de-atunci Incoace s-a lărgit cu toate-acestea, / Soră gemă-nă cu gluma, pînă-căleala și povestea, / Și o mai lărgim, cu voia cititorului, și noi, / Adnîind în cusătura cîteva altife noi. / Într-o fabulă dibace, adevărul din belșug / E țesut în frumusețea graului, cu meșteșug. / Poate fi cînd poezie, cînd suris, cînd pișcătură. / După cum se-ntoarce acul și izvoadele te fură, / Altă dată-n căptușeală, pe furis, dar azi pe față.“ Cîteva „altife noi“ în cusătura multiseulară a venerabilei specii aduce poetul Nicolae Dragoș în volumul „Fabule cu sau fără morală“. Poet matur, afirmat în climatul de admirabilă solidaritate civică și artistică al generației lui Labis, autorul unor remarcabile volume de lirică mediativă și de reflexiune socială, al multor vibrante poeme patriotice, Nicolae Dragoș este, de astă dată, în postura de fabulist, un solitar, cel puțin în generația sa. Specie dificilă din mai multe puncte de vedere — și nu în ultimul rînd sub raportul libertății de a inova în interiorul unui model oarecum prestabilit de prestigiu unei lungi tradiții — fabula, cusută altădată-n căptușeală, pe furis, dar în anii noștri ivită, cum spune poetul, pe față este, cu toate acestea, foarte puțin abordată. Așa încît, prin forța împrejurărilor concurenții poetului-fabulist de astăzi sînt nu lîngă el ci în urmă: ei se pot numi, să zicem, La Fontaine, sau Grigore

Alexandrescu, sau Tudor Argezi însuși — în ale cărui **Sîbhuri peștrițe** ni se pare că întrezărim modelul secret al fabulei scrise de Nicolae Dragoș. Gluma, pînă-căleala, povestea — scaldate într-o poezie discretă, fină, concentrată — sînt, și în fabulele lui, modalitățile așa zicînd „epice“ dar mai cu seamă dramatice, scenarizate teatral în care se vede trecut cu meșteșug și subtilitate adevărul despre firea, moravurile și năvaurile, n-aș zice „eterne“, ale oamenilor. „Surisul“ și, mai cu seamă, „pișcătura“ de o usturime persistentă recomandat cu grație prefăcută de Argezi sînt cele două otrăvuri fine răspîndite cu harnică generozitate de aceste ingenioase „fabule cu sau fără morală“. Autorul este pe deplin conștient, cum rezultă din „Fabula fabulei“ — prefața cărții — de riscurile la care se expune. Și le asumă. Artistul, creatorul se găsește totdeauna în situația celor doi hărțuți de lupul cu „dintii cumînți“, vulpea cu coadă prea lungă și ursul „fără coadă“, ba chiar și de „blindul măgar“. Tulburînd seninul apei în care face să se ogîndească fidele portretele unor contemporani de-ai săi, poate fi sigur de nemulțumirea lor circitoare: „Văzînd opera că-i sapă / sub culorii o tristă groapă / Castorul s-a furisat / Pe tăcute spre un riu / — un huncetător argint — / Și sub valurile lui / și-a zidit un labirint“. Însă de sub valurile în care se „ascunde“ cu operă cu tot, ecoul moralei insidioase ca otrava administrată în

doze mici este menit să întrețină în conștiința eroilor o vie neliniște, aruncîndu-i într-o „tragică“ dilemă: „Se privesc ca-ntr-un tablou / În oglinzi de apă rea: / «S-o mai bea? Să n-o mai bea?»“ Apa este pe vecie otrăvită cu adevărul propriei lor imagini nesuferite. Ca într-o veche poveste chinezească, creatorul se dizolvă în apele creației pe care a născocit-o. El este mereu acolo, fără să fie văzut: o prezență care neliniștește ca o teribilă „armă secretă“. Poezia și-a făcut datoria: ascuțitul ei invizibil a mai scurțat o dată picioarele minciunii care cresc, nu-i vorbă, repede la loc. Cîntorul neprețnit va descoperi — iar prototipul, dacă există!, se va descoperi — numeroase alte ingenioase formule și scenarii mai mult sau mai puțin „esopice“ unde Nicolae Dragoș, respectînd norma argehizană a fabulei, strecoară în țesătura poeziei „pișcătura“ veninoasă a adevărului usturător care tumefiază chipul înșelător al măștii eroilor săi. Dar „surisul“? Există și el, ca de pildă în comedia burlescă a „dopului perfect“: simbolul sau masca imponderabilității morale. Cu sau fără morală, fabula lui Nicolae Dragoș este o bună exemplificare a definiției argehizane: „Fabulă se cheamă vechea corcitură / Dintre pilda bună și caricatură; / O minciună blindă-n care se prefac / Hazurile snoavei scurte-n bobirnac“.

C. STANESCU

Odobesciana

Se împlinește la 23 iunie 150 de ani de la nașterea lui Alexandru Odobescu. Era fiul colonelului I. Odobescu, ilustrat printr-o faptă nu tocmai cavalerască: în calitate de membru al guvernului provizoriu, în 1848, l-a arestat pe acesta „în numele proprietarilor”. Soția lui, Catinca, fiica doctorului Caracaș, nutrea însă sentimente democratice, încercând să-i tempereze zelul. Copilul era de o rară precocitate: la vârsta de 11 ani scria părinților într-o franceză pe care i-ar fi putut-o învidia, dacă ar fi înviaț, fiul și fiica doamnei de Sévigné, și cu acea măiestrie epistolară atât de rară pe meleagurile noastre.

Momentul crucial al existenței i-a fost, credem, cunoașterea lui N. Bălcescu, la Paris, unde-și lua bacalauratul și colabora la revista *Junimea română*, debutând cu un articol, *Muncitorul român*, în favoarea tăranimii exploatare. De la marele surghiunit, a cărui capodoperă, *Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul*, avea să-o editeze, a învățat să-și iubească țara și poporul, cu trecutul lor de luptă și de suferință, să cultive limba, să cinstească poezia populară, să traseze liniile directoare ale literaturii și culturii naționale. Însăși pasiunea lui pentru arheologie, căreia avea să-i consacre ultimele decenii ale existenței, în vederea publicării monumentalei lucrări *Le trésor de Petrossa* (ediție românească în 1976), n-a fost altceva decât punerea în serviciul disciplinei istorice auxiliare, a caldului său patriotism. Omul de știință a pus astfel bazele învățământului respectiv în țara noastră, după o scurtă, dar strălucită carieră literară. Adolescența noastră a vibrat de emoție citindu-i nucele istorice (*Mihnea Vodă cel Rău și Doamna Chiajna*) după ce ne delectase copilăria cu basmele lui. La vârsta adultă abia, i-am gustat cu delicii *Cîteva ore la Snagov* și *Pseudokineghetikos*, poate primele eseuri pătrunse de lirism din literatura noastră. Ar fi ajuns, desigur, unul din marii noștri poeți, dacă ar fi stăruit, după strălucitele versuri de tinerețe.

Întors în țară, a urcat fulgerător treptele vieții publice: la 29 de ani a fost ministru al Cultelor și ad-interim la Externe. Mai târziu însă, căile vieții sale au cunoscut numai coborâșuri. În diplomație, a trebuit să se mulțumească cu posturi subalterne și să suferă umilințe peste umilințe, de la cenzoari obtuzi și hapsini, ca alde D.A. Sturdza, care a făcut tot ce i-a fost cu putință ca să-l descalifice. Astfel viața ce i se anunțase în culorile celei mai imbie-

toare, în belșug și fericire, i s-a înăspriț an cu an, tulburându-i rivna creatoare și acel minunat echilibru moral cu care pornise sub auspiciii atât de norocoase.

Natura îl înzestrăse cu toate darurile: sănătate, vigoare, frumusețe, inteligență, talent, putere de muncă, dragoste de viață și de societate. A fost, alături de Hașdeu, cel mai dotat scriitor și totodată om de știință al generației sale, stăpîn pe gândire, pe cuvînt și pe scris, toate laolaltă conferindu-i farmecul unic al personalității. Al fi zis că era sortit să izbindească în tot ce încerca. Iată: paginile consacrate *Poețiilor Văcărești* îl menea parca să dea culturii naționale un mare critic și istoric literar. Nu a continuat însă în această direcție. Unele din paginile sale, păreau indicate a vesti un memorialist de talia lui Ion Ghica (unul din puținii săi contemporani mai virstnici care au știut să-l prețuiască). Criticul de artă antică, medievală și renașcentistă a fost și un artist al poeziei, un meșter zugrav al interioarelor, al vechilor clădiri și decoruri românești, al alaiurilor domnești: pana scriitorului se metamorfoza în penel.

Artistul nu era înzestrat exclusiv în direcția plastică: fraza sa adeseori amplă, în arabescurile ei, avea secrete modulații muzicale. Desigur, evoluția limbii a primenit vocabularul de numeroase fenomene lexicale ale trecutului. Opera lui are nevoie de un glosar, vezi ediția lui Tudor Vianu, 1954-1955. O oarecare dificultate decurge și din voluptatea filologului în manevrarea unor arhaisme (arheologul cunoștea termenii, vechile tipărituri și scrierile coniarilor). Aș îndrăzni să afirm că scrisul lui Odobescu cere, ca să fie înțeles și iubit, o educație sensibilă filologică. Nu-i aceasta însă condiția de supraviețuire a tuturor clasicienilor? Lectorii lor nu se recrutează din sinul celor exclusiv satisfăcuți de literatura momentului. Aș mai insinua că a fi iubitorul scrisului odobescian cere înainte de toate oarecare cultură clasică, dacă nu chiar una temeinică, în zilele noastre mereu mai rară (nu numai la noi, dar și în Occident!).

Mie unuia îmi plac și unele sintagme pe care Odobescu și-a pus pecetea. Astfel, el nu scria: „Alți amari de ani” ci „Alții mari de ani” (*Doamna Chiajna*). Și tot așa, nu: „De-amar de veacuri”, ci: „De mari de veacuri” (ibid.). Omul de societate afecta o scandaloașă modestie cînd aducea vorba de scrisul său. Admiratorii descrierii Bărăganului din *Pseudokineghetikos* vor fi uimiți citind această autoapreciere: „...ceea ce spusese despre Bărăganul nostru condeii meu cel smead, molatic, searbăd și spălăcîi”.

Cîte epitețe, tot atîte automortificări! Decepții sentimentale i-au dictat sfîrșitul tragic...

SERBAN CIOCULESCU

Cronica literară

O introducere în poezie

Se poate scrie o *Introducere în poezie*, cum încearcă într-o mică lucrare („Cartea românească”, 1983) Ioan Neacșu? Autorul nu citează *La poesia, introduzione alla critica e storia della poesia e della letteratura* (ed. II, 1937) de Benedetto Croce, nici *Introduction à la poésie française* (1938) de Paul Valéry, nici *Introduction à la poésie française* (1939) de Thierry Maulnier, ci *Structura liricii moderne* de Hugo Friedrich, *Poetica matematică* de Solomon Marcus, *Lecții de poezie structurală* de I. M. Lotman, studii de poezie și estetică de J. Mukarovsky, Ernst Fischer (*Necesitatea artei*), Mikael Dufrenne (*Fenomenologia experienței estetice*), Norbert Groeben (*Psihologia literaturii*), Herbert Marcuse (*Permanentă a artei*), Georg Lukács (*Specificul literaturii și al esteticului*), psihanalizii precum Lacan, pedagogii precum Piaget. Nu lipsesc dintre români Tudor Vianu, Liviu Rusu, G. Călinescu. Contradicția observată de acesta din urmă între caracterul de unicat al operei de artă și pretențiile estetice de a o norma trebuie soluționată, crede Ioan Neacșu, printr-o „explicație genetică și structurală a operei, nu una normativă”. Trecînd peste faptul că G. Călinescu a negat în capitolul al treilea din *Tehnica criticii și a istoriei literare*, ce-i drept, neîncluz în *Principii de estetică* din 1939, și posibilitatea întemeierii explicației genetice, să vedem în ce constă introducerea lui Ioan Neacșu.

Autorul constată mai întîi că arta și știința sînt două moduri specifice de cunoaștere a lumii, arta imitînd realul, iar știința căutîndu-i esența. Cele două moduri sînt corelativitate. În ultimă instanță, atît știința cît și arta tind spre reprezentarea lumii ca totalitate sau spre realizarea unor universuri supraprealitate. În poezia modernă sinteza se realizează prin simbol și mit, modalități de cunoaștere arhaice și totodată noi de a vedea lumea din perspectiva unității ei, simbolice, adică prin corespondențe gândite simultan, și mitic, adică în chip fabulos, ca în vremea cînd mitul era pentru om și artă și știință.

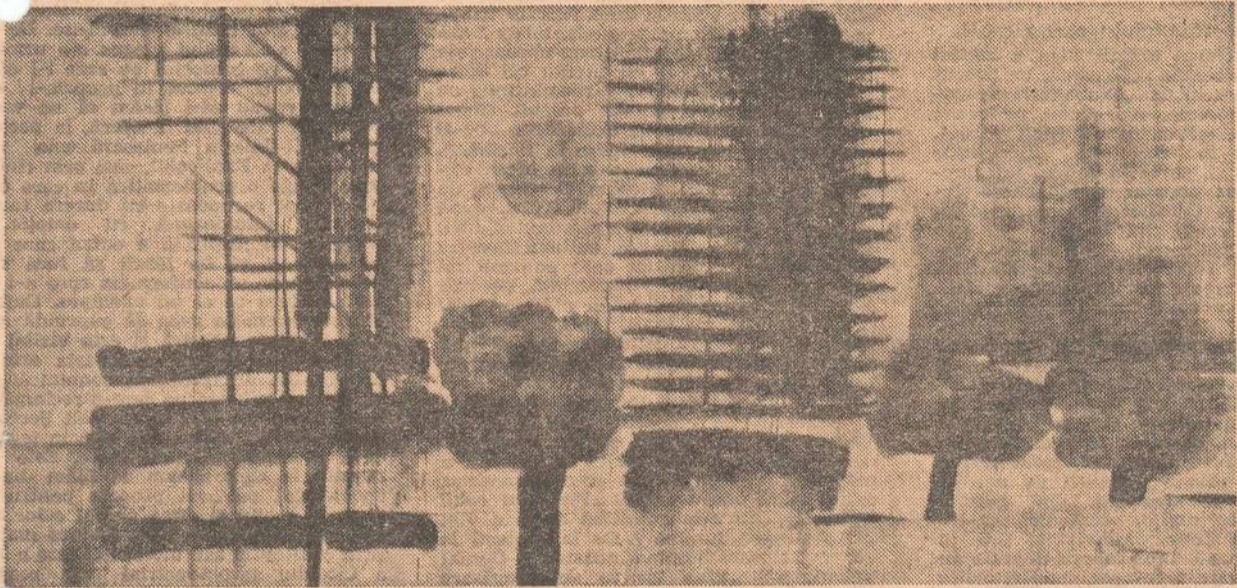
Este opera de artă o structură semnificativă (comunicare) sau o reflectare a realității determinate istoric, social sau național? Ambele abordări sînt unilaterale. În *Poetica matematică*, Solomon Marcus declară că a făcut doar un pas către o interpretare cibernetică a operei de artă. Dacă prin aceasta înțelegem nu modelarea operei de artă în scopul studierii ei structurale sau al algoritmului procesului de creație în vederea producerii de surrogate artistice, ci considerarea poemului ca model cibernetic al realității, „sîntem în fața unei adevărate revoluții în estetică”. Mai departe autorul ne oferă o definiție a acestei concepții pentru care e nevoie să recurgem la explicarea unor termeni dintr-un dicționar-anexă: **model** = în cibernetică „un sistem teoretic (logic-matematic) sau material cu ajutorul căruia pot fi studiate proprietățile și transformările unui alt sistem mai complex (sistemul original) cu care prezintă o anumită analogie”; **inconstient** = „zonă a psihicului aconstientă, studiată mai ales de psihanaliză, cuprinzînd mai multe forme greu de stabilit, deoarece inconstientul este greu sau deloc constientizabil”; **asimilare genetică** = „termen introdus de Waddington care numește astfel fenomenul fixării ereditare genotipice, a unui fenotip legat de o schimbare a mediului”; **algoritm** = „totalitatea elementelor care contribuie la procesul de creație”; **creativitate** = „cel mai înalt nivel comportamental uman, capabil de a antrena și focaliza toate celelalte nivele de conduită biologică și logică, precum și toate însușirile psihice ale unui individ în vederea realizării unor produse ce se caracterizează prin originalitate, valoare și utilitate socială”. Alți termeni precum **anabasic** (mişcare de expansiune) și **catabisic** (mişcare de retragere din orizont) sînt împrumutați din *Blaga*. Iată acum concepția lui Ioan Neacșu: „Opera de artă este un model al realității obiective, fie ea naturală, socială, tehnică, artistică, al realității asimilate în conștient și/sau al realității stocate în inconstient prin asimilare genetică, refulare etc., deci al realității subiective, realizată după un algoritm de creație existent în egală măsură în conștientul și inconstientul artistului, algoritm format din elemente ale conștientului (concepția despre lume și viața a scriitorului, convingerile sale morale, politice, religioase, filozofice, concepția despre artă, capacitatea de a stăpîni tehnici artistice etc.) și elemente ale inconstientului (orizontul spațial, orizontul temporal, accentuate axiologice, anabasicul și catabisicul, năzuința formativă etc.) la care putem adăuga anumite calități psihice (creativitate, inteligență, imaginație etc.)”. Aceste rînduri se află în capitolul „Poezia ca metarealitate”. Alte capite ale introducerii sînt: *Poezia și publicul*, *Știința și poezia*, *Poezie și umanism*. Receptarea poeziei. În ultimul capitol, opera de artă este definită just ca „o structură artistică din care nu poate lipsi esteticul”. De citat și o precizare din dicționar: „După părerea noastră, esteticul este acea calitate a operei de artă — sau a realității naturale — care dă omului care o contemplant sentimentul integrării în cosmic, în absolut, în infinit, îi dă sentimentul propriei sale nemuriri, a faptului că el însuși face parte din infinitatea materiei în mișcare”.

În partea a doua a *Introducerii* se analizează ce spun poeții despre poezie, *Eminescu în Criticilor mei*, Tudor Arghezi în *Testament*, Ion Barbu în *Joc secund* și Lucian Blaga în *Fintinile*. Supără folosirea prea deasă a termenului hibrid de „erou liric”, impresia că „gratul cu îndemnuri pentru vite” la Arghezi trebuie înțeles ca un limbaj primitiv (de fapt era un grai țărănesc, robust), că „ciorchin de negi” înseamnă „excepție” cînd e vorba de o enormă proliferare, că la Barbu ultimele versuri din poezia *Joc secund* „simbolizează principul realist care stă la baza operei literare: opera seamănă cu realitatea, dar nu este acest real” (în realitate poemul compară cîntecul, poezia cu freamătul produs de valurile mării văzute ca niște clopote asemenea meduzelor, însă de altă culoare decît ele, vezi!).

În cele șase secvențe (30 de pagini) despre Bacovia, „eroul liric” apare de zece ori. Aflăm că atunci cînd o poezie mare transcende realul, e expresionistă, iar cînd o poezie mare este un model al realului, e realistă. Cum e din acest punct de vedere poezia lui Bacovia? „Dincolo de catalogări mai mult sau mai puțin confuze”, scrie Ioan Neacșu, poezia lui Bacovia e „opera unui Om și atîta timp cît vor fi oameni pe acest pămînt, sufletul lor va vibra la atingerea atît de durerosului și de aceea atît de omenescului plumb”. În poezia *Crize*, criticul descoperă un haiku, iar în modul în care Bacovia se apropie de natură, tehnicile de concentrare (Dharana) unde natura este cunoscută neverbal prin identificare (Samadhi) din *Raja-yoga*. Mai știi?

Din *Dicționar de termeni*: „Ferdinand de Saussure... consideră că semnul reprezintă o fuziune între un concept pe care propune să-l numim semnificat și o imagine acustică, pe care propune să o numim semnificant”. **Significat**: „Conceptul purtat de semnificant în procesul de semnificare. Sensul, înțelesul semnului”. **Significant**: „Suport material, perceptibil prin simțuri al semnificatului, el există în măsură în care semnifică, formînd împreună cu semnificatului — semnul. Latura perceptibilă a semnului. Autorul nu ne spune însă ce s-a înțeles cînd termenii au fost preluați de critică și de poezie”. După Dámaso Alonso, semnificantul este materia înregistrabilă fizic, semnificatul, inefabil, nefind altceva decît propria noastră înțuiție a poeziei.

AL. PIRU

RALUCA GRIGORCEA — Șantier

Cei zece magnifici

Scriam în numărul precedent al revistei „Flacăra” despre imposibilitatea de a ne resemna în ideea că marele scriitor a dispărut, ca mit, din spațiul culturii contemporane. Revin asupra acestui gând, stimulat de rezultatele unei anchete organizate de cinci mari publicații occidentale. Este vorba de un joc-referendum, inițiat de *Lire*, *La Stampa*, *Die Zeit*, *The Times*, *El País*, pentru a sonda gustul și preferințele cititorilor de azi în materie de literatură clasică și modernă. Au fost consultați peste zece mii de cititori din Franța, Germania, Anglia, Spania și Italia, și din totalizarea voturilor s-a putut alcătui următorul clasament al valorilor: Shakespeare, Goethe, Cervantes, Dante, Kafka, Proust, Thomas Mann, Molière, Joyce, Dickens. Aceasta este ordinea preferințelor și, oricît de stupide ne par și sînt, cu adevărat, comparațiile între marii creatori, să examinăm un moment această ciudată listă. Este de observat întîi că din ea lipsesc marii scriitori din estul Europei. Bernard Pivot, redactorul-șef al revistei *Lire* și, după cît se pare, cel care a avut ideea acestei anchete, explică de ce votul cititorilor s-a limitat la cinci literaturii occidentale. Accept justifiacă, deși stăruie în mine nemulțumirea că Europa, care formează o unitate spirituală, este și în acest chip divizată. Au fost eliminați apoi din concurs scriitorii în viață. Pe ce teme? Pentru a evita, probabil, pasiunile și complicațiile actualității. S-a alcătuit, în fine, o listă preliminară de 50 de scriitori, cite zece din fiecare literatură. Din această preselecție lipsesc Camus, Hermann Hesse, Sartre, Shaw, Zola, frații Grimm, Oscar Wilde, după cum lipsesc, în totalitate, filozofii. Nietzsche n-ar putea intra în competiție cu Thomas Mann? Ar putea, evident. Nietzsche are, ca și Montaigne și Unamuno, mulți cititori, dar (explică Bernard Pivot) trebuie făcute unele sacrificii, altfel nu se poate aplica democrația votului și nu se poate face o ierarhie a spiritelor inclassabile.

Sînt și alte neajunsuri într-o anchetă de acest fel dar, acceptînd că totul este un joc („un joc de nebuni” — zice un ziarist englez), să vedem ce semnificație poate avea el. Ce se observă întîi, cînd privești lista cîștigătorilor, este opțiunea cititorului de azi pentru valorile clasice. Shakespeare, Goethe, Cervantes, Dante — primii patru clasai — nu mai sînt simpli scriitori învățați în școală, sînt patru instituții durabile ale spiritualității europene. În fruntea lor se situează marele Will. „monstru” pe care îl detestă Voltaire și-l cercetează azi toți regișorii din lume. Despre teatrul lui Shakespeare, Goethe, al doilea clasat, spune o propoziție capitală: „Nu-i vorba de literatură, ci de cărțile formidabile ale Destinului”. Shakespeare continuă să placă, e citit, lectorii din cele cinci țări din vestul Europei n-au ezitat să-l desemneze ca lider absolut, incontestabil. Se pot da multe explicații pentru această alegere și pentru cele care urmează. Este,

poate, opțiunea omului modern, asaltat de neliniști, scos din relațiile lui tradiționale de existență, pentru o literatură în care omul, ca jucărie a destinului, are încă grandoare. Goethe, Cervantes și Dante ocupă locurile următoare. Ei sînt, ca și Shakespeare, scriitori naționali, puncte de referință de prim ordin atunci cînd se studiază specificul unui popor. Oamenii de la sfîrșitul secolului al XX-lea continuă să creadă în ei.

Primul scriitor din veacul nostru care apare în această scară de valori este Kafka, o surpriză pentru mulți jurnaliști. Vin la rînd, cu un număr egal de voturi, Proust și Thomas Mann, apoi din nou un clasic (Molière), urmat de irlandezul Joyce și, la urmă, un prozator despre care se bănuia că este complet depășit, Dickens. Așadar, numai trei scriitori din secolul nostru au intrunit adăzuirea cititorilor de azi, restul aparține fondului clasic. Am putea trage de aici încheierea că sensibilitatea modernă se bizuie încă pe modelele clasice. Proust, Kafka și Joyce, îndeosebi ultimii, arată că lectorul trecut prin școala clasicității primește pe marii neliniștiți din veacul nostru și, totodată, pe reformatorii retoricii tradiționale.

Cercetez în continuare lista vedetelor și remarc că Balzac, pe care noi toți îl socotim prozatorul cel mai important al Franței, ocupă de-abia locul al 12-lea, iar Baudelaire, primul poet modern, ajunge al 20-lea. Hugo („Victor Hugo, hélas!”) se situează, modest, al 18-lea, fiind întrecut de Lorca (locul al 11-lea) și de Petrarca. Stendhal și Flaubert, alte două glorii ale secolului trecut, sosesec în grosul plutonului secund (limbajul sportiv este inevitabil), după Voltaire, care a ieșit al 13-lea...

Sînt, în fine, și alte curiozități în acest joc-referendum. Se citește, de pildă, mai multă proză decît poezie, ceea ce era de așteptat. Exceptînd pe Shakespeare, Goethe, care acoperă toate genurile, și pe Dante, care imbină și el genurile literare, poezii apar tîrziu pe lista de preferințe. Cel dintîi, dintre poezii moderni, este Lorca și nu Baudelaire sau Rimbaud, cum ne-am fi așteptat. Franța, spune cu ironie Bernard Pivot, a pierdut individual acest referendum, dar l-a cîștigat... pe echipe, deoarece, din douăzeci de locuri în acest parlament al spiritului vest-european, ea a cîștigat șapte. Scriitorul ei cel mai bine cotat este maladiul Proust, respins, cum se știe, de Gide care deschise la întîmplare manuscrisul primului volum din *În căutarea timpului pierdut* și vîzînd acolo o comparație nereușită, l-a închis numaidecît. Ca să vezi cum se întorc lucrurile! Gide nici nu figurează măcar pe listele de candidați...

Astfel de clasamente sînt, firește, absurde și, chiar dacă le acceptăm, nu vom putea și niciodată dacă scriitorii care se bucură de cea mai mare reputație sînt și scriitorii cei mai citiți. Un fapt este, totuși, sigur și incurajător. Literatura continuă să fie o preocupare și o speranță a omului de azi. Clasicii n-au decedat, cum se credea. Iată-l instalați în fruntea acestui bizar top al valorilor literare.

EUGEN SIMION

Cîntînd eternitatea dulce a Moldovei, pe Ștefan

Sublima vară bacăuană!

Localitatea : Onești, 13 iunie 1981, orele 18, Complexul sportiv „Carom” ; Bacău, 14 iunie, orele 16 și orele 23 și 30 de minute, Stadionul „23 August”.

Număr de spectatori : 12 000 la Onești, 20 000 în primul spectacol la Bacău, 20 000 în cel de-al doilea.

Atmosfera : la Onești, excepțională, cel mai bun spectacol din acest turneu, fapt repetat a doua zi la Bacău. Cu aceste spectacole Bacăul intră în rîndul marilor campioane.

Calitatea spectacolului : foarte bună, atît la Onești, cît și la Bacău.

Noutăți : la Onești au debutat : Liviu Moise, grupul folk „Temeris” (Teodora Pop și Simona Sirbu), grupul folk „Modest” (Daniela Muscă, Tatiana Lazăr, Jeanina Cosma), Loredana Gabriela Toma (7 ani), Vasilița Balcanu, Lică Chițeanu, Ionel Mirea, Stoica Aurel, grupul „Anteu” (Dan Răileanu, Dan Teușeanu, Anoly Teușcanu), Andrei Almași, Marian Dima. Ultimii doi au fost cooptați în cenaclu. La Onești toate prezențele locale au dovedit un înalt simț artistic. După o oră și 10 minute de spectacol rezizat de A.P. cu „forțe locale”, pe scenă a apărut George Batog (6 ani), care a cîntat excepțional. L-a urmat îndeaproape sora lui, Livia Batog (9 ani). La Bacău, din 42 de oameni audiați, au apărut pe scenă Florin Martin, Marcel Bălan, Lăcrămioara Gițu, Liliiana Bejinaru și Doina Lungoci, Mihai Sarăilic, Viorel Bosnea și Tudor Ionescu. La Bacău a revenit Mirela Atudorei.

Aportul organizatorilor : ireproșabilă organizarea în județul Bacău. Mai mult decît ireproșabilă : profund îndatoritoare. Tinerilor din organizația U.T.C. a județului Bacău, tovarășului Grădinaru Dumitru, prim-secretar al Comitetului județean Bacău al U.T.C., tovarășului Dinu Romanșanu, calde mulțumiri.

Fantastic spectacolul de la Onești. Baza sportivă, pregătită excelent pentru acest moment, oferă prilejul unui spectacol la înălțime. Moment ce nu-l vom scăpa. Deschidem cu „Plopii fără el”, al lui Adrian Păunescu și Emilian Onciu, prefăcînd drumul spre Ipotești lui Eminescu. „Redevenim copii” cu Mátyás Győző, căci „Iubirea e-o copilărie / Din care-nvești să mori frumos”. La Poesis se simte că unul din componenți are sesiune, ceva nu s-a prea legat. Fiecare minut petrecut la Onești aduce un gram de bucurie. După primele 90 de minute, Adrian Păunescu anunță că au fost cele mai bune ale cenaclului din ultima vreme! Excepțională atmosferă, Gil Ioniță vine, cu toată copilăria lui petrecută aici, și cîntă „Jurămînt la Putna”.

Ce cîntece credeți că au fost cerute insistenț la Onești? „Cîntec pentru Oltenia” și „Cîntec pentru tricolori”! Vom cînta și „Colindul Ardealului”, întregind astfel prin vers și muzică dorința din totdeauna a neamului românesc de unitate națională și deplină, firească, frățietate între cele trei mari provincii. Nu au lipsit nici momentele mari închinăte păcii. „Un uriaș mîding de pace se desfășoară în acest moment la Onești”. Revelația serii a fost, de asemenea, grupul debutanților, toți foarte buni. Faptul că au „ocupat” în total o oră și 20 de minute din spectacol spune totul. Pro Muzica găsește din nou cea mai reușită exprimare a versului eminescian în muzica instrumentelor fierbinți. „Și dacă” repetă cariera pe care a făcut-o 10 ani o altă compoziție a talentatului compozitor și orchestrator Ilie Ștepan, „Glossa”.

În acest turneu al cenaclului, vara a fost într-o zi de joia, la Bacău. Cu toate că ora de începere a fost 16 (ca să putem fi prezenți la meci), cu toată căldura, stadionul a fost luat cu asalt. Cu publicul în față, cu soarele în ochi, la fluierul cuiva din tribună, la 16 fix, cîntăm „Cîntecul pentru tricolori”. Așa a vrut Bacăul. Spectacolul oricum se desfășura, dar problema era alta. Vor reuși cei din tribună să depășească disponibilitatea spre moșeală? Efortul depus de ei a fost exemplar. Ni s-au alăturat reușind în final nu un simplu spectacol, ci unul dintre cele mai bune, fapt care ne-a determinat să luăm hotărîrea de-a ne revedea după meci, indiferent de rezultat. Cîntăm Beatles, în aceeași idee de familiarizare cu aerul european al acelei ore. Intră Gil Ioniță. E acasă la el. Și „bătrînul” juriconsult va repeta, printr-un recital amplu, marele succes de la Onești. La 11 ani de la prima sa apariție pe scena cenaclului, Gil are satisfacția de-a fi prezent, în fața concetanților săi, la cea mai înaltă cotă, dar și bucuria de-a fi prezent, în fața fiului său, ca om și artist integru. Momentele de virf au venit o dată cu „Lancea lui Horea” a lui Cristian Buică. Din acel moment spectacolul s-a rostogolit spre înalt. Apar flăuuri. Se scandează „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Moldova, Ardealul și Ţara Românească”. Copiii poartă în mini cuvîntul pace : „In condiții aproape imposibile ați cîștigat un loc în inimile noastre”. Încheiem. „Cîntec pentru tricolori”. Întreg stadionul scandează „România, România-ni-a!”. Ne vom revedea la 23.30... 1-1 și luna deasupra tabelului de marcaj aprinsă pe stadionul din Bacău. Așa am găsit stadionul. Dinspre tribună,

zumzet. „Aprinde lumina pe ei!”. Stupoare! Sînt la fel de mulți ca de la ora 16. Se cîntă „Trăiască România” pentru băieții noștri care au luptat admirabil „acolo”. Fiindcă sîntem aproape de ziua cînd se împlinesc 95 de ani de la moartea Poetului. „Binecuvîntat fie-i numele!”. Cîntăm „Dor de Eminescu” cu Zărnescu, „Plopii fără el” pe un stadion în care lumina se ridică din făclile aprinse în memoria luminării limbii române de cel mai mare poet al neamului, Mihai Eminescu. În orașul natal, Bacovia a fost readus din amintire, profunzimea sa fiind cîntată de versuri recitate de A.P. Întreg stadionul cîntă versuri de Bacovia. Se gîndise el vreodată că orașul său îl va cînta într-o noapte, pe un stadion, prin vocile tinerilor finalului de veac? A.P. susține un recital de poezie. Un stadion întreg ascultă șoapta poeziei române și universale. „Repetabila povară”, „Pa-cient”, „Ultima scrisoare”, „Scrisoare mamei”, „Focul vinăt” sînt cîteva din poeziile care au umplut sufletele noastre, ale tuturor, într-o noapte de vară la Bacău.

UCUC BERTZI

In metru antic

Localitatea : Botoșani, 15 iunie 1981, orele 18, stadionul din localitate.

Număr de spectatori : 15 000. Atmosfera : spectacolul din această seară a fost o extrapolare a marelui spectacol desfășurat cu cîva timp în urmă în sală, aducîndu-se aici întreagă aceea atmosferă de intimitate și măreție — transfer reușit.

Calitatea spectacolului : excepțională.

Noutăți : actorul Mihail Stan a recitat în premieră poeziile : „Freamăt de codru” (Mihai Eminescu) și „Trubadurii veacului” (Petre Stoica). A revenit pe scena cenaclului botoșăneanului Adrian Jacotă. Au debutat : Ion Sava din Bîrsănești-Gurăști (39 ani, șofer la I.T.A., interpretînd un cîntec popular moldovenesc despre noroc) și Cristian Grădinaru (elev, 17 ani, cu o compoziție rock).

Aportul organizatorilor : Excelent. Tinerii noștri colaboratori, organizatorii uteciști, s-au remarcat printr-o deosebită grijă față de nevoile tinerilor astfel încît să fim scutiți de false probleme. Mulțumim activiștilor organizației județene pentru felul în care s-au implicat în buna desfășurare a manifestărilor noastre, tovarășilor Iulia Rotariu, prim-secretar al Comitetului județean Botoșani U.T.C., Eugen Marcan, secretar cu probleme organizatorice, Ioan Losneanu, șeful secției gospodărie, prezenți alături de noi pe toată perioada stagiunii din județul Botoșani. Mulțumim, deasemenea, tovarășului Ion Topa, activist al U.C. al U.T.C., pentru efortul neobosit depus spre buna desfășurare a tuturor manifestărilor noastre. Remarcăm și aici buna activitate a lucrătorilor salvării și a aceluia de la I.L.M. Botoșani.

15 iunie, ziua în care se împlinesc 95 de ani de cînd se stîngea din viață marele poet național Mihai Eminescu pentru a se aprinde în veșnicie. „Nu erdeam să-nvăț a muri vrodată”. Lumina lui ne săgetează și astăzi sufletele cu sfinșitoare doruri. „Într-o lume relativă / Ce-a făcut și-a desfăcut, / Eminescu-i remușcarea / Dorului de absolut”. Vedem cum pe aceste locuri „La locul lor toți plopii sînt / Fosnînd cu tot firescul, / Dar n-au nici sens și nici cuvînt, / Lipses-te Eminescu”. Plouă cu intermitențe, dar stadionul devine dince în ce mai neincăpător. Urcă în scenă cîteva membri mai noi ai cenaclului. „Pururi tinăr, înfășurat în manta-mi” Mirela Atudorei cîntă tocmai cînd soarele se răzbuună. În tribune nu mai sînt locuri și nici pe blocul din vecinătate. Cineva scrie conducătorului cenaclului : „Ne sînteți simpatici tuturor. Am o propunere, să rămîneți la noi în Botoșani”. A.P. răspunde : „Chiar de-ar rămîne și o sută ca mine tot n-ar compensa lipsa aceluia care a plecat acum 95 de ani”. „Ochii mei nălțăm visători la steaua / Singurătății”. Intre „Cuvîntul lui Roată către Divan” și „Viitorul” face succes Valeriu Penișoară. Întreg ca toată lumea să se simtă alidoma locului unde se află : acasă. Mihail Stan aduce și el un sensibil omagiu „poetului între poeți”. Din public ni se urează „bun venit pe planeta Eminescu”. „Cînd deodată tu ră-săriși în cale-mi”. Botoșănenii cîntă cu făclii în mîini. Competiția tribunelor e în toi și chiar atunci reîncepe să plouă. Sub amenințarea aceasta expresia lor capătă o anumită disperare care înfrumusețează. Apar umbrelele la care se renunță repede pentru a aplauda. „Sufărîntă tu, dureros de dulce...”. Spectacolul devine din ce în ce mai frumos. Chiar dacă ploaia se întetește. Poate „dacă am fi porumb ne-am simți foarte bine”. Dar așa? „Pin-in fund băui voluptatea morții / Nendurătoare”. Publicul acesta excepțional se dovedește la fel de bun, la seară mărită, ca și acum cîteva luni, în sală. Cristian Mînculescu rămîne fidel muzicii rock care dinamitează atmosfera adusă astfel curînd la incandescentă. „Janie ard de viu chinuît ca Nessus”. „Ori ca Her-cul inveninat de haina-i”. Cîntecele anti-războinice ale tînarului Cristian Buică declanșează într-o rostogolire amețitoare scundarea „Dezarmare, Pace!”. Botoșani ni se dezvăluiau un oraș cu vocația de-a

Acasă, la oameni buni, frumoși și gospodari, cum sint tinerii, bărbații și femeile Moldovei

face politică mare. O șansă păcii și glorie ei! „Contemporani, contemplați-vă și bucurați-vă!”. Momentele sînt de o impresionantă măreție. „Focul meu a-l stînge nu pot cu toate / Apele mării”. Peste Botoșani răsar stelele. Cîntecele de țară urcă și ele. Vrem să continuăm dar sîntem iar, în situația de-a asculta tribunele. „De-al meu propriu vis, mistuît mă vaiet”. Botoșanii se află acum aproape de inima țării. Cîntecul lui Ștefan cel Mare e tunetul unui clopot reamintindu-ne mereu identitatea. Limba acestui clopot desigur că se cheamă Eminescu. „Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flăcări...”. Ni se întărește convingerea în ideea expusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. după care nu există artă fără destinatari căci, iată, asta demonstrează cultura noastră socialistă, o cultură la care oamenii nu sînt doar martori, ci o reprezintă, pe care nu doar o urmează ci chiar o fac. A fost o seară ca un foc înalt, plină de dramatism, tensiune și vitalitate. „Pot să mai revin luminos din el ca / Pasărea Phoenix?”. Așezăm acest spectacol în șirul celorlalte, la fel de tulburătoare, cuprinse în peregrinarea noastră prin Moldova. Vedem noi înșine cum după aceste ore de spectacol oamenii arată altfel, într-o metamorfoză prin arta ce-și demonstrează astfel rolul său benefic. „Piară-mi ochii turburători din cale”. Cîntăm ca prin vis : „E o singură lumină / De la Ipotești la cer / Botoșani lumina noastră / Genial patrulater”. „Vino iar în sin, nepăsare tristă”. Acum știm sigur, acestor oameni Mihai Eminescu le curge prin vene, ei plîng Eminescu și rid Eminescu, dar mai ales trăiesc Eminescu. „Ca să pot muri liniștit, pe mine / Mie redă-mă”. Și din nou „ploaia căzu ca o cortină”.

La Săveni, într-o „familie” mare și primitoare

Localitatea : Săveni, 16 iunie 1981, orele 17,40, stadionul din localitate.

Număr de spectatori : 3 000. Atmosfera : de familie, caldă și primitoare.

Calitatea spectacolului : foarte bună. Noutăți : Gil Ioniță a cîntat prima oară în public „Anonima de porumb” (versuri A.P.).

Plecăm din Botoșani fugînd de sub ploaie și găsim Săveniul însoțit. Aici, la Săveni, începem puțîn mai devreme cu intenția de-a oferi cit mai mult oamenilor profitînd astfel de condițiile meteo, astăzi favorabile. Pornim. Mihail Stan își pune contribuția sa din spectacol sub semnul zodiei Eminescu. Peste puțîn timp aveau să fie din nou pe drumul spre București și cred că, ducînd cu sine cuvintele micuței ce-l aducea flori „pentru frumoasa slujire a poeziei românești”, călătoria i s-a părut mai scurtă. Cochetă tribună a stadionului din Săveni este de pe acum neincăpătoare și foarte mulți dintre aceia care n-au vrut să scape acest spectacol vor intra în teren flancînd scena, așezîndu-se direct pe gazon. Avem sentimentul că sîntem între noi. Nica Zaharia reconfirmă aici că se poate răzbate și prin puritate. „Floricea” ei va străluci și ea în buchetul pe care fiecare dintre cei prezenți îl vor duce în casele lor. Se exprimă alte două dintre valorile afirmate de curînd în cenaclu, Cristian Buică și Emilian Onciu, și din biletele primite înțelegem că la Săveni emisiunea Radio-cenaclu Flacăra este ascultată cu dragoste și atenție. Angela și Dana, două tînere prezente aici, bune cunosătoare ale repertoriului lui Onciu, ne scriu : „Cenaclu Flacăra înseamnă și pentru noi clipe de

trăire și simțire a cîntecului și a poeziei care exprimă convingerile, idealurile, sentimentele noastre cele mai nobile și „pure”. Seria de cîntece ritmate, cu Arș Domokoș și apoi cu grupul Pro Musi face ca orice timiditate să fie învinsă, tînerețea oamenilor. Poesis cîntă și în aceste zile în acorduri liniștitoare. Privirile sînt ațintite asupra-ne. De pe gardul stadionului cineva ne urmare, profitînd de confortul pe care i-l asigură un corcoduș, crescut în propria-i cur. Sîntem rugați să-i lășăm să ne vadă, pe copiii care stau în afară, la poartă, și să facă. Valeriu Penișoară este foarte bine primit. Explicabil, căci prin cîntece sale atinge o problemă în care oamenii se pot recunoaște cu durere sau bucurie, întotdeauna cu emoție. Ideea puțîn inspirată a cuiva care cere ca oamenii să fie lășati să facă numai ceea ce vor, ne conformăm spre a-i se lăsa și alțora ca el un exemplu. Curînd stranie animație avea să cuprîndă mulțimea din fața noastră și este vizibil pe trupe oricine că starea aceasta este aproape de dezagregarea comunicării din cit de comuniunea pe care-o reclamă. În potriua acestui curs cîntă Vali Șerban, urmează Gil Ioniță și esuează în tentativă de-a prezenta un nou cîntec. Este în momentul în care aveam să luăm din noul spectacol pe cont propriu pentru a face pe gustul și după chipul celor mulți și buni. Primim un bilet frumos mai al prin conținutul său moral : „Clasa a XII-a Liceului agroindustrial vă roagă această seară să oferiți un cîntec din noiștri dascăli care ne-au îndrumat și pînă astăzi — ultima zi din viața de elev”. Atmosfera a devenit din nou foarte plină cutînd înlocuind harababura și linceze de mai înainte cu chipul înseninat al bertății riguroase. Reconstituiți aici pe rovenirea de la cursuri a elevilor Ioana Andrei Păunescu și a studentului Dan C. răsă, trupa de hard rock Totuși fa deliciul celor mai tîneri într-un adevăr concert în concert. Cîntecele noastre pace în interpretarea tînerei Carm. Antal, a celorlalți membri ai cenaclului propulsează spectacolul spre cota sa în virf. „Cîntecul lui Ștefan cel Mare” pe glasul lui A.P., „Jurămînt la Putna”, cel lalte cîntece de substanță ale cenaclului fac să puleze și din aceste locuri dr. gastele oamenilor pentru țară, pentru istoria vie și adevărată în chiar adevăr vieții lor.

Pe „planeta Eminescu”

Localități : Ipotești, orele 10 în împrejurimi și 15,30 la Muzeul memorial, Suceava, orele 20,30, stadion, 17 iunie 1981.

Număr de spectatori : 3 000 la manifestarea din împrejurimile Ipoteștilor 500 la Muzeul memorial „Mihai Eminescu”, 20 000 pe stadionul din Suceava.

Atmosfera : emoționantă și înalțătoare la Ipotești, vulcanică și elevată la Suceava.

Calitatea spectacolelor : excepțională. Noutăți : la Ipotești au revenit în scena cenaclului Vanessa Radu și Valeria Bursuc. Au debutat : Roxana Pope cu 8 ani, elevă la Botoșani, recitînd poezia eminesciană „Somnoroase păsărele” Delia Alina Ailenei, 7 ani, elevă la Drobeta, cîntînd „Foaie verde spic de piine”; Florin Dragoș Speriatu, 13 ani, Casa de copii Pomirla, cîntînd emoționant „Într-o pădure inverzită”. La Suceava au debutat : Simona Gherasi (elevă, 16 ani), Carmen Macovei (studentă, 19 ani), Antoaneta Mardar (lab-rantă, 21 ani) și grupul Valodette (Odet Sattian, Vali Velehorgezi, elevi).

Aportul organizatorilor : dacă în celelalte județe ale Moldovei tinerii noștri colaboratori din Iași, Bacău, Neamț

cel Mare, Mihai Eminescu și oamenii ei de azi

Boșani s-au remarcat printr-o preocupare atentă față de nevoile oamenilor și de manifestările acestora ce li se adrează, organizatorii noștri din județul Iași au (întrecuți) să ne convingă de eficiența unei metode mai puțin cunoscute — neimplicarea. În acest context, rămas totuși plăcut surprinși de abilitatea fără reproș a lucrătorilor salariați și a celor de la I.J.M. Suceava față care exprimăm recunoștința noastră. Nu poți, spațiul copilăriei poetului lui Eminescu, matricea primară a existenței sale este o crisalidă de tanec. Cine n-ar fi fost emoționat? Cum poți desluși chipul întreg al aceluia care avea să fie Domnitorul limbii Românești dacă n-ai văzut tu însuși prărele cerului întins peste culmi, dealuri, pădurea, lacul, stînele? Dacă n-ai vădit cu ochiul tău tenta crudă a culorilor. Dacă n-ai sorbit prin toată ființa aerul locului. Cuvintele noastre sînt simple și puține. Vorbesc gesturile. Poetele noastre spun că El a existat. A intrat între coordonatele acestui spațiu după o vreme destinul l-a protecat luminoasă. O lume pe care n-o poate cunoaște o viață de om. Maiorescu care a avut, înfîlțirea cu Avram Iancu la Iași, momentul „Luceafărul” de 1883 — străfulgerări dintr-o existență endeară. Ploaia grăbită de vară e parcă ul unei treceri peste timp. „Pe muzică Beatles scriu despre Eminescu / Și de răni mă țîn, mă ard, mă dor / tîne deodată, cu viața deodată / și deodată sînt plopii, mai am un gînd...” Cîntecele noastre aveau să se scrie despre și pentru oamenii noștri de astăzi și pentru El. Și mai ales prin privirea în jur încercînd să numesc ceea ce ne tulbură. Găsesc oamenii știința venii de pretutindeni într-o întinerire tacită și pe care nimic nu-i poate răni. Sub cerul de fum, sub fulgere și ete, sub ploaia apăsătoare, temeinică, ceapă parcă să-l reîntrupăm din cut. Brațele lor ridicate în „u” leagănă incul și-i cîntă de pace. Sus pe coama lului o căruță despică orizontul, urcînd firul subțire dintre cer și pămînt, tînd parcă spre oriunde ființa fragilă copilului Eminescu.

★
Un parcă ar fi vorbit primul. De aceea venit la El acasă „ca într-un ritual atingerii unui loc sfînt”. Avem creșta că doar astfel vom putea avea bătorile noastre. Doar astfel gîndul va veni cuvînt, cuvîntul viață și El primul de-a pururi. Fosteniindu-l ne sîntem mereu alții. În cuvintele:
„Noi trecem.
El rămîne.
Puncte-puncte.
Aspirații.
Nădejdi.
Totuși nici unul ca el.
Numai Bacovia, pe un versant.
Și Goga, pe celălalt.
In rest, Eminescu.
Din estul și pină-n vestul
Limbii Române.
Numai Eminescu.
Și Frigul.”

În pridvorul casei ne găsim înconjurată oamenii umplînd grădina de glasuri tînd de Dor de Eminescu. Te bucură că: încercarea oamenilor să ai județului și a românilor de a constitui din cioburile relativismului agerat statua absolutului, a binelui, mostul și adevărului este pe cale să materializeze încet, încet.
Eminescu, accl „niciodată atîns și înșirabil de egalat poet”. Rostindu-i nulele ființa noastră se afirmă-n lume. În bătoarea reamintirii lui Mihai Eminescu ne-a emoționat și prin prezența, tiri de oamenii maturi, a copiilor care încep să-și asume tot mai mult rîsul integral al neamului, problema generației noastre umane.
De-ți dorește cu tîe, dulce Românie? Oria întrebă. Răspunsul e-n noi. Pilda astră e de urmat. Pentru a exista.

Punem manifestarea noastră de la Suceava sub semnul acestei parafraze pe care o primim în primul bilet: „Dacă pace nu e, nimic nu e!” (Suceava Tinăra). Îi este alăturat un porumbel ce avea să-și ia zborul, emblemă vie și sugestivă pe cerul din pasta căruia Voronețul își imprimase culoarea. „O sansă păcii” a fost de aceea primul dintre cîntecele noastre angajament. „Din Bucovina eternă a lui Ștefan cel Mare, acest titan al luptei pentru dreptate și libertate, înaintea marilor evenimente ce ne scriu istoria cu litere de aur: Congresul al XIII-lea al P.C.R. și a 40-a aniversare a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antilperialistă, generația tinăra cu sufletul și constința întregului popor face un apel către toate forurile lumii: Să fie pace și libertate (Ioan Manole — Suceava). Și chiar dacă echipa cînaclului înregistrează acum câteva absente („și nu atît oamenii sînt aceia pe care îi regrețăm, cît mai degrabă unele dintre cîntecele lor care ne plăceau și nouă”) avem puterea de a miza pe câteva nume noi ce primesc spectacol de spectacol confirmarea valorii lor. Așa sînt Adrian Jacotă din Botoșani, cîntărețul cu cea mai mare sensibilitate între colegii săi de generație, și Mirela Atudorei, revenită acum în cînaclu cu hotărîrea de a-și impune marea ei talent. La cererea irezistibilă a publicului revenim la cîntecele noastre de pace. Carmen Antal și Cînaclu Flacăra într-o superbă dezlîntuire. Această stare este prelungită cu tot firescul în cîntecele noastre de țară, izvorite parcă din chiar sufletul viu al țării. „Cînaclu dumnea-voastră omagiază tot ce noi avem mai bun și mai drept, omagiază starea de fapt ce se cheamă România și pe eroul ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vă mulțumim pentru aceasta. Noi, o picătură din Națiunea română”. Creșterea participării, a dăruirii este impresionantă în aceste momente. Răspundem tot prin vitalitate. Recitalul trupei „Totuși” mi s-a părut aici cel mai frumos al lor de pînă acum, avînd puls și culoare cu remarcabile contribuții din partea chitaristului Andrei Păunescu și a solistului Cristian Minculescu. De notă maximă a fost la acest moment reacția publicului — vulcanică și totodată atît de emancipată, probă de bun-simț și educație. Din noi solicitările pentru oferirea unei sanse de a urca pe scena cînaclului ne copleșesc. Se împart sarcini pentru o mai bună operativitate. Ilie Ștepan de la Pro Musica întocmeste lista candidaților și aproape că nu se mai vede din mulțimea lor. Dar vorba aceea: „Mulți vin, cei buni rămîn”. Ne apropiem de final cînd Adrian Păunescu recită poezia sa despre Bucovina „Rugăciune” pe fundalul muzicii lui Ciprian Porumbescu, „Crai Nou”. Virful avea să fie atîns aici de marea cor academic pe care-l formează vocile suprapuse ale celor prezenți, ne tale respirația. Cu totul și cu totul excepțional. O imagine greu de închipuit, dar și mai greu de uitat dacă ai văzut-o. Pentru întreaga această seară, mulțumim, oameni buni ai Bucovinei și ai Bucuriei, și pe curînd.

Fălțicenenilor, cu drag

Localitatea: Fălțiceni, 18 iunie, orele 18, stadionul din localitate.
Atmosfera: în creștere, devenind în cea de-a doua parte a manifestării o dovadă extraordinară a capacității acestui public. Calitatea spectacolului: foarte bună.
Noutăți: au revenit pe scena cînaclului, dintre membrii mai vechi, Mihaela Popescu, iar dintre aceia care debutaseră cu altă ocazie — Maria Amariei și Cristina Oltea Breabăn, revelația acestei serii. Au debutat Mihaela Crăciun din Horodniceni (12 ani, elevă) și Maria Tănase din Fălțiceni (30 de ani, învățătoare).

Spectacolul nostru de la Fălțiceni a avut două părți: prima, în care cei de pe scenă au cîntat cu soarele în ochi și tribuna cu un soi de teamă cuibărită în suflet, iar cea de-a doua, debordantă, cuprînsă de freacă inspirată. Față de structura manifestărilor noastre anterioare — o singură nouă contribuție trebuie menționată aici, împlinită prin revenirea Mihaelei Popescu din Suceava, cea mai pură voce a folkului feminin de la noi. Alternăm cîntecele lirice cu cele ritmate, slăgărele trupei Pro Musica cu cîntecele pop ale Mariiei Tănase, încercînd astfel o rupere de ritm care să impulsioneze atmosfera. Avem acum o primă satisfacție, măsuring potențialul pe care-l reprezintă această impresionantă capacitate auditivă — tribuna din Fălțiceni. Adrian Păunescu formează echipa care va face audițiile în această seară. Peste o jumătate de oră, pornind de la această inițiativă, urmărită cu consecvență de conducătorul cînaclului la fiecare manifestare, avea să înceapă cea fascinantă metamorfozare prin cîntec a publicului din Fălțiceni. Între debutanți, Cristina Oltea Breabăn, o fată care urcaseră, între alții, prima oară pe scena cînaclului cu un an în urmă, a adus cîntecul pe care fălțicenenii l-au impus în această seară, legîndu-i numele de al lor și propulsîndu-l spre o mare carieră: „Om în amurg” (versuri Zaharia Stancu). Momentul prizării cîntecului de la prima audiere, similar aceluia de la Suceava, cînd s-a cîntat „Crai Nou”, ne bucură într-atît încît avem certitudinea că seara va urca mult pînă acolo unde aerul este tăios și subțire ca o lamă. La începutul spectacolului, conducătorul cînaclului trimisese o mașină în apropiere de Rădăuși după micuța Maria Amariei pe care cînaclu o lansase cu doi ani în urmă. Am aflat astfel că se găsea în tribuna stadionului, însoțită de profesorul Constantin Balan, care la cererea noastră o aduce la scenă. O pedă publicului de la microfonul cînaclului și rămînem surprinși de cît a crescut, dar mai ales de faptul că și-a păstrat intacte cîndoaera sufletului și vitalitatea vocii pe care le apreciasem altădată și decidem să rămînem cu noi. A. P. remarcă faptul că sînt unii care în loc să facă eforturi de a căuta și impune noi valori cred că e mai bine să le racoleze. Așa s-a întîmplat, spre exemplu, cu cîntecul valah „Foaie verde, spic de piine” pe care îl spun că îl cunosc de la Ileana Sărăroiu, neștiind că aici există un „ce”. Cîntecul se numea inițial „Foaie verde trei alune” iar titlul și versul prim i-au fost schimbate de A.P. în acelea cunoscute astăzi de toată lumea. Momente de excepție au însemnat și aici cîntecele consțințelor treze și lucide, cîntecele de pace. Ele au fost legate prin voința expresă a minunatului public din Fălțiceni de cîntecele noastre de țară. Pentru marea publică a Fălțiceniului, A.P. a recitat într-o atmosferă rară, „așa cum mi-aș dori eu însumi să ascult pe oricare dintre poeții care mi-au premers”. Avem să încheiem relundu minute întregi cîntecul seriei lansat de Cristina Oltea, de aproape 20 de ori reînnotat pînă la sfîrșit de o tribună cîntînd genial. Vom cînta prin țară, peste tot acolo unde ne vom duce, acest refren pe care-l vom înăpăoiă fălțicenenilor încercînd de drumurile noastre: „Fiecare zi are amurg / Fiecare zi are și zori / Toamna via e plină de struguri / Primăvara numai de flori”.

Rădăuți, într-o tranșee a păcii mondiale

Localități: Putna, orele 16, Rădăuți, orele 18, stadionul din localitate, 19 iunie 1984.
Număr de spectatori: 6 000 la Rădăuți.

Atmosfera: la început bună, excelentă în finalul spectacolului.

Calitatea spectacolului: foarte bună. Noutăți: au debutat „Omicron” (Florin Bejinari, Ion Antoniac, Brîndușa Antoniac), Luminița Panaite, Ovidiu Fădor Lucian, Codruța Ciobotărașu și Narcisa Gariluc, grupul rock „Omi” (Ion Antoniac, Ovidiu Golesecu, Marcel Ursuleanu). Vali Șerban a prezentat în premieră „Ultima rocadă” (versuri A.P.). Ori de cîte ori vom trece prin finiturile lui Ștefan cel Mare, vom veni și la Putna. Acasă la strămoșii noștri, pe pămîntul bătut atîtea secole de copitele căilor domnitorilor moldoveni, vom veni cît vom putea, spre a aduce un prinos de recunoștință memoriei lor. De aceea, în fața mormintului lui Ștefan am cîntat, în afară de cîntecul închinat marelui domnitor, „Cîntecul lui Ștefan cel Mare”, „Jurămînt la Putna” și „O singură Putna”, cîntece cuprînzînd întreaga istorie a neamului. Am cîntat pentru Tudor, am cîntat „Deșteaptă-te române”, cîntecele Ardealului — „Colindul Ardealului”, „Nu uita că ești român”, „Trecuți batalioane române Carpații”, păstra-te zeci de ani în genială bibliotecă orală a neamului, am cîntat „Lancea lui Horea”, „Avram Iancu” și „Dor de Eminescu”, pentru ctitorul României de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Într-o atmosferă emoționantă am ascultat citeva din versurile poetului A.P. Am părăsit Putna urmăriți de cuvintele: „Noi nu recunoaștem că la 2 iulie 1504 a murit Ștefan cel Mare. Noi am venit în zilele vieții lui”.

La Rădăuți am cunoscut ceea ce se cheamă „dragoste la prima vedere”. Fără să pregătim special momentul, cîntecul „Om în amurg” al Cristinei Oltea Breabăn a făcut „coup de foudre”. Prezența Mariei Amariei este o revelație, dar ziua de 19 i-a aparținut lui Vali Șerban. Foarte bun compozitor, interpret tumultuos, uneori chiar prea din cale-afară, „cel cărui i se-ntîmplă toate — și bune și rele” (prezum figurează în legile nescrise ale cînaclului) este un cîntăreț. Un cîntăreț, de marcă. Așteptăm în continuare de la el lucruri la fel de bune. La cîntecul său „Avram Iancu”, deși nu era noapte, deși amurgea frumos, tinerii din Rădăuți au aprins lumini, pentru amurgul Iancului. Plăcută atmosferă, vîntul de seară ne aduce miros de fin proaspăt coș, și o energie nouă ni se transmite din tribune. Cîntecele de pace vin de la sine, parcă, într-un moment în care se scan-dează: „Fla-că-ra te iu-bim”. „Să fie pace în lume”. Poetul A.P. a hotărît ca la fiecare manifestare cîntecele de pace și de țară, pentru a putea fi cunoscute de unii dintre membrii cînaclului măcar atît cît le cunoaște publicul, să fie cîntate de către un cuplu. În această seară, cuplul desemnat a fost Dinu Olărașu — Marius Bațu. Am remarcat în special buna prestație a lui Dinu Olărașu. Cînd s-a făcut noapte? Nu știm. Dacă acum câteva zile laudam atmosfera în care s-a ascultat poezia la Bacău, aici faptul a fost peste tot ce se poate. Poeziile închinată Bucovinei, țării, părinților noștri, recitate de A.P. au găsit „un incendiu albastru de conștiință”. Doar un tren, departe între vâi, se aude, un tren ce străbate Bucovina. „Am pleca și pare-am sta”, așa că mai rămînem. Și vom mai cînta, aici și în oricare colț al țării, la fel cu centrul țării, în ideea că nici un loc de pe acest pămînt românesc nu este prea departe cînd e vorba de arta pusă în slujba istoriei neamului.

CONSTANTIN DRAGOMIR

(Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele: 1 280, 1 281, 1 282, 1 283, 1 284, 1 285, 1 286, 1 287, 1 288, 1 289 și 1 290.)

Programul Cînaclului Flacăra

Cînaclu Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, își continuă turneul său prin țară după următorul program: Bistrița — 22 iunie, Baia Mare — 23 iunie, Satu Mare — 24 iunie, Zalău — 25 iunie, Oradea — 26 iunie, Arad — 27 iunie, județul Timiș — 28, 29 și 30 iunie, Reșița — 1 iulie, Caransebeș — 2 iulie, Țirgu Jiu — 3 iulie, Rîmnicu Vilcea — 4 iulie, București — 7 iulie, Stadionul Republicii. Toate spectacolele se vor desfășura pe stadioane de la orele 18.

Cînaclu urmează să se afle, începînd cu 15 iulie 1984, printre minunații săi prieteni de pe litoralul Mării Negre.

Înainte de plecării noastre la mare, Cînaclu Flacăra va face un spectacol de rămas bun în această vară la București, pe 14 iulie, de la orele 18, la stadionul Republicii.

Așadar, la București, Cînaclu Flacăra în ziua de 7 iulie 1984, de la orele 18, pe stadionul Republicii. Dacă va fi nevoie, vom încerca să fim din nou la București și sîmbătă 14 iulie 1984, pe același stadion, la aceeași oră.

Iată și programul după care Cînaclu Flacăra se va întîlni cu prietenii săi de pe litoralul Mării Negre: Mamaia — 15 iulie; Eforie Sud — 16 iulie; Eforie Nord — 17 iulie; Medgidia — 18 iulie; Techirghiol — 21 iulie; Constanța — 22 iulie; Mangalia — 23 iulie; Năvodari — 24 iulie; Costinești — 25 iulie; Hirsova — 26 iulie; Mamaia — 28 iulie; — Eforie Nord — 29 iulie; Eforie Sud — 30 iulie; Medgidia — 31 iulie; Techirghiol — 1 august; Năvodari — 2 august; Neptun — 3 august; Constanța — 5 august; Eforie Nord — 6 august; Eforie Sud — 7 august; Mangalia — 8 august; Mamaia — 9 august; Saturn — 11 august; Năvodari — 12 august; Costinești — 13 august; Neptun — 14 august; Cernavodă — 15 august; Techirghiol — 16 august; Mamaia — 17 august; Eforie Sud — 18 august; Constanța — 19 august; Eforie Nord — 20 august.

Spectacolele din turneul de pe litoralul Mării Negre se vor desfășura cu începere de la orele 20.

Zilele rămase libere în program vor fi completate ulterior.

Ultima oră: luni 9 iulie — Cînaclu Flacăra va fi prezent la Ploiești.

Un muzeu in labirint

Tonitza sau victoria învinsilor (I)
Viața și șahul

Tonitza. Autoportret

Intr-un tablou pictat de Tonitza, la Paris, în 1910, Mefisto joacă șah cu un om oarecare. Mefisto e îmbrăcat în redingotă neagră, are un ac de aur infipt în cravata roșie și clasicul cioc negru. El a făcut mutarea pe tablă, ciștigătoare după toate aparențele, și a ridicat mina stângă, într-un gest de o eleganță obraznică, spre adversar. „Ei, te recunoști învins?” Intrebarea nu poate fi alta. Plutește, insolentă, în aer. Celălalt jucător, un bărbat simplu, stă cu ochii plecați, cu bărbia sprijinită în palma dreaptă. Încă nu s-a hotărît să dea un răspuns. Se gîndește.

Mai caută o soluție. Dar pe tabla de șah, cu pătrate negre și gălbuie, lucrurile par clare. Încă o dată, Mefisto... Încă o dată, victima... Încă o dată, povestea se sfîrșește la fel. Pe dosul tabloului, Tonitza a scris, într-o dedicație amicală: „Poți să te feriești de o bătaie la șah, neajucându-l, însă cum te poți feri de a nu cădea învins în viață?”

Ciudadă întrebare pentru un tinăr de douăzeci și șase de ani, care se află abia în zorii carierei artistice și care încă nu și-a trecut nici examenul de absolvire la Școala de Belle Arte.

Și totuși, dacă bărbatul din fața lui Mefisto ar ridica puțin capul și s-ar uita la noi, am putea avea o surpriză. La urma urmei, asemănările nu sînt totdeauna de înfățișare. Bărbatul e cu vreo treizeci de ani mai în vîrstă decît tinărul pictor, pare aspru de viață și de griji, dar întrebă: „Ați spus vreodată «vreau să trăiesc ca un sălbatec și să muncesc ca un halucinat»? ar putea răspunde, eventual, «da». În acest caz, n-am mai ezita. Am ști cine este.

A copilărit la Birlad, în casa unui negustor falit, de unde, pentru a studia pictura, a intrat în atmosfera intelectuală a lașilor de la începutul veacului, trăind, atunci și mai tirziu, toate feroarele și revoltele unui temperament febril și contradictoriu; un entuziast care se grăbea să afirme că unde este credință nu există îndoială, nici descurajare, dar care strica, nemulțumit, multe pinze lucrute; un boem lipsit de spirit practic, cheltuind cu o scandalosă ușurință (sau generozitate) ceea ce a ciștigat greu, dar care nu se sîia să declare că pină și lui Dumnezeu, dacă i-ar fi venit în minte să-l deranjeze în orele sale de lucru, nu i-ar fi permis să intre; un visător incolțit de lipsuri care nu l-au făcut niciodată meschin; un artist care a oscilat, o vreme, între pictură și literatură și, toată viața, între elanuri și crize de des-nădejde, un caracter și duios și sarcastic, a cărui rigoare a stat mereu în „sălbăticie” și muncă; adică într-o neistovită epuizare. De fapt, el a urmat cursurile Școlii de Belle Arte nu pentru a i se arăta un drum, ci pentru a afla ce drumuri îi erau închise. Profesorii i-au predat o pictură academică, rece, pe care, simțind-o străină de firea și de aspirațiile lui, a refuzat-o. În felul acesta, școala l-a ajutat să nu-și mai piardă timpul pe căi infructuoase ori nepotrivite cu el și l-a învățat lucrul cel mai important, că trebuie să se bazeze numai pe sine, pentru a-și căuta un drum propriu, și că pentru asta trebuie să mîncească din greu. Singurătatea e aici destin și remediu.

Bărbatul din fața lui Mefisto a fost, ne dăm seama, un revoltat, nu un contemplativ. Viziunile idilice nu l-au atras. Nici peisajele. De ce să te revolți împotriva unui asfințit de soare? În schimb, ignoranța și prostul gust au făcut să scapere adesea spiritul său polemic. Visa „marea victorie a omului asupra bestiei”, și cum să nu-i dăm dreptate? Acest vis, mereu sfîrșecat, mereu sugrumat și mereu reînălțat din pulbere, mereu reaprins, tenace, dureros și vital, rezumă, poate, chiar istoria umanității, definindu-ne ca oameni prin el însuși. Și, mai ales, l-au atras, l-au emoționat drama-mele celor învinși înainte de a purta vreo luptă, ratați înainte de a se lua la trîntă cu viața. A avut chiar o slăbiciune pentru cei învinși astfel. Și nu din milă! Din admirație pentru sinceritatea lor și din recunoștință, fiindcă „pe ei nu ai de ce să-i minții”, zicea el. Era convins, poate, că arta face dreptate, o dreptate parțială, prin simplul fapt că vorbește despre nedreptăți; sau, cel puțin, această impresie ne-o lasă ochii copiilor și adolescenților, pe care i-a pictat, plini de o viață netrăită, resemnați, unii, înainte de a spera, obosiți înainte de a încerca, triști înainte de a fi fericiți. Puri-tate angelică, ni s-a spus. Nu. Ei sînt mult mai mult decît niște îngeri. O umanitate caldă strălucește în ochii lor. O umanitate invincibilă în înfrîngerea ei.

În fond, nu e prima oară că jucătorul de șah a primit pariu de a juca cu Mefisto, cu toate că știa foarte bine povestea. Și, de fiecare dată, în aceasta a stat invincibilitatea lui: silit să confirme legenda, n-a încetat s-o pună în cauză. A așezat piesele din nou pe tablă și a luat-o de la capăt: „Încă una”. Una, încă una, și niciodată Mefisto n-a reușit să-l determine pe acest jucător să declare: „Mă recunosc pentru totdeauna învins”. Mefisto n-a obținut decît victorii provizorii, pe care speranța sau faptul că omul poate fi înfrînt, dar nu poate fi împiedicat să yizeze, fie și cu o luciditate prematură, cum fac copiii și adolescenții lui Tonitza, le-au contestat mereu.

Desigur, dacă ne gîndim la tinărul artist care l-a pictat, bărbatul din fața lui Mefisto nu ni se poate părea decît uzat, obosit, osîndit la tăcere. Ceva din febrilitatea, din sălbăcicia lui, s-a stins. Epuizat de griji, de boală, el a căutat, în zadar, în băutură, în excese, vechile elanuri, în vreme ce Mefisto, de cealaltă parte a tablei de șah, rînjește, așteptînd ironic și impertinent. Dar nu. Bărbatul care se gîndește parcă de treizeci de ani a și dat între timp un răspuns. Undeva în penumbra ard doi ochi de copil, ca două ace de gămbălie. Și bănuiesc că, descoperindu-i, Mefisto va intra în panică. Inocența l-a alarmat totdeauna pentru că n-o poate înțelege.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Duelul

Nu știu cu exactitate cînd și cum s-a născut ideea duelului, ca o modalitate de a tranșa conflictul dintre două persoane, unul care aruncă celălalt în toiul unei discuții o acuză privind moralitatea și onoarea lui, o jignire sau o ofensă, o insultă, prin vorbă sau prin publicitate — mai ales prin publicitate — și care nu se putea repara decît printr-o ieșire pe teren, schimbînd focuri de pistol sau încrucîșînd sabia, după reguli și canoane prestabilite. Dar cred că ține de foarte îndepărtate vremuri și moravuri, — un soi de desuet cavalerm medieval, care a făcut de-a lungul timpului destule victime, care în trecutul secol și la începutul acestuia chiar, cu toate interdicțiile legiuitorilor de pretutindeni s-a mai practicat încă și aiurea și la noi, pină ce o altă etică, „mai bărbătească” și mai simplă, să-ți pîndești adversarul și să-l răpui pe la spate, a venit să spulbere vechea cutumă cu iz ridicol, într-o romanzaioasă amintire, ca poștalionul și birja în domeniul transportului, ca malacovul la femei și ca redingota la bărbați, în materie de modă vestimentară.

Nu am nici o cunoaștere în ce constau sancțiunile stipulate în codurile penale din țările europene, dar două din ele nu-mi sînt străine.

Codul penal român în vigoare la 1900 prevedea pedepsirea unui duel cu închisoarea de la 15 zile la 6 luni și cu amendă între 200 și 1.000 lei aur, dacă el s-a soldat fără rănire și fără deces și cu temniță de la 15 zile la 4 ani dacă a rezultat rănirea, în funcție de gravitate sau uciderea unuia dintre combatanți și dacă lupta s-a purtat fără respectul regulilor ei, adică fără martori, secundanți și medic, culpabilul este sancționat după dispozițiile referitoare la omor sau alte vătămări fizice. Cînd un militar acceptă să se bată în duel cu un civil, se supunea automat jurisdicției ordinare a tribunalelor civile.

Legea penală din Imperiul habsburgic stipula pedepsele de la o zi pină la 5 ani de detențiune și anume pentru următoarele situații: provocarea la duel și acceptarea lui, ieșirea pe teren și încetarea luptei prin rănirea ușoară a adversarului, rănirea mai gravă sau mortală. Martorii, dacă au încercat împăcarea părților nu erau pasibili de vreo pedeapsă și se prevedea în schimb sancțiunea de pină la maximum un an închisoare și pentru cei care încitau în anumite cazuri la duel pe unii, sau defăimau pe alții, că nu provoacă la duel.

Și-mi aduc aminte ce spume-

goasă indignare și ce descumpănitoare revoltă am putut înregistra la începutul adolescenței mele cînd, nu mai rețin din ce prefăță la o cărțuie în traducere din „Biblioteca pentru toți” sau din „Biblioteca Minerva” am aflat că Pușkin, precocul poet și scriitor și marele clasic rus, a fost ucis la 38 de ani, într-un duel de către cumnatul său.

Cu pasiunea de a răsfosi colecții de ziare și tipărituri vechi am dat și peste alte cazuri, pe care le-am însemnat fără nici un scop propriu-zis ci ca pe o simplă ciudățenie a timpurilor și care s-au soldat cu epiloguri dramatice. Primul duel mortal la noi a avut loc la Iași sub domnia lui Ghica Vodă, între colonelul austriac Stolberg și ginerele domnitorului care ocupa funcția de agă în capitala Moldovei, Constantin Balș. Arma aleasă a fost pistolul și conform cu regulamentul s-au schimbat două focuri fără nici un rezultat. La a treia comandă care era și ultima, glonțele slobozit de colonelul Stolberg îl lovește în frunte pe Constantin Balș, care se prăbușește mort. Aceeași soartă o va avea în 1875 la București căpitanul de cavalerie Drăgănescu, ucis de locotenentul Vidrașcu și în același an tot la Iași un sfîrșit identic capătă comisariatul de poliție Leon Ghica în ieșirea pe teren cu inginerul Charles Várnab.

În anul 1893, un alt litigiu mai

bizar care a stîrnit destulă vilvă în epocă, s-a petrecut la Burdujeni care în țara mică era punct de frontieră și de vamă cu Bucovina noastră de sub stăpînirea Austriei. Doi cetățeni austrieci din Lemberg-Lvov, cum este cunoscut astăzi și aparținînd R.S.S. Ucrainene — pe numele lor, Eugen Brotzchi și Alexandru Medwey, ca să eludeze vigența poliției austriece, au venit în țară dîmpreună cu martorii lor, doctorii, arbitrii, solicitînd și un medic român, Gheorghe Mihail, să-i asiste, iar la primul schimb de focuri Eugen Brotzchi primind glonțele lui Alexandru Medwey în inimă, se prăbușește cu viața încheiată. A urmat un proces la tribunalul din Botoșani care a adus o sentință de achitare pentru toate persoanele implicate, iar procurorul făcînd apel la Curtea de la Iași, aceasta a respins cererea menținînd decizia primei instanțe, cu motivarea că nu există intenție culpabilă de a înlesni duelul, ci doar de-a observa ca lupta să fie leală și legală, în spiritul statornic de regulile duelului. Și mai menționez ieșirea pe teren a lui Nicolae Filipescu, tumultuosul și neînfricatul luptător politic, și a lui Gheorghe Em. Lahovari, diplomat și ziarist, străpuns de spada adversarului său la 29 noiembrie 1897, în vîrstă de 43 de ani.

L. KALUSTIAN

RADOSLOV AURELIA — Maturitate

CAROLINA IACOB — Maternitate

Biblioteca in aer liber

Trei camere și o cămară

A avut vreodată Will, băiatul măcelarului, o odale de lucru? Cum arăta încăperea în care a scris Hamlet? Dar cabinetul prințului Dimitrie Cantemir? Dar camera în care boierul Neașu din Cămpulung îi scria judeului Hanăș Bengner al Brașovului? Nu știu; imi pare rău, dar nu știu. Scriu doar despre ce-am văzut: despre camerele de lucru ale scriitorilor români contemporani, despre cele în care am zăbovit măcar cîteva minute. Am mai vorbit despre ele și altă dată. Voi continua. Oricum, nici una dintre cele prin care am trecut nu seamănă cu saloanele somptuoase ale Ludovicilor de altădată. Deloc.

Întrebări... Unde să-ți așezi cărțile pe care, prin anii '60, le-ai achiziționat cu mari sacrificii bănești de la vechii bătrini anticari? Pe masă, firește, rafturile bibliotecii fiind de multă vreme pline. Și atunci tu, Radu Petrescu, micul profesor de sat, apoi micul funcționar bucureștean, prozator de seamă în puținele, superbe tale ore libere, în ce loc anume să pui, pe masa plină de cărți, caietul în care să caligrafiezi (cu un scris atît de elegant cum numai Eminescu — și în zilele noastre Tomozei — au putut și pot să aibă) paginile viitorului tău roman Matei Iliescu? Marea bibliotecă orizontală nu mai îngăduie să fie atinsă: înaltele teancuri de cărți s-ar prăbuși cu pocnete și lungi filfiri de aripi plîngătoare. Și iată că în familie — soț, soție, doi copii mici — apare problema cumpărării unei noi mese. Una trainică și, mai ales, cu suprafața mare. Pentru că va deveni și ea bibliotecă, iar peste un an sau doi prozatorul cu bibliotecă orizontală se va trezi alungat de cărți și de la noul său birou. Iar doamna sa, Adela, imi arată ultima „masă” a regretatului scriitor, o bucată de lemn (pare mai degrabă un fel de copertă „întărită”) care-i servea de pupitru în pat,

acolo unde sfîrșiseră prin a-l alungă bibliotecile orizontale. Pat de lucru, nu de boală, pentru că Radu Petrescu nu a fost niciodată bolnav. El a murit — cum spun oamenii ajunși la adînci bătrîneți (dar Radu era tinăr!) — de moarte bună.

Un băiat și o fată în dormitorul-birou-salon al lui Radu Petrescu, două fețițe frumoase și năzdrăvane care vin și pleacă din așa-zisa cameră de lucru, nu altceva decît un hol, a criticului Mircea Iorgulescu. Fumul gros de țigară, scrișnetul chibritului tras pe cartonul scoorșos, cărțile din cele două mari biblioteci care miros a tutun, un telefon ce țîrîie fără oprire, întrebările fețiței celei mici, tăcerile îngrijorătoare ale celei mari, cîteva care sună la intrare, cafeaua care fîșîie în aparatul-filtru, și din nou ordinea cărților mai vechi și dezordinea celor abia aduse „din țîrg”. — numai un zugrav mai lipsește în camera de zece metri pătrați, și un radio care să urle deschis la maximum, și eventual, pe valurile albastre de fum, un transatlantic în trecere. Munca adevărată începe la ore înainte, cînd ceilalți dorm, și se termină în zori cu insuportabile dureri de cap și cu ochii înroșiți. Iar fantoma durerii de cap se întîlnește cu fantoma fragilă a ochilor și se uită amîndouă reprobat la stacanele de cafea golite și la una plină de cenușa țîgarilor, ferindu-se să-i arunce vreo privire criticului care abia se mai ține pe picioare și-și recitește cele cîteva fraze pe care le-a scris (de mină) și le-a retranscris de zece ori, în căutarea tonului decise și ferm, a exactității, a vigoarei. O șovăială prefăcută din fraza a treia, care trebuie să împingă în prim-plan și să reliefeze hotărîrea celei ce urmează! Dacă șuruburile sînt desfăcute, mecanismul are „joc”; dacă sînt prea strînse pierde elasticitatea. Exactitatea nu se cade, cu nici un chip, să se prefacă în rigiditate.

Mică și ea, aranjată cu gust, camera în care n-am stat decît zece minute, într-o iarnă, avea fereastră centrală îndreptată spre un lung șir de magazine supraaglomerate. Șirul se termina aproape, în imbulzeala pestriță a pieței, o piață cu mere înghesuite, avînd carnea plină de țurțuri mărunți ca dinții inginerilor, cu hrean pe țarabe, dur și negru, cu

frigul care te privea în ochii înlăcrimați și mesteca indiferent frunze de pălînجر. Piața Națiunii. Era, această cameră situată deasupra magazinului numit 1901 articole, locul de muncă al unui poet al cotidianului, izbutînd să acopere cu sunetul tare al versului său larma pieței? Nicî vorba! Trebuia să caut penumbra în care să sclipească fin colțul de argint al unui mistret, trebuia să mi-i inchipui pe Faust și Mefisto convorbînd „de idealuri”, în timp ce dinspre piață se auzea parcă glasul ascuțit al unei vînătoare de mături, trebuia, pentru că mă aflam în biroul marelui poet Ștefan Aug. Doinaș și al soției sale, cîndva idolul tinereții mele, divina balerină Irinel Lîciu. Pălăvrăgeam emoționat și nu conteneam să-mi exprim (nedelicat) mirarea cu privire la vecinătatea insolită a cîntecelor „cu gura închisă”, scrise aci de Doinaș, și a vuetului Pieței Mari.

O altă odale de lucru pe care doar am întrevăzut-o — de data aceasta situată nu într-un chip paradoxal ci, dimpotrivă, cît se poate de potrivit — a fost cea a atît de talentatului critic literar Alex. Ștefănescu, ins de proporții sado-veniene și mare amator de mîncăruri alese, abia venit, acum șapte sau opt ani, la București. Începuturi... Pe atunci, camera lui de lucru nu era decît o fostă cămară. Mîncase alimentele și le înlocuise cu cărți? E probabil, după cum putem accepta ca probabilă și ipoteza că mîncase și rafturile. O măsută, un scaunel, cîteva teancuri de volume noi așezate pe ciment și — eventual, dar eventualitatea nu mi se părea desirabilă — trupul rău înghesuit al criticului. Înghesuit și lovit de coatele ascuțite ale cărților care, cu siguranță, dacă nu spiritul, atunci măcar trupul i-l păstrau deștept, tinărul bărbat aflîndu-se în postura lui Făt-Frumos, cel ce, pentru a nu adormi cînd păzește de furi merele de aur, își pune un mînunchi de spini sub bărbie. Să dormi acolo era imposibil. Nicî măcar să ațișești, citînd vreo carte plictisitoare peste măsură. Puteai doar să râmi treaz și, după caz, să faci haz de necaz, oferîndu-le redactorilor care avuseseră imprudența să te invite, articole cît se poate de înghesuite.

FLORIN MUGUR

atelier literar

G. Dumitrescu

A. Cozianu: V-ați îndepărtat enorm de ceea ce părea, la început, o speranță și o promisiune. Răspunsurile noastre sînt pe măsura versurilor pe care ni le trimiteți. Nu poate fi altfel.

N. Mirea: Nu e nimic nou în ultimele pagini trimise. Aceleași însemnări întimplătoare, fapte diverse, mai mult sau mai puțin interesante, care nu ajung, însă, la nivelul unei proze beletristice. Dacă vă decideți să leșiți din acest amatoriism nonșalant și să scrieți cu adevărat proză artistică, trebuie să studiați nițel tehnica și stilul marilor prozatori, să învățați cum se concepe, cum se construiește o povestire, o năvălă, cum se structurează niste personaje etc. Asta presupune un interes deosebit, dacă nu o pasiune, efort, perseverență, o atitudine activă, o preocupare consecventă etc. Fără de care, paginile dv. nu vor reuși să trezească interesul nimănui (dacă năzuiriți, cumva, spre aceasta).

Calexo: Extravaganță, ostentație, prețiozitate insotite uneori (dincolo de indigeste aglomerări verbale și de verificarea muncii și greoaie) de un licăr de spirit („Rază gri”, „Se-mafor”). Să mai vedem.

Fl. Daneș: Exerciții de început, cu unele perspective (dacă tehnica narativă va fi studiată și însușită cu toată seriozitatea și stăruința). Ceva mai „legată”. „Inchise ochii”. Aceste paranteze însă de o interesantă și nepăsătoare jovialitate, uneori întrepriște, alături de o lucie banalitate, devin cu totul supărătoare prin excesiva frecvență.

Const. Alincai: V-am răspuns de fiecare dată prin această rubrică

(răspunsuri acasă nu putem trimite). Nu păstrăm manuscrisele (unde să depozitam atîtea tone de hirtie?) și deci nu le putem înapoia (scrie clar acest lucru la finele rubricii noastre!). Scrisorile și manuscrisele dv., incilcite și agramate, dovedesc o gravă neștiință de carte. Ați face bine să vă lăsați de scris (dacă scris se poate numi această inutilă pierdere de vreme!) și să vă completați pregătirea școlară.

Iv. Cătălina Dragoș: Nimic noul! Nu trebuie să scrieți mai mult, ci mai bine! Pentru asta însă trebuie să citiți mai mult.

A. Valoni: Cam același lucru. Cu o autodefinitie pătrunzătoare („Tu”) și un joc de cuvinte nu lipsit de semnificații („Intre ziduri”). Din păcate, inavăzabile.

Cos Tel: Amin! **Sergent pompier M. S.:** Întrebări, întrebări... E frumoasă și plină de făgăduieli această fierbere de gânduri, ce vă arată în creștere, cu acumulari și limpeziri, răspunzător de soarta lumii și a artei. E bine că este așa, că sinteți viu și prezent, că nu vreți să luați forma vasului în care ați fost turnat... Versurile ilustrează și ele acest proces de maturizare, mai consistente, mai profunde, mai limpezi (aproape toate). Sintem siguri că veți răzbi prin barierele birocrăției obtuze, spre țelul pe care vi l-ați ales, și așteptăm în continuare, vesti și manuscrise din ce în ce mai bune.

Belinda: Aceleași probleme (pe care nu păreți convinsă că trebuie să le luați în serios — ceea ce vă face să cam bateți pasul pe loc...), Ceva, în „Sensuri”, „Insomnie”, „Diamantul”.

W. Kramps: Cîteva lu-

cruri mai împlinite, de data asta: „Dar dînsul”, „Lepădarea”, „Poem”, „Floare”.

A. Albu: Puține și neconcludente semne de redresare și progres. Ceva, în „Dacă semăn”, „Obo-seală”, „Sint zile”, „Vis”. **Andrei Atena, Sandra Ioniță, D.-M. Belc, Melizanda, Adr. Gețiuș, M. Zimmerman** (parțial indiscriful), I. Zburătorul, Eug. D’Argenta, Em. Vega, Rux. Vișinoiu, Liviu Arsene, Lum. Bucur, Marius Diu (mulțumiri), Denisa Dan, Kael Sivin, A. Stădnicea: Încă nu se pot trage concluzii; reveniți.

Venera Costache, Bogdana, Doina Cojocariu, Ana Bucur, Georgescu G., D. Cricoveanu, Ana Iulia, Antoneta Tudor, F. Tollbergsson, Ion Simion: E ceva, încă nu de ajuns. Continuați.

Doina Uță, I.V. Periam, Irina Nicolau, E. Bătușe, Metis-Alba, Eug. Dobrii, A. Cuzman, Maria Chertic, Vlad Neguș, Ema Vrincianu, C. Markus, Petruș Ol.-Fl., Ella Bertzi, Daniela Parasciuc, I.M. Georgehe, Maria Bălan, Vasile Andrei, M. Stavara, O. Anton Dindeal, Alin M. Uciuc, Bianca Babes, T. Timar, Ieronimus 45, A. Liviu, L. Chică (ceva, în „In mare”), Mirela Martin (ortografia!), Emil Petrescu, I. Păteuți, D. Gioglovan, T. Tintaru, Mihai Simionescu, Carmen Peirea: Nimic nou!

C. Sirius P., E. Săsărman, S. Brădean, B. Johnson, M. Băltărețu, E. Maral, Mlaga T., A.-M. Gujan, T. Frasin, C.G.-Spinoza, C. Sirean, Cezar M., Geo Licu, Adina Serban, G.C. Dunăreanu, Oana Mazilu, A. Vaeni, Cl. Rebegea, A. Almaș, Nicolae Mihail: Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CE VESTE MINUNATĂ

Frigul a îndepărtat păsările și-n suflete miroase blind a depărtare lacrimi grele de bucurie amară se preling în urma lor

Din toamna asta lungă și ciudată vor rămîne nopțile și cristalul șlefuit de nori al Lunii

ce veste minunată sunt copaci în ceață

MARIUS SĂRBU

NOI ȘI CERUL

Cerul e-un ochi de fîntînă tulburat de chipurile noastre Cerul e-un nor de fum albastru tulburat de rachete Cerul e-o apă de lumină tulburată de corăbii Noi sintem o mare de oameni tulburată de cer.

MARCELA MARINICĂ

CIMPOIERUL

Cu brațele întinse-nspre streșina cerului, desculț, bate lutul cu călcăiele crăpate (în ele o mie de greieri cîntă noapte de noapte) tulburător, ca-ntr-un început de lume dansează cimpoierul Ion. Noi sintem o mare de oameni cînd flacăra pilpuitoare, cînd căpeșun apucat, cînd om, dansează, dansează cimpoierul Ion... E-o sârbătoare de ierburî și de păsări în păduri și în sat, gol pin’ la briu dansează Ion, uriaș cît un stejar dezlăcînat; sub fiecare bătaie de talpă pămîntul iverste o insulă de flori, luncile se umplu de culoare, speriat vîntul se-ncurcă-n aripi de mori; din fiecare pocnitură de degete răsare un fluture; din fiecare chiuitură un alb porumbel... Ca un căpeșun, ca un apucat dansează Ion, în brațe cu cimpoiul. in spate e-un miel; bucuria deschide-n dealuri izvoare, le-adună-n repede riu, eurg apele înspre cimpie și încolțese în pămînturi boabe de griu... Dansează Ion, uriaș cît un stejar dezlăcînat, lumina se-ncheagă, deasupra frunții lui, în grea coronă de împărat...

THEODOR PURICE

FOTOGRAMĂ CU POM ÎN FLOARE

E primăvară și simt cum îmi înfloresc extremitățile aș vrea să mă îmbăt de bucuria copilului

din dreptul ferestrei mari dar e primăvară și eu sint un simplu pom în floare.

MARIUS ȘOPTERAN

DAR DINSUL DUCEA

Dînsul trecea, și pe unde trecea lacrima după dînsu-și trăgea ea pe-un ciine credincios și bătrîn, de bunăvoie angajat la stăpin. Dormea iepurește și pe apucate, doar dînsul știa să pună sare-n bucate. Florile cimpoiului se luau după dînsul — atît de ușoare îi erau mersul și plînsul. Cînd dînsul suridea în colțul gurii, se-mblînzeau zarafii și fiara pădurii. Cei mici îi imitau strînsul din pleoape, cînd atîta lume nu mai încape. Îi compătiveaua salcimii și luna, dar dînsul ducea în spinare fîntina,

NICULAE ALEXANDRU VEST

MĂRTURISIRE

Iubesc adevărul pentru că e curat, pentru că e alb, pentru că e frumos, pentru că e neiertător, pentru că e drept, pentru că ne luminează viețile, pentru că ne apropie de ideal, pentru că purifică aerul acestei vieți, pentru că dușmanii mei nu-l iubesc, pentru că e adevăr, pentru că...

LAS...

Cînd mi-e dor de-o stea las gîndul să plece unde o vrea, las limba, dulce sau amară, să se suie pe scară și să spună tot ce știe cules din anii o mie încoace, sau mai de departe din văzute, din auzite, din carte, din trăite...

Las ochii s-adune rele și bune, urechile s-audă cum crește iarba crudă, las inima să sune, să joace ca o paparudă aducătoare de plozi, îmi pun în piept o stea ca o crizantemă, să se-ntimplă ee-o vrea eu mine...

Cînd mi-e rău și cînd mi-e bine construiesc o poezie înflorită ca o cracă. Cine-o citește să-l placă.

EMIL GAVRILIU

Valeriu Râpeanu

„Moștenirea culturală a fost rostul existenței mele”

(Urmare din pagina 9)

dintre criticii și editorii care au făcut cel mai mult în direcția valorificării moștenirii noastre literare este Valeriu Râpeanu. Intri-adevăr, aveți o activitate remarcabilă în acest sens. Ați vrea să reamintiți cîteva din etapele ei?

— Nu aș vrea să vorbesc despre mine, dar aș vrea să precizez că existența mea spirituală a fost jalonată, și-a aflat împlinirea și deplină satisfacție în momentele în care am reușit să aduc la lumină (uneori pentru prima dată) operele unor scriitori și oameni de cultură pe care îi citez aici în ordinea cronologică a apariției lor, edițiilor pe care le-am îngrijit și prefațat: Dimitrie Anghel, G.M. Zamfirescu, Panait Cerna, Al. Vlahuță, Ion Luca, I. Peltz, F. Aderca, N. Iorga (acesta în colaborare cu soția mea Sanda Râpeanu), Al. Kiritoșcu, L. Meaustian, Gh. I. Brătianu, Cella Delavrancea. Dacă aș porni de la început n-aș face altfel.

— Dar ați scrie la fel?

— Paginile de început aș căuta să le scriu mai bine, mai nuanțat, mai frumos, mai adînc; din cele care astăzi sînt caduce unele îmi sînt imputabile mie, altele timpului. După cum consider ca un mare prilej de satisfacție faptul că împreună cu colectivul redacțional și cu citiva eminenți colaboratori ai Editurii Eminescu am restituit cîteva din marile valori ale culturii românești reintroduse foarte tîrziu în circuitul firesc al spiritualității noastre de astăzi. Mă gîndesc la G.M. Cantacuzino, Gh. I. Brătianu, Alice Voinescu, Victor Papacoste, Charles Drouhet, Olănescu Ascanio, Ion Sava și ediția operelor lui Ion Pillat din care a apărut primul volum și o lucrare de mare importanță a lui Mircea Florian.

— Cum înțelegeți raportul dintre tradiție și progres?

— Aș vrea să evit o neînțelegere: vorbind despre tradiția românească și depunînd toate eforturile pentru a o restitui contemporanității, nu înțeleg și nu am înțeles prin această noțiune o lecție de dogme pietrificate și oprite în

timp — opuse progresului și închistate oricărei influențe din afară. Tradiție, progres, deschidere universală reprezintă pentru mine trei elemente indispensabile a afirmării unei culturi și absența unuia din acești termeni duce la stagnare, are consecințe cît se poate de dureroase, adevărate incalculabile, asupra evoluției unei culturi. A studia trecutul nu înseamnă a recomanda și acredita ceea ce s-a dovedit caduc, ceea ce a aparținut unor structuri depășite și nu mai are nici un fel de șansă de a acționa asupra contemporanității, ba chiar pot produce efectul contrar. Cum se și întîmplă acum cu articolele sau poeziile care printr-un limbaj perimat, grandilocvent, sfătos, reinvie o imagerie ce nu are nici un punct de contact cu sensibilitatea contemporană. Or, tradiția nu se respectă prin vehiculaarea unor formule ci vîzînd în ea, așa cum s-a spus, o „prefață a speranței”. De aceea cred în viabilitatea dictonului după care „tradiția e un progres care izbutit”. A crede în tradiție înseamnă pentru mine a crede într-un progres organic al vieții spirituale care nu renunță la nimic din ceea ce a fost și asimilează creator tot ceea ce cultura autohtonă și din alte țări produce valoros. O lectură superficială, indirectă a făcut și mai face pe unii să creadă că tradiția românească a fost opusă progresului. Nimic mai fals. Marii noștri oameni de cultură au înnoit domeniile ilustrate de ei aflînd în trecut surse spectaculoase de revoluție spirituală și artistică.

— Discuțăm, acasă la dumneavoastră unde sînt evidente nu numai însemnele unei mari iubiri față de literatură, ci și față de artele plastice, de muzică, istorie... Asta nu înseamnă o trădare?

— Știu, cum știți și dumneavoastră, că unii din confrății noștri ne socotesc pe cei ce abordăm cultura dintr-o perspectivă totală, unitară drept culturaliști; care ar fi ceva opus unui spirit estetic rafinat. Nu cred că o viziune de ansamblu asupra culturii ar duce la dispariția specificității fiecărui domeniu de manifestare a spiritului. Nu cred, de asemenea, că abolim limbajul caracteristic și cu atît mai mult noțiunea de valoare dacă explicăm o operă, un autor, un curent prin totalitatea

factorilor sociali, istorici, morali, psihologici, prin întreaga ambianță culturală a epocii care și-a pus amprenta asupra ei sau, dimpotrivă, a creat curentii de respingere. Sociologismul anilor ‘50 nu are nimic comun, ba dimpotrivă, este la polul opus al unei viziuni integratoare, totale, complexe asupra fenomenului cultural. Intre domeniile de afirmare ale spiritualității unui popor se stabilesc cînd evidente, cînd tainice legături. Critica, așa cum am căutat să înțeleg, are menirea să le afle, să le pună în evidență. Nu prin identificări, suprapuneri mecanice și mecaniciste ci prin reliefaarea acelor fenomene interne, specifice care favorizează sau nu afirmarea unui curent, a unei direcții, a unei lucrări. Consider fără să resping alte metode, fără să arunc, discreditul suveran așa cum fac cei ce ne consideră culturaliști că metoda respectivă e una din cele mai fertile.

— Dar ce este „critica totală”?

— O critică totală nu este nici antiestetică și nici nu nivelează trăsăturile proprii ale artei. Mai mult, ea ne face să înțelegem fiecare fenomen ca o parte a întregului, dar ca o parte neconfundabilă a acestui tot cultural compus dintr-o infinitate de individualități cu trăsături specifice. Civilizația unei țări stringe ca într-un focar razele ce vin din toate domeniile lui de afirmare ca să le răsfrîngă apoi asupra unor structuri mobile. A vedea cum și în ce fel fiecare operă de artă contribuie potrivit specificului ei la conturarea noțiunii de cultură și civilizație, ce factor de progres reprezintă în istorie, ce tradiții reinvie sau dimpotrivă cum lucrează în mod negativ asupra culturii unui popor și al spiritului epocii, lată cum vîd eu această critică culturală.

— Nu metoda contează, ci rezultatul aplicării ei.

— Bineînțeles. Sintm, de pildă, absența acelor metode de investigație critică apte să explice relația public-literatură abolind cifrele, comentariile complementare și autosatisfacțiile grandilocvente. În ce măsură publicul a impus o anumite formulă de roman în care căutarea „cheilor” și defularea e mai presus de plăcerea estetică, cum s-a modificat nu numai perspectiva lecturii dar și scara valorilor, cum a preluat literatura de ficțiune anumite „absențe” ale istoriografiei, memorialisticii etc.

— În clipa de față viața noastră literară e deosebit de calmă. Prea calmă, aș zice.

— O să vi se pară paradoxal ce vă spun: noi nu avem polemică. Am mai afirmat acest lucru și altădată și o repet și acum, deoarece prin polemică înțeleg dezbătuere de idei, confruntare de opinii intelectuală. Polemica așa cum s-a culti-

vât la noi altădată pornea din dorința sinceră de a contribui la progresul culturii, de a afirma idei noi, de a sustine valoarea, de a racorda literatura noastră la formele de progres ale culturii universale și de a evidenția specificitatea ei. Polemica privea liniile directoare ale unei culturi.

— În 1969 a avut loc o reformă editorială prin care s-au desființat acele edituri gigant și s-au înființat altele, cu un profil mai bine precizat. Ce rol a avut respectiva reformă în contextul culturii noastre?

— Cred că reforma editorială din 1969 a reprezentat un act cu implicații profund pozitive pentru dezvoltarea vieții noastre culturale, pentru stimularea inițiativelor, pentru aflarea unor soluții noi, îndrăznețe de promovare a creației originale, a valorificării moștenirii clasice cunoașterii culturale universale. Progresele înregistrate datorită acestui sistem suplul, viu, eficient sînt greu de cuprins în acest cadru. Să ne gîndim la numeroasele colecții noi care au fost inițiate în acest răstimp și care constituie adevărate momente culturale de referință și care nu sînt cu nimic mai prejos, uneori chiar dimpotrivă, cu cele ale unor edituri cu îndelungi tradiții din orice țară a lumii. Mai repede decît se credea, multe edituri și-au creat o tradiție, un profil, o structură, au devenit nu numai propagatoare ci și stimulatoare de cultură.

— Printre editurile din țară, Editura Eminescu este așa cum se exprima poetul Adrian Păunescu, „o adevărată fabrică de valori spirituale”. Dealtfel, acestui fapt i se și datorează premiul revistei „Flacăra” acordat editurii pe care o conduceți.

— O editură valorează cît valorează colaboratorii săi. De aceea colectivul Editurii Eminescu și-a propus să atragă printre colaboratorii ei condeiele de prim rang ale culturii noastre din toate generațiile. Nu sintem singura editură de literatură originală și nu putem, nici n-ar fi normal, să ne arrogăm pretenția unui monopol. Știm deasemenea că nu toate cărțile publicate de noi ating cotele valorice dorite, că, mai ales la poezie înegalitățile sînt nu o dată flagrante. Dar credem că am izbutit un fapt extrem de important: ca un număr însemnat de oameni de cultură și de scriitori să încerdinteze unii în exclusivitate, cărțile lor Editurii Eminescu. Nu voi da nume. Catalogul editurii este concludent în acest sens.

O luptă validată de istorie

În zorii zilei de 1 septembrie 1939, la Gdansk (Danzig) răsună împuscături. Trupele germane au deschis focul asupra celor poloneze. La ora 4,45 geamurile din oraș vibrează de salve de artilerie: navele școlă germană „Schleswig — Holstein” — aflată în „vizită de curtoazie” la Gdansk — bombardează Westerplatte, unde se afla o mică garnizoană poloneză. La acea oră, de-a lungul frontierei germano-polone, Wehrmacht-ul, executând ordinul lui Hitler, a trecut la atac. Incepuse al doilea război mondial.

România urmărește să rămână în afara conflictului și, la 6 septembrie 1939, un Consiliu de Coroană anunță neutralitatea țării. Declarația de neutralitate nu poate însă înșela pe nimeni, sentimentele guvernului, ca și ale întregii țări sunt — și nici nu puteau fi altfel — alături de cei care luptau împotriva agresorului, împotriva Reichului nazist. Tranzitul de armament spre Polonia este admis, apoi când, sub presiunea evoluției operațiilor militare, organele de conducere ale statului polonez sînt silit să abandoneze teritoriul național, România — în pofida protestelor și amenințărilor Berlinului — le oferă adăpost și ajută la salvarea tezaurului Băncii polone. Este evident o „neutralitate” impusă de condițiile geostatice și de raportul de forțe pe plan internațional, creat de ultimele desfășurări politice internaționale care au precedat izbucnirea ostilităților. Ministrul Germaniei la București este tot mai iritat de ceea ce el numește „strania concepție” pe care România o are despre statutul de neutralitate. El declară într-o zi unui diplomat olandez: „Reichul este informat de „toate manoperele României și, mai repede decât se crede, ea va trebui să renunțe la aceste manopere”. Speranța Reichului se întemeia pe constatarea că România „este aproape izolată, fiind inconjurată de multe state ce sînt insufletite față de ea de sentimente foarte puțin amicale” și, în consecință „nu poate continua a fi instrumentul aliaților”. Însă pînă la realizarea acestor pronosticuri, o echipă a Gărzii de fier — agenții a serviciilor lui Heinrich Himmler — asasinază, la 21 septembrie, pe Armand Călinescu, primul ministru român, adversar neînduplecat al legionarilor și al patronilor lor din Berlin.

Desfășurarea operațiilor militare relevă de fiecare dată forța Wehrmacht-ului. Rînd pe rînd, „Fall Weiss” (cazul alb — denumirea de cod a atacului împotriva Poloniei), „Weserübung” (ocuparea Danemarcii și a Norvegiei), „Fall Gelb” (ofensiva în Vest) sînt încununate de succes. Franța capitulează; Marea Britanie izbuteste, ce-i drept, să-și salveze corpul expediționar prin ceea ce s-a numit „miracolul de la Dunkerque”, dar aștepta înfrigurată declanșarea invaziei germane pe pământul mării insule; nici o forță însemnată nu se opunea pe continent Germaniei hitleriste. Spada ei tăia pe continent noi frontiere.

Singură în fața dușmanului:
Dictatul de la Viena

România, care timp de două decenii combătuse statornic și ferm revizionismul teritorial, apoi, după venirea nazistilor la putere, în 1933, politica de expansiune și agresiune a noului regim de la Berlin, se afla singură în fața teribilului ei dușman. Aflată într-o totală izolare, în vara anului 1940, fără ajutor din nici o parte, România este constrinsă să accepte sfîrșecul teritoriului național. Dictatul de la Viena, de la 30 august 1940, smulgea nordul Transilvaniei, care era dat Ungariei horthyste. Cumplît exemplul al politicii de dictat și de forță, de încălcare a dreptului de autodeterminare al popoarelor. Dictatul de la Viena era, de asemenea, expresia politică „celor două fiare încinse pe foc” — formula care substituia, în acest caz, dictonul „divide et impera” aplicat de toate puterile imperialiste de-a lungul istoriei, este consemnată într-un document anterior, redactat chiar de ministrul de externe german J. von Ribbentrop — practica de Germania nazistă față de România și Ungaria, destinată să impună interesele acesteia în cele două țări, Mareșalul W. Keitel, șeful O.K.W. (Oberkommando der Wehrmacht — Înaltul Comandament al armatei germane), nota citiva ani mai tîrziu: „ajutorul Germaniei în Arbitrajul de la Viena, care a însemnat o substanțială corectare a grănilor pentru Ungaria pe contul României, l-a obligat pe amiral (Horthy — C.I.) totuși să se arate recunoscător”. Temporară și nefirească graniță impusă României prin Dictatul de la Viena a fost și fructul obsesiei celui de-al III-lea Reich pentru petrolul românesc. Un document al O.K.W. cu privire la economia României consemna, în acest sens, cu satisfacție, imediat după „Dictatul de la Viena, că „Prin înțelegerea nouă grănilor, grănilor un-
grănilor un-

ră ajunge acum pînă la circa 70 de km de centrul petrolifer românesc...”

Relatarea unui martor ocular al scenei petrecute la Palatul Belvedere din Viena este cea mai concludentă dovadă a practicilor odioase de nesocotire a libertății și integrității statelor: „Sosit în fața lui Ribbentrop și a lui Ciano (ministrul de externe al Italiei — C.I.) și s-a spus (lui M. Manoilescu, ministrul de externe al României — C.I.) că nu mai este nevoie să pledeze pentru cauza patriei sale situația fiind binecunoscută de arbitri. După ce Ribbentrop se scoală spre a citi sentința, de față fiind Ciano, Manoilescu, Valer Pop, Teleki (primul-ministru al Ungariei — C.I.) și Csaky (ministrul de externe al Ungariei — C.I.), ministrul de externe român cere cuvîntul. I se răspunde că va putea vorbi după ce se va fi terminat citirea sentinței arbitrale. Venindu-i rău lui Manoilescu, Ribbentrop interrupe citirea și cere să se dea un pahar cu apă ministrului român. Se arată harna, Manoilescu se clatină, gata să se prăbușească. Își revine apoi în fire și cere iar cuvîntul. I se arată că trebuie semnat mai întîi protocolul de acceptare și că, apoi numai, se vor putea face declarații. Năucit, bietul Manoilescu semnează, dar este din nou inselat de cei doi arbitri, care, contrar făgăduielilor date arată acum că, faptul fiind împlinit, declarațiile părților în cauză devin inutile. În momentul acela, Manoilescu lesină și este dus pe brațe într-o cameră alăturată și iținat pe o canapea, unde i se face o injecție spre a-l reanima.

În modul acesta, mizeleste, prin fraudă și surprindere, ca de tîlhari în miez de codru a fost ucisă România Mare...” își încheie un fost diplomat român tragică-i relatare.

Poporul român l se smulgeau, în vara anului 1940, roadele luptei sale multisekulare pentru independență și unitate națională. Lupta ce își găsisse încununarea la 1 decembrie 1918.

Impotriva Dictatului de la Viena în întreaga țară s-au declanșat mari demonstrații de protest — comunistii aflîndu-se în frunte. „Partidul comunist — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — numeroase cercuri politice, Madosoz-ul și alte organizații democratice și patriotice, inclusiv grupuri ale armatei, s-au ridicat împotriva dictatului, au organizat în diferite centre ale țării puternice manifestații populare, au cerut să se treacă la lupta armată pentru apărarea integrității și suveranității patriei”.

Întreaga țară a fost zguduită și aceasta a influențat decisiv toate păturile sociale, a determinat creșterea unor sentimente antigermane și antinaziste în cadrul armatei române; lupta pentru redobîndirea teritoriului național pierdut prin dictatul imperialist a constituit unul din lianții principali ai solidarizării naționale care a făcut posibil 23 August 1944.

Criza politică declanșată de amputările teritoriale a dus cu sine prăbușirea regimului de dictatură regală a lui Carol al II-lea incapabil și corupt.

Sub dominația Reichului

Regelul dictator l-a urmat însă cu sprijin german — și în absența, în acel moment, al unui front unit al tuturor forțelor revoluționare, democratice și patriotice — o nouă dictatură: cea militar-fascistă înfrunchipată în colaborarea generalului Ion Antonescu cu Garda de fier. România intra sub dominația Germaniei hitleriste.

Nici instaurarea regimului de dictatură militar-fascistă, nici orientarea spre cel de-al treilea Reich nu au fost expresii ale vointei liber exprimate a poporului român. Fascismul nu a avut niciodată o bază de masă în România și redus doar la mijloacele sale politice, el nu ar fi fost niciodată în măsură să ia puterea în România. Atît instaurarea dictaturii militar-fasciste, cit și intrarea în orbita și sub controlul celui de-al treilea Reich au constituit urmările noului context politic internațional, creat de victoriile militare ale Germaniei hitleriste și de absența în Europa răsăriteană a oricărei împotrîvirii față de politica de expansiune a Reichului. România nu s-a aliat cu Germania, ci a fost aruncată în brațele ei de forțe care o depășeau. După două decenii de combatere a revizionismului teritorial, țara noastră a intrat în orbita celui mai agresiv exponent al acestei politici. Paradoxul înșuși este suficient pentru a arăta că România nu putea să se alieze cu statul sub a cărui egidă și cu al cărui concurs fuseseră efectuate amputările teritoriului național.

De altmînteri și la Berlin s-a știut din primul moment că noua politică a Bucureștiului nu este voită, ci impusă de noile condiții ale situației internaționale. Cînd Ion Antonescu a făcut prima sa călătorie la Berlin, în noiembrie 1940, J. von Rib-

bentrop i-a spus cu duritate: „Pentru ca România să poată găsi drumul spre noi, a trebuit să ocupăm Parisul”.

Pentru Hitler, includerea României în sfera de dominație a Reichului însemna cereale, o serie de materii prime dar, în primul rînd, accesul liber la sursele de petrol ale țării, atît de rivnite în trecut și atît de necesare acum cînd fiecare zi a acestui „război al motoarelor” reclama pentru blindate și avioane cantități uriașe din prețiosul combustibil. În anii 1939—1940, România devenise din cauza zăcămintelor de țit și a instalațiilor petroliere, terenul unei intense activități a serviciilor secrete. În timp ce serviciile secrete francez și indocesebi cel englez, cu știința și pînă la un moment dat cu concursul autorităților românești, elaborau și erau pe cale să pună în aplicare planuri pentru aruncarea în aer a instalațiilor de extracție și prelucrare și pentru blocarea căilor și distrugerea mijloacelor de transport a petrolului român spre Germania, în regiunea petroliferă română Abwehr-ul (serviciul de contrainformații al armatei germane) condus de amiralul W. Canaris și agenții SD (Sicherheitsdienst — serviciul de siguranță) condus de R. Heidrich creaseră importante rețele de informații și intervenție cu misiunea de a împiedica sabotajele și a deveni, în caz de nevoie, un cap de pod al unor forțe germane de ocupație. După intrarea Misiunii Militare germane în România, în octombrie 1940, sarcina acestor rețele de agenți și comandouri germane au fost preluate de trupele germane. Într-o confesivă strict secretă la comandamentul misiunii, din 9 octombrie 1940, deci în preajma intrării trupelor germane în țară, se preciza de altfel fără echivoc, în fața motivelor oficiale ale misiunii militare germane, că Germania urmărea să împiedice distrugerii în zona petroliferă română, să împiedice în acel moment transformarea Balcanilor, care era „magazinul nostru”, în teatru de operațiuni. „Noi avem un mare interes în aceea că influența germană — acum și mai tîrziu — să se întărească în Balcani” — se preciza la amintita constatare. Desi s-a urmărit să se salveze anumite aparențe, Misiunea Militară germană a marcat intrarea României sub controlul militar german. Trupele germane au ocupat, în fapt, toate funcțiile strategice ale țării. Pentru a împiedica spionajul, sabotajul și „dezagregarea” în „interiorul zonei Misiunii Militare germane” — deci a României — la București, Brașov, Ploiești, Focșani și Giurgiu au fost constituite centrale ale poliției secrete de campanie care țineau sub supraveghere teritoriul bine delimitat. Centrala Abwehr din România a trecut la întocmirea unor fișe privind orientarea politică a comandantilor de divizii și regimente și a altor unități militare române, stabilindu-se că în cea mai mare parte aceștia erau adversari ai legionarilor și ai Germaniei. „Cunoscătorii ai țării afirmă — se sublinia într-un document german — că ar urma o baie de sînge dacă armata română ar primi mină liberă contra legionarilor”. Rapoartele militare germane asupra situației consemnau că cea mai importantă acuzație a românilor contra legionarilor era că aceștia au chemat trupele germane în țară; aceleși rapoarte menționau că populația, în marea sa majoritate, nu este de partea lui Antonescu și că există și o puternică rezistență și în armată contra acestuia.

Demonstrația organizată de P.C.R., la 3 noiembrie 1940, în București, Piața Obor — despre care au re-
latat și documente germane — a constituit o expresie a acestei stări de spirit antifasciste și antihitleriste a poporului român. Între lozincile sub care s-a desfășurat demonstrația s-au aflat „Jos fascismul!”, „Vrem independența națională!”, „Afară cu armata de ocupație!”

Documentele militare germane din ultimele săptămîni ale anului 1940 consemnează, totodată, amplificarea propagandei comuniste, declararea, a doua zi după asasinatale de la Jilava, a unei greve la conducta petroliferă Ploiești — Giurgiu, construită în interesul și cu concursul Germaniei, unele sabotaje etc.

În aceste împrejurări, lupta pentru putere care se profilase de la început între I. Antonescu și Garda de fier, nu putea să nu provoace preocupări Berlinului și trupelor germane al căror număr începe să sporească continuu în România. Stăpînit tot mai mult de elaborarea planului „Barbarosa” — atacul contra Uniunii Sovietice — Hitler dorea să fie sigur de situația din România. Cînd, în ianuarie 1941, se ajunge la un conflict armat între generalul Ion Antonescu și Garda de fier, în ciuda simpatiei și a sprijinului de care legionarii se bucurau din partea partidului nazist și a SS-ului, Hitler se decide pentru Antonescu; nu dorea ca o grupare incapabilă să aducă anarhia în ceea ce,

peste cîteva luni, urma a fi spatele frontului germano-sovietic. La conducerea țării trebuia să se afle un militar care să asigure ordinea și disciplina și să cunoască problemele pe care le implică o situație de război. Antonescu a fost preferat de Hitler lui Horia Sima. Ceea ce se întimpla însă la „vîrf” nu schimba în nici un fel ostilitatea profundă a poporului român față de regim și față de pa-tronii săi de la Berlin.

Într-o broșură intitulată „De la regimul legionar la dictatura militară”, editată de C.C. al P.C.R. în februarie 1941, se sublinia că „guvernul Antonescu a rupt relațiile cu Anglia și a prefăcut fără într-un timp de război în interesul puterilor imperialiste ale Axei” și se aprecia că România însemna, în acel moment: „căzărni, închisori, lagăre de concentrare, bază militară străină și miine cîmp de război”.

22 iunie 1941, orele 3,15 : se
declanșează operația „Barbarosa”

Începe agresiunea împotriva Uniunii Sovietice. Regimul antonescian, supordonat Germaniei naziste, aruncă România în războiul antisovietic și contra celorlalte țări din coaliția antihitleristă. Războiul este nu numai profund nepopular, dar și extrem de primejdios pentru interesele superioare ale națiunii române.

Partidul Comunist a fost prima, forță politică din România care s-a ridicat împotriva regimului de dictatură militar-fascistă, a războiului antisovietic. „Întelegînd răspunderile ce-i reveneau în acest moment istoric de grea cumpănă pentru poporul nostru, ca și pentru alte popoare, — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — Partidul Comunist Român s-a ridicat cu toate forțele la lupta împotriva dictaturii antonesciene, a dominației Germaniei naziste și a războiului contra Uniunii Sovietice, organizînd mișcarea de rezistență, lupta pentru răsturnarea regimului, pentru alăturarea României coaliției antihitleriste”.

La scurt timp după declanșarea războiului antisovietic, circulara din 8 iulie 1941 a Comitetului Central al Partidului Comunist Român făcea o analiză lucidă a situației și stabilea că „sarcina și răspunderea istorică” a P.C.R. față de poporul român consta, între altele, în organizarea luptei pentru alungarea hitleristilor din țară, doborîrea regimului Antonescu, pentru libertatea și independența României.

I-a urmat, la 6 septembrie 1941, un nou document, Platforma-program, al cărui titlu este concludent pentru eforturile comunistilor: „Lupta poporului român pentru libertate și independența națională”. Platforma-program a fost rodul unei examinări riguroase a cadrului internațional și a situației specifice din România; ea a fixat obiectivele luptei antifasciste și antihitleriste și a indicat căile de realizare a lor. Platforma-program a relevat maturitatea politică a Partidului Comunist Român, patriotismul său fierbinte, simțul de responsabilitate față de soarta națiunii române. Platforma-program sublinia vîguros că pentru răsturnarea regimului de dictatură și iesirea României din războiul antisovietic era necesară colaborarea tuturor forțelor antifasciste și patriotice din țară într-un Front Unic Național. Partidul Comunist Român se declara gata să colaboreze cu toate partidele, grupările și personalitățile politice din țară pentru realizarea oricărui punct din programul cuprins în Platformă, pînă la singurul criteriu de colaborare atitudinea față de Germania nazistă, de regimul de dictatură și războiul antisovietic. „Comunistii — se arăta în acest document — în interesul Frontului Unic Național, pentru zdrobirea fascismului cotropitor, pentru cucerirea drepturilor și libertăților democratice și cetățenești, a independenței poporului român, renunță la orice lozincă sau acțiune care ar putea să-i despartă de celelalte partide și grupări politice, care sînt pentru zdrobirea națională a poporului român. Însă ei nu renunță la programul lor, la propăgandarea programului lor și a lozincilor lor finale”. Printre punctele Platformei-program se aflau următoarele: încetarea războiului împotriva Uniunii Sovietice, pace și luptă comună cu statele coaliției antihitleriste; redobîndirea independenței naționale și alungarea ocupanților hitleristi; răsturnarea regimului de dictatură militar-fascistă; abolirea Dictatului de la Viena; restabilirea drepturilor și libertăților cetățenești și democratice; măsuri pentru îmbunătățirea situației economice, culturale și sanitare a masei populare.

Era un program realist, corespunzînd perfect aspirațiilor poporului român și circumstanțelor istorice; un program de acțiune și luptă, prin a cărui formulare Partidul Comunist Român se manifesta ca inițiator și promotor al luptei de salvare națională, un program care putea rallya toate forțele social-politice. Interesate în restaurarea independenței naționale, abolirea dictaturii, readucerea nordului Transilvaniei în cadrul frontierelor naționale și întoarcerea armelor contra Germaniei hitleriste. Istoria avea să valideze pe deplin acest program al comunistilor români, devenit apoi programul întregului popor român.

(va urma)

Dr. IOAN CHIPER

Cel ce deschide o școală închide o temniță

• Unitate medicală unicat • „Ultimul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea mai fericită” •

Academia juridică românească, o speranță a lui Iancu, un vis al intelectualilor ardeleni

Deceniul promergător Revoluției de la 1848 s-a caracterizat în Transilvania printr-o vie efervescentă politică și culturală, care a cuprins toate naționalitățile.

Spiritul pre-revoluționar al timpului s-a remarcat îndeosebi prin înființarea unor instituții destinate să dea un puternic avânt limbii literare, învățămîntului, presei, culturii.

La începutul anului 1838 apăreau astfel la Brașov periodicele **Foia Duminicii** condusă de Ion Barac și apoi **Foia pentru minte, inimă și literatură** și **Gazeta de Transilvania**, ambele redactate de George Barițiu, chemat de la Blaj pentru a conduce noua școală românească din Cetate. În 1847 a apărut la Blaj foia lui Timotei Cipariu, **Organul luminării**, care la 1848 se va transforma în **Organul național**, ziarul oficios al revoluției. Aceeași misiune a avut-o și ziarul **Învățătorul poporului**.

În aceiași perioadă s-a înființat la Cluj ziarul maghiar **Hazaí Hirado** (Vestitorul patriei) iar la Brașov publicațiile săsești **Blatter fur Geist, Gemüt und Vaterlandes kunde** (Foi pentru minte, inimă și cunoștința patriei), **Der Satellit** (Satelitul) și **Intelligentz Blatt** (Foia pentru intelectuali).

Românii brașoveni au început totodată acțiunea pentru înființarea liceului ce avea să se numească mai târziu Liceul „Andrei Șaguna”, care, alături de mai vechiul liceu de la Blaj, avea să devină unul din cele mai renumite licee românești.

În același timp, se intensifică legăturile cu instituțiile și cercurile străine occidentale, ideile progresiste deschizându-și drum tot mai larg spre răsărit. Pe la 1842 geograful și istoricul Ioan Rusu de la Blaj scria: „Lumea au început a îmbrăca alt vestmint, orizontul se înseamnă din toate părțile; lumina, cam printre nori, pătrunde și spre răsăritul Europei și promite că ura și neștiința nu vor mai putea fi perete despărțitor între popoare”.

Una din cele mai semnificative instituții nou înființate ale timpului a fost Academia de drept de la Sibiu, întemeiată de către patriciatul săsesc în anul 1844, care avea să devină unul din cele mai importante centre juridice ardeleni. Pînă atunci studiul dreptului era puțin urmărit în Transilvania, el, în lipsa unei universități, predându-se numai la liceele romano-catolice și evanghelice reformate din Cluj, Tîrgu Mureș și Aiud.

Dintre profesori, cel mai cu vază era Gottfried Müller, înflăcărat adept al libertății și al progresului, titular al catedrei de drept natural și constituțional. „Neobservat — scria Müller în 1844 ca și Ioan Rusu de la Blaj cu doi ani mai înainte — și fără semne văzute, spiritul timpului pătrunde treptat în palate și colibe; toate stările, generațiile, virtele și națiile i se preda necondiționat”.

Astfel de idei, susținute de autoritatea unor profesori ca Müller și colegii săi, nu puteau decît să atragă și pe studenții români, dornici de a scăpa de cursurile unguștine, în acest scop „Gazeta Transilvaniei” făcînd, la 5 septembrie 1846, chiar și un apel public.

Printre cei care au cerut înscrierea la Academia din Sibiu a fost și Simion Bărnuțiu, care, în urma unui grav conflict cu episcopul Lemeny, a fost silit să părăsească Blajul pentru a se destina unei alte cariere decît cea clericală. Bărnuțiu deveni astfel elev al lui Müller, ale cărui idei, desprînse din Krug și Rottek, le cunoștea mai dinainte, din anii în care predase el însuși filosofia la Blaj.

În același an se înscrie la Academia sibiuană și Ioan Pușcariu, care avea să devină, alături de Simion Bărnuțiu, unul dintre cei mai înflăcărați revoluționari de la 1848. Pușcariu a fost cel care a adus și purtat pe Cimpia Libertății drapelul tricolor național, fapt ce a determinat pe B. P. Hașdeu să-l numească „stegarul națiunii”.

Cunoștințele lui juridice au fost deosebit de utile în anii ce au urmat după revoluție, desființarea iobăgiei și patenta de împroprietărire din 1854 a foștilor iobagi dînd naștere — prin nerespectarea lor — la numeroase procese care au fost combătute cu lucrarea lui Ioan Pușcariu: **Comentariu la Prea Înaltă Patentă din 21 iunie 1854**.

Aceleași cunoștințe folositoare neamului le-a adus și prin lucrarea din 1858: **Disertațiune despre împărțirea politică a Ardealului**.

Cit despre discursul lui Bărnuțiu de la 2/14 mai 1848, se știe că acesta a fost un monument de erudiție istorică și juridică.

Academia de drept de la Sibiu a înarmat deci brațul juridic al luptătorilor români, ea susținînd necontenit din punct de vedere teoretic ideile și acți-

nile revoluționare. A avut totodată o necontestată importanță și asupra mentalității politice a locuitorilor din Sibiu, din sinul cărora se recrutau jurații pentru curțile cu jurați din acest oraș, care judecau procesele politice ale timpului. Rînd pe rînd jurații sași au dat verdicte de achitare în procesele unor acuzați politici români. Două din aceste procese s-au referit la unii din cei mai proeminenți ziaristi români: George Barițiu și Ioan Slavici. Primul a fost trimis în judecata juraților pentru indemnul său la sprijinirea Războiului de independență al României, iar al doilea pentru apărarea, în 1885, a drepturilor politice electorale ale românilor. În ambele procese judecătorii sași au adus verdicte de achitare. Ca urmare a acestor verdicte, și pentru a împiedica pronunțarea altora, guvernul de la Budapesta a luat măsura desființării curții cu jurați de la Sibiu și transferarea ei la Cluj. Aceasta a fost curtea care în 1894, alcătuită exclusiv din jurați clișeni, a judecat pe inculpații memorandiștii, în frunte cu Ioan Rațiu, Vasile Lucaciu și George Pop de Băsești, atît ei cit și tovarășii lor fiind condamnați la ani grei de închisoare. Vina lor era una singură: aceea de a fi înaintat împăratului de la Viena un protest împotriva regimului de desnaționalizare al românilor.

Duritatea și inechitatea actului de acuzare l-a făcut pe Ioan Rațiu, președintele Partidului Național Român, să afirme în loc de orice altă apărare, că „drepturile unui popor nu se discută, ci se afirmă”.

Izbiți de atîtea calamități politice, românii au urmărit și ei întemierearea unei academii juridice, mai ales că după Revoluția de la 1848, Academia săsească se desființase. În 1849 deputațiunea română trimisă la Viena a cerut printr-un memoriu adresat ministerului cultelor înființarea unei facultăți juridice la Blaj unde se afla și o facultate de filozofie și teologie. Memoriul purta semnăturile lui Andrei Șaguna, August Treboniu Laurian, Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, Ioan Maiorescu, Florian Aaron și a altora. Ca materii de predare petiționarilor propuneau: Enciclopedia științelor politice juridice, dreptul natural și dreptul popoarelor; dreptul roman, dreptul civil și penal, procedura judiciară; economia socială politică, financiară; dreptul mercantilor; dreptul public austriac; legea comunală; organizarea politică, judiciară etc.; poliția omului; științele despre securitatea publică. Memoriul nu s-a învrednicit decît de promisiuni deșerte, motiv ce a determinat pe Șaguna ca în anul următor să revină asupra petiției anterioare, cerînd să se înființeze o facultate juridică românească la Cluj.

Nici aceasta nu a avut succesul așteptat.

La sfîrșitul anului a intervenit în discuție și Avram Iancu prin redactarea emoționantului său testament: „Ultimul dor al vieții mele — scria Craiu muntilor — este să-mi văd națiunea mai fericită, pentru care după puteri am și lucrat pînă acum, durere, fără mult succes, ba tocmai acum, cu intristare văd că speranțele mele și jertfa adusă se prefac în nimic. Nu știu cîte zile mai pot avea; un fel de presimțire îmi pare că mi-ar spune că viitorul este nesigur. Voiesc dar, și hotărît dispun, ca după moartea mea, toată averea mea mișcătoare și nemiscătoare să treacă în folosul națiunii pentru ajutor la înființarea unei Academii de drepturi, tare crezînd că luptătorii în numele legii vor putea scoate drepturile națiunii mele”.

Academia juridică românească a rămas totuși numai o speranță, guvernul maghiar preferînd să reînființeze vechea Academie săsească de la Sibiu, și o nouă facultate juridică maghiară la Cluj.

Dorința românilor de a-și însuși știința dreptului a devenit însă din ce în ce mai aprinsă, în anul 1860 fiind înscriși la Academia sibiuană 51 de studenți români și tot pe atîția la Academia de la Cluj.

În 1872 s-a înființat Universitatea din Cluj, avînd și o facultate de drept — în limba maghiară. La această facultate vor urma cea mai mare parte dintre studenții români ardeleni dornici a învăța știința dreptului, pînă la 1 decembrie 1913 cînd, o dată cu înființarea Universității românești, facultatea de drept va primi și ea caracter național.

În 1913, voind să se afirme și pe plan publicistic național, studenții români de la Facultatea de drept au înființat revista **Noi**, care a fost organul întregii studențimi române clișene.

Dintre acești studenți s-au ridicat o bună parte dintre luptătorii pentru unitatea națională, și apoi dintre exponenții justiției și administrației din noua Românie.

VASILE NETEĂ

O tînără și promițătoare tradiție la Spitalul Colțea: alergologia O.R.L.

— Stimate Octavian Belea, sinteți doctor în științe medicale și șeful serviciului de alergologie O.R.L. al Spitalului „Colțea” din Capitală, după cîte știu singura unitate din țară cu acest profil. Ați fost beneficiarul unei burse O.M.S. în Franța, unde v-ați specializat în bolile alergice O.R.L. Vă numărați, totodată, printre membrii societății franceze de alergologie și otorinolaringologie. Mai aveți ceva de adăugat?

— Bursa Organizației Mondiale a Sănătății mi-a oferit prilejul să lucrez la instituții medicale de mare prestigiu, la centrele universitare Paris, Lyon, Bordeaux, Marsilia, Montpellier, alături de personalități de seamă ale vieții medicale franceze și internaționale: R. Wolfromm, J. Charpin, J. Guerrier, M. Aubry, M. Portmann, Mounier-Kuhn, Appix. Datorită activității în aceste centre de prestigiu am cîștigat o experiență, pe care mă străduiesc acum s-o transpun în practică.

Cred însă că adevărații beneficiari sînt bolnavii cu afecțiuni alergice localizate la nas, gît și urechi, cărora, prin înființarea serviciului de alergologie O.R.L. la „Colțea”, li se aplică investigații moderne și tratament adecvat. De la înființarea acestui serviciu am efectuat circa 30 000 de consultații și tratamente. Numele citorva bolnavi mai grav, pe care i-am adus la starea de normalitate și sănătate, le-aș putea insera în rîndurile ce urmează: Adrian Juzic (Suceava), Elisabeta Antal (Sf. Gheorghe), Alexandru Florescu (Cărlărași), Eugenia Bunescu (Roșiori de Vede), Ion Caraman (Tulcea), Vasile Potloc (Focșani), Ioan Popa (Alexandria), Elena Murg (Cugir) și foarte mulți alții.

— Care sînt afecțiunile alergice mai des înfîlinate pe care le tratați? Credeți că aceste manifestări alergice sînt în scădere în acest sfîrșit de secol?

— Schematic prezentate, cele mai frecvente boli alergice sînt rinitele, rinosinuzitele, polipozele nazale, faringitele, traheitele, laringitele, otitele seroase — toate, bineînțeles, în stare alergică. Apoi: exemele auriculare de contact, sîndroamele meniere alergice. Pe primul loc se situează rinitele alergice, cauzate de praful de casă, polen, mușcăturii, microbi, pene, scame, detergenți etc. În loc să scadă, dimpotrivă, manifestările alergice cresc ca frecvență. În S.U.A., de exemplu, se socoteste că ele ating 10 la sută din populație. Creșterea numărului bolilor alergice se datorește marilor aglomerări umane, prafului și fumului, poluării atmosferei, creșterii consumului de medicamente, îmbrăcămintei sintetice etc. La acestea se adaugă tensiunea nervoasă și psihică.

— Metodele de diagnostic și tratament ale bolnavilor cu afecțiuni alergice O.R.L. sînt deosebite de cele pe care medicii O.R.L. își le fac în mod curent?..

— Chiar fără o supraspecializare, otorinolaringologul trebuie să aibă, spre pildă, permanent prezent în minte faptul că el nu tratează o boală de organ, ci o boală alergică cu localizare pe organ (mucoasă nazală, de exemplu), numit de alergologi „organ de șoc”, „organ tîntă”. Înălțurarea cauzelor rămîne una din marile prescripții în tratamentul bolilor alergice. În cazul rinitelor alergice, rinosinuzite, relațiile de cauză-efect sînt deosebit de clare decît în alte procese patologice.

— Ce intervenții chirurgicale faceți în rinitele și rinosinuzitele alergice?

— Tratamentul chirurgical trebuie să fie prudent, adaptat fiecărui bolnav, să evite factorii de tratament agresivi, iritanți sau traumatizanți. Funcție de caz, facem rezecții, repoziții de sept, polipectomii, cure radicale maxilo-edmoidale, electro-galvano-cauterizări, microintervenții în anumite zone ale mucoasei cornetelor nazale etc.

— Regretatul dr. Iubu Mihai, din Turda, în intervențiile sale chirurgicale, în care a obținut vindecarea multor cazuri de rinită alergică, intervenția chirurgicală tot în aceste zone ale cornetelor nazale, de care anterior aminteați.

— Fără-ndoială că rezultatele bune pe care le-a obținut se datorează unor intervenții pe unele din aceste zone, pe care le cerceta. Păcat că în urma unui accident grav, moartea l-a întrerupt activitatea fără ca să poată să-și comunice metoda sa.

Unii dintre medicii recomandă în aceste cazuri cure balneoclimaterice. Am vizitat stațiunile balneoclimaterice Mont d'Or, Bourboule, unde se tratează multe boli alergice. În țara noastră la Govora și Sîlănic Moldova există aparatatură modernă, medicii balneologi bine pregătiti. Rolul apei sulfuroase în vitalizarea mucoasei nazale și faringiene este bine stabilit, metabolismul ei făcîndu-se în mod evident la nivelul ficatului. Tulburările funcționale la nivelul ficatului pot fi responsabile de debilitatea mucoasei nazale, faringiene. Se obțin rezultate favorabile prin administrarea locală de sulf în pulverizări, inhalări, aerosoli.

— Unii specialiști, bazați pe datele anatomo-fiziologice și endocrinologice, privind deficiențele genitale, consideră că printr-un tratament nazal se poate stabili un comportament normal.

— Vă referiți, desigur, la tratamentul prin stress-nazal, la studiile referitoare la corelația naso-sexuale, care pun în evidență o interacție nervoasă simpatică și parasimpatică, precum și acțiunea hormonilor asupra zonelor erectile nazale. Consider că acest stress-nazal executat cu precizie în localizările exacte ale mucoasei cornetului inferior, cornetului mijlociu, uneori pe partea superioară a cornetului superior, în zona Iacobson, trebuie completat cu tratamente hormonale fizice, psihoterapie, vitaminoterapie. Succesele, am observat, sînt concludente. Examele altor specialiști (urologi, ginecologi, neurologi) sînt absolut necesare pentru a elimina cauze organice, nervoase, malformațiile organelor genitale.

— Considerați că bolile alergice au și o însemnătate socială?

— Dacă ne gîndim la rinitele alergice și rinosinuzitele alergice asupra adultului sau școlarului, de exemplu, este de reținut că de la nas înfundat, secreția nazală apoasă abundentă și pînă la scăderea ori pierderea mirosului, lăcrimare, continuînd cu migrene, insomnii, oboseală, scăderea puterii de concentrare, manifestările sînt felurite și dăunătoare în plan socio-uman. Este vorba, pînă la urmă, de deranjarea vieții intelectuale, profesionale, familiale. Este clar că investigarea și tratarea corectă a bolilor alergice din sfera O.R.L. are o mare însemnătate social-umană. Depistate în timp util, ele trebuie și tratate corect. În rinitele alergice am obținut, spre pildă, vindecări de pînă la 80 la sută din cazuri. Bolnavi din Capitală, dar și bolnavi din țară, au fost trimiși la alergologia O.R.L. „Colțea”, cu încredere, iar rezultatele n-au întîrziat să se arate?

— Se poate face o profilaxie a rinitelor alergice și a rinosinuzitelor?

— Profilaxia rinosinuzitelor este o problemă extrem de dificilă, datorită numărului mare de alergene, de răspîndirea lor largă în locurile de viață și muncă. Evitarea alergenului este o măsură esențială. Este ușor de evitat un cîine, o pisică, de a înlocui o pernă cu pene cu una de burete, de a renunța la unele medicamente sau alimente alergizante, dar este imposibil de evitat praful domestic, praful de stradă. Sînt însă multe măsuri profilactice, pe care spațiul nu ne îngăduie să le reproducem. Tratamentul la timp, complex, organizarea concediilor de odihnă, balneoterapia, gimnastica, sportul sînt măsuri profilactice în același ordin. Profilaxia îmbolnăvirilor este un capitol extrem de complicat, nu însă imposibil de realizat.

— Înainte de a se autoriza utilizarea histaminoglobulinei românești vi s-a dat pentru experimentare și dv. de către Institutul „Dr. Cantacuzino”?

— Da. În colaborare cu dr. Siegl Gheza de la Institutul „Dr. Cantacuzino”, am experimentat cîțiva ani histaminoglobulina românească, tratînd cîteva sute de bolnavi cu rinite alergice, faringite, faringite alergice, traheobronșite alergice. În unele forme ale afecțiunilor mai sus-amintite, histaminoglobulina românească dă rezultate foarte bune, fiind egală unor produse similare străine. În același plan al cooperării și colaborării aș situa și propunerea noastră de colaborare cu doctorul Emil Tomescu, șeful clinicii O.R.L. din Cluj-Napoca, un eminent otorinolaringolog, un eminent cercetător și dascăl, propunere care trebuie să îmbrace haina realității cît de curînd posibil.

— În profilul acesta de alergologie O.R.L. pe care îl conduceți și-n care lucrați efectiv, contribuiți și la pregătirea medicilor secundari, care își fac specializarea în clinica O.R.L. „Colțea”?

— Clinica O.R.L. „Colțea” este organizată pe profiluri, așa cum sînt organizate cele mai bune clinici din lume, condusă fiind de profesorul doctor Dănilă Cîncă. Ea pregătește un număr mare de secundari, precum și pe mulți specialiști din țară și din străinătate. Am pregătit mulți secundari valoroși, iar procesul de specializare este în curs. Vă rog să rețineți cîteva medici secundari, în care eu îmi pun o reală nădejde: Armand Andronescu (medic primar în Spitalul C.F.R. București), Crișan Popescu (Spitalul Vaslui), Timer Favzi (Liban), iar mai recent dr. Silviu Marian, care actualmente lucrează cu mine și care se va întoarce, sînt ferm convins, cu reale cunoștințe printre colegii săi din județul Satu Mare. Mulți dintre acești medici secundari pot acorda deja o asistență medico-chirurgicală de cea mai înaltă calitate în bolile alergice din sfera O.R.L. la nivelul spitalurilor unde sînt încadrați, la nivelul celor mai buni specialiști în domeniu. Alergologia O.R.L. a dobîndit la Spitalul „Colțea” o tînără și frumoasă tradiție.

DORIN ȘALAJAN

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Banenote

cu chipul lui Avram Iancu?

■ Cu vreme în urmă adresam câteva rânduri revistei „Flacăra”, făcând următoarea propunere: emiterea unei banenote, pe a cărei față să fie imprimat chipul lui Avram Iancu. Gîndesc că martirul neamului merita cu prisosință această pîoasă recunoștință. Cu bucurie vă anunț că datorită promptitudinii și seriozității revistei, propunerea mea a fost discutată la cel mai înalt nivel. Ministerul Finanțelor îmi răspunde prin adresa 210953, din 21 februarie, că propunerea mea a fost înaintată spre dreaptă evaluare la Banca Națională a R.S.R., în competența

căreia intră problema. Banca Națională a R.S. România, Direcția Tezaur și Casierie, cu adresa VII/575 și cu parafele directorului adjunct, Vasile Stan, și șeful de serviciu, Emil Ionescu, îmi răspund favorabil. Vă reproducem un fragment: „Cu privire la propunerea făcută revistei „Flacăra”, vă facem cunoscut că aceasta a fost reținută de Banca Națională a R.S. România în vederea analizei posibilităților de aplicare a ei”. (Aurel Pop, maestrul la I.P.L. Satu Mare).

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ Despre eminentul doctor O.R.L.-ist, Octavian Belea, de la Spitalul „Colțea” din Capitală, căruii îi datorez vindecarea mea de polipoză nazală rebelă și rinită, tot atât de rebelă (nu am avut miroso aproape toată viața), s-a ar putea spune multe lucruri sfîmabile. Actor fiind, sufeream cumplit din cauza amintirilor mai-sus afecțiunii. Medicul Octavian Belea m-a vindecat complet într-un răstimp scurt, drept pentru care nici azi nu am destule cuvinte să-i mulțumesc. (Ion Manta, actor, București)

■ Consiliul popular al județului Călărași ne informează: În momentul de față circulația rutieră în zona șantierului barajului Frăsinet se desfășoară în condiții normale pentru toate mijloacele de transport. Consiliul popular al județului Călărași, Direcția de drumuri și poduri, împreună cu Consiliul Național al Apelor, care are calitatea de constructor în amintita zonă Frăsinet, vor lua și în continuare toate măsurile necesare, care să permită accesul rutier și al pietonilor, în condiții de deplină securitate.

N.N. I s-a răspuns astfel lui Marcu F. Ditaș din satul Lupătari, comuna Frăsinet, județul Călărași. Asigurarea securității circulației în zonă se putea realiza însă și fără sesizări, memoriile etc. Intra în competențele constructorului.

■ Sint încadrat ca electromecanic la Direcția de telecomunicații a Municipiului București, secția Centrale telefonice instituției. Menționez că am solicitat conducerii concediu fără plată, 30 de zile, în vederea susținerii examenelor la A.S.E. Conform Codului Muncii am acest drept. Cu durere în suflet vă anunț că nici anul trecut și nici în acest an nu mi s-au dat zilele pentru examene. Printr-o adresă scrisă sint îndrumat spre o facultate de profil, dar la fără frecvență nu există o astfel de facultate. (Daniel Cristinel Ghinea, București.) Examenalele bat la ușă, iar șeful de birou personal, învățămînt și retribuție din cadrul amintitei direcții de telecomunicații nu se înduplecă.

■ Cîțiva cursanți al cercului „foto” al Casei de cultură a sectorului 3 din Capitală ne solicită ajutorul, intrucît, deși au plătit 500 lei și mai urmează să plătească vreo 300 lei, la respectivelui club nu se face nici o treabă. Afîm că există profesor-structor, laborant și laborator bine dotat. Ba chiar se eliberează un fel de „Diplome” pentru fotograf alb-negru și color... Despre ce fel de diplomă poate fi vorba și despre ce fel de fotograf, cînd practica și teoria foto sint în suferință?

■ Inspectoratul de stat teritorial pentru protecția muncii București răspunde (urmare scrisorilor lui Costică Mărcăneanu de la CATC Jilava): Cele relatate s-au dovedit a fi reale, lucru ce a reieșit atît din cercetările la fața locului, cît și din declarațiile aflate în dosarul de cercetări al accidentului, întocmit conform prevederilor legale de către comisia de cercetare numită de conducerea CATC Jilava. Au fost sancționate persoanele răspunzătoare de ne luarea măsurilor pe linie de protecția muncii la locul unde s-a produs accidentul și a altor persoane care au contribuit la deficiențele constatate pe linie de anunțare accidentului de muncă și acordarea primului ajutor.

■ La începutul anului, cooperativa din Remetea (județul Harghita) a primit de la Intreprinderea „Relaxa” Mizil un număr de 16 canapele tip „Afina Lux”. Abia ajungînd canapelele la cumpărătorii ne-am dat mai bine seama că nu aveau picioare. Ne-am adresat în mai multe rânduri întreprinderii furnizoare dar fără rezultat. (Simon Denes, bl. 106, ap. 22, Remetea, județul Harghita). Afîm că în situația petiționarului nostru se mai află 8 cumpărători. Poate e vorba de un produs nou: canapele pe două picioare!

■ Elevii Grigore Cristea și Bombonica Cristea, din Finteușul Mare (județul Maramureș), au rămas fără părinți și, practic, fără nici un fel de sprijin, trăind ca val de ei din mila publică. Vă rog, din suflet, să ajutați acești copii ai nimăului. (Ștefan Virfan, economist principal la M.T.C., regionala C.F.R. București.) Rugăm la rîndul nostru, factorii de resort de la consiliul popular județean să-i scoată pe cei doi copii orfani din necaz.

■ Mai mulți cititori ai revistei ne cer adresa exactă a lui Mihai Neamțu, despre care am scris în Almanahul „Flacăra” articolul „Omul care vede prin oameni”. Iată-o: sat Prilog, comuna Orașul Nou, județul Satu Mare. Răspundem astfel Mariei Bodor din Ploiești, lui Gheorghe Mărașu din Iași, Dorel Supărar din Oradea ș.a.

■ Consiliul popular al orașului Oltenița ne înștiințează că a expedit scrisoarea lui Gheorghe D. Denculescu din București, Consiliului popular județean, Comisiei județene pentru denumiri, în vederea atribuirii numelui profesorului Alexandru I. Stoicescu uneia dintre străzile Olteniței.

■ Ghiță Isache, impieगत de mișcare la stația C.F.R. Holanțești, județul Iași, ne scrie că pur și simplu, nu poate emite bilete pe anumite rute și distanțe pentru că nu le are! Pe ruta Muscel ori Roman, biletele sint epuizate din martie. S-a văzut pus în situația ingrătă de a elibera suplimente de viteză în locul biletelui de călătorie și un bilet colectiv la 5-6 călători în relația Pașcani, de pildă.

■ Consiliul popular al sectorului 3 București răspunde: Organele noastre tehnice și de control au constatată că cele relatate de dv. (de asociația locatarilor bl. V-20 din bd. Leon-tin Sălăjan — n.n.), sint reale. În consecință, ADP sector 3 a fost informată de această situație și urmează să ia măsurile de întreținere și curățenie în zonă, precum și repararea aparatelor de joacă pentru copii. De asemenea, Școala generală nr. 199 a ocupat o porțiune din terenul viran, pe care vor cultiva plante medicinale.

■ Mă numesc Maria Georgescu și sint domiciliată în București, str. Izvorul Oitului nr. 2, bl. 25, ap. 69, sector 4, și sint nevoită să vă aduc la cunoștință următorul aspect nedorit: sint despărțită de soț și am doi copii. Fostul meu soț își desfășoară activitatea la Intreprinderea de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, secția din comuna „30 Decembrie”, județul Giurgiu. Vă rog să interveniți la IELIF Giurgiu pentru că numitul mai sus să-și plătească regulat cele două pensii ale copiilor, necesare întreținerii lor.

■ Primim de la ITA București, dispeceratul de control AUTO: Pe traseul reclamat de Mihail Mihail și în privința neregulilor semnalate de la autogara „Pantelimon”, vă informăm că pînă la preluarea de către C.F.R. a sarcinilor de transport a personalului din localitățile Tîngeanu și Fundeni-Frunzărești, ne vom strădui să asigurăm un transport în deplină securitate, legalitate și siguranță a circulației rutiere.

■ Pe data de 4 iunie 1984 mi-a dispărut copilul, Florin Alexandru Marinaru, născut la 6 mai 1975 în orașul Cîmpulung Muscel. Copilul este îmbrăcat în halanca albastră, poartă pantofi de culoare roșie. Are părul blond, scurt, și ochii căprui. Are și o arsură la cotul stîng. (Maria Ștefan, Cîmpulung Muscel, str. Dezrobirea nr. 59, județul Argeș.) — Fiul meu avea 13 ani și pe 3 octombrie 1983 a plecat fără urme de acasă. Se numește Danel Boabă. Este înalt de 1,50 m, are părul negru și țepos. Vorbește corect. (Aglaia Saulea, str. Corabiei nr. 2 Craiova.)

■ În anul 1982 am avut o scădere alarmantă a vederii. Aveau cataractă progresivă la ambii ochi. Citînd în revista dv. despre tratamentul homeopat și tratamentul dr. Aurel Rosin, m-am adresat acestuia. După 3 luni de tratament s-a constatat revenirea aproape la normal a ochiului drept și o revenire spre normal a ochiului stîng. Doresc să mulțumesc în mod special dr. Aurel Rosin și, totodată, dv. revistei „Flacăra”. Felicitări pentru tot binele ce-l faceți oamenilor acestui pămînt! (Ion Lucaci, str. Alea Calatîn 10, bl. D-3, ap. 53, București). Mulțumim.

■ Primim de la Inspectoratul general al miliției, serviciul economic: Cu ocazia controlului economic efectuat în ziua de 29 mai a.c. la restaurantul „Miorița”, în sarcina șefului de unitate, Costică Stroea, a barmanel Nicuță Stroea, precum și a ospătarilor Vasile Năstase și Sofia Neagu, s-au pus și s-au verificat săvîrșirea infracțiunilor de creare de plus în gestiune prin mijloace frauduloase, înșelăciune la măsurătoare și delapidare, ca urmare a vinderii berii și a altor băuturi cu lipsă de măsurătoare și suprapreț. Persoanele amintite sint cercetate potrivit legii penale

■ În revista Flacăra nr. 5, din 3 februarie 1984, a apărut solicitarea noastră cu privire la apa potabilă, care nici pînă azi nu ajunge la nivelele II și III în str. Tudor Argezi nr. 12, sector 2, București. Ce-i drept, s-a depus o echipă de la ICAB la fața locului. S-au montat diagrame și s-a constatat, pe drept cuvînt, că nu avem presiune. Dar au venit, au văzut și-au plecat, (ne scrie Dan Dascomis). Aveți răbdare, vor mai veni echipe. I rugăm să găsească, totuși o soluție.

■ În urma intervenției revistei, Consiliul popular județean Sibiu mi-a eliberat autorizația de funcționare pentru meseria de fotograf. (Decizia 924/1983). În acest context, m-am adresat din nou Consiliului Popular Cîsnădie, însă mi se pun în continuare bațe-n roate. (Ioan Zaharia, str. Florilor nr. 33 Cîsnădie, județul Sibiu). De ce, tovarăși de la Cîsnădie?

■ Consiliul popular al județului Botoșani ne înștiințează: S-a rezolvat situația petentei Henuța Ghiță din Botoșani, care a primit dispoziția de repartizare nr. 5113/1984, în vederea încadrării pe post de muncitoare necalificată la secția de confecții Săveni.

■ „Mă numesc Zoia Ioana și domiciliiez în Focșani, str. Teului nr. 10, bl. G 1, ap. 6. Ce doresc să vă relatez? La tragedia LOTO excepțională de marțișor, din 2 martie a.c., numerele mele au leșt cîștigătoare. Mi s-a și eliberat în acest scop adeverința nr. 2159554 de la Agenția 39-24 Focșani. Mă găsesc la poziția 34, fază a II-a cu suma de 1334 lei. Nu despre sumă este vorba, ci sint intrigată că în dreptul numelui meu a apărut ulterior o liniuță cu cerneală. De ce? Ne interesează și pe noi: de ce?!”

■ Intreprinderea de exploatare și gospodărire comunală și localivă Pitești, ne răspunde: „În verificările făcute la blocul 49, cartier Trivale, rezultat că din 114 garsoniere, 10 erau neocupate. Tovarășa Mariana Nuța a fost sancționată cu diminuarea a 30 la sută din retribuția lunară, iar Ștefan Teodorescu, cu 20 la sută diminuare din retribuție pentru superficialitate în activitate și lipsă de vigilență”. N.N. Iată atîtea garsoniere libere sau cu o destinație cel puțin ciudată — dar problema garsonierei ridicată de Petru Beau, care s-a adresat revistei, nici de data asta n-a fost soluționată.

■ În noul nostru cartier funcționează o fabrică de păpuși „Arădeanca”. Toate bune, numai că, în urma procesului tehnologic de injectare a maselor plastice rămîin foarte multe deșeurii, pe care întreprinderea le arde în aer liber, rezultînd în permanență un fum greu care poluează cartierul. Aerul este de la o vreme realmente insu-

portabil. (Romulus Topor și Ladislau Stummer, bloc 22, str. O. Tereza, Arad.)

■ Primim de la Ministerul Educației și Învățămîntului răspuns la scrisoarea profesorului Anton Balmuş din Birlad: „În urma cercetărilor s-a anunțat calificativul atribuit profesorului în cauză. Inspectoratul județean Vaslui a luat unele măsuri pentru refacerea inspecției în vederea stabilirii corecte a calificativului și, în același timp, s-a retras calitatea de profesori metodiști cadrelor didactice care au efectuat amintita inspecție”. N.N. Profesorului Anton Balmuş de la Școala generală nr. 4 Birlad nu i s-a făcut, de fapt, nici un fel de inspecție. A primit calificativul la „telefon”, pentru că dăduse materia „sport” niște note slabe unor elevi. În timp ce, cu elevii de la școala amintită, dînsul a obținut 9 titluri de campioni județeni la volei, 7 titluri de campioni municipali la handbal, zece de titluri la atletism, mai multe calificări în cadrul „Daciadei” ș.a. Asta pentru o mai dreaptă luare aminte!

■ Copiii noștri, elevii fiind, trebuie să predea însemnate cantități de fier, hirtie, deșeurii de textile, sticle etc. Uneori în loc de deșeurii trebuie să ducă bani. Or, noi, cei mai în vîrstă nu astfel înțelegem cîștigurile educative ale muncii patriotice. Una este să te duci cu clasa la colectare de deșeurii metalice ori de alte feluri și alta este să faci treaba asta din birou. (Tudor Iordache, com. Fierbinți, județul Ialomița).

■ Primim de la Ministerul Muncii: Vă informăm că prin acțiunea Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Maramureș, la data de 11 mai a.c., Monica Pușcaș din Bala Mare a fost repartizată la Intreprinderea textilă Bala Mare.

■ Într-o situație asemănătoare, ne răspunde favorabil și Direcția de muncă și ocrotiri sociale a Municipiului București: Dumitru Georgeta a fost încadrată în muncă fiind repartizată la Institutul pentru protecția plantelor, pe postul de muncitoare necalificată.

■ Pe data de 1 ianuarie 1984 am predat la curățat o jachetă de piele tip Alain Delon la unitatea din str. Dermatina nr. 1, Timișoara (factura nr. 21637). Am trecut de nenumerate ori pe la magazinul din bulevardul Libertății nr. 33 spre a ridica haina, dar mi s-a răspuns, invariabil, că blana mi s-a furat. (Angelica Ambăuș, comuna Giulvăț, județul Timiș.) Ce s-a întîmplat cu haina? Dacă s-a furat, unitatea trebuie să-i dea femeii fie altă haină, fie contravaloarea.

■ Consiliul popular al sectorului 5 București ne răspunde: Cu data de 1 iunie 1984, cetățeanul Ștefan Costache I s-a interzis instalarea și funcționarea jocurilor mecanice pentru copii, deoarece nu a înțeles să se încadreze în prevederile legale privind ordinea, curățenia și liniștea publică.

■ Am citit o sesizare în „Flacăra” din 4 mai 1984. Tînem să precizăm, prin urmare, că într-adevăr noi producem concentrate pentru sucurile naturale. Intreprinderea de sucuri și răcoritoare București ne solicită doar produsul CITRON care, de altminteri, se și află pe piață. Dar noi sintem în măsură să livrăm și alte concentrate pentru prepararea băuturilor răcoritoare din fructe și plante aromatice și medicinale, precum: Vitis, Flora, Lămîița, Codruț, Mentola, Rocola, Bitter-Lemon etc. (Constantin Pricop, șef producție industrială la ILF Brașov.)

N.N. Așadar, cine solicită concentratele amintite pentru băuturile răcoritoare?

■ Primim de la Ministerul Industriei Chimice: Aspectele sesizate de un grup de oameni ai muncii de la Intreprinderea de prelucrare a maselor plastice Cehu-Silvaniei, s-au confirmat în parte, fapt pentru care s-au aplicat măsuri de sancționare a celor vinovați, inclusiv a directorului Viorel Mocar.

■ Mă numesc Rada Petro și locuiesc în Chitila, str. Banatului nr. 2. Ce doresc să vă aduc la cunoștință? La cooperativa „Higienea”, unitatea din Piața Chibrit, coafeza Doina L. (mă ierțai, atîta am putut deduce de pe ecuson) te taxează la niște prețuri exorbitante. Pentru un permanent, care costă doar 70 lei mi s-a luat nici mai mult, nici mai puțin decît 230 lei! Vă rog să citiți bine! Cerîndu-i socoteală, mi-a răspuns, pe un ton impasibil, că m-a „onorat” și cu un bon de „păr vopsit”, ceea ce eu nici măcar nu am solicitat. Să coste 133 de lei materialele aferente unui permanent?...

■ Sint absolventă a unei școli profesionale din Buzău, avînd meseria de sculer matrifet. Am fost repartizată la IATCFARTEC — Brașov, în conformitate cu contractul școlar întocmit cu această unitate. M-am prezentat cu repartiția și cu destul optimism pentru a munci, dar mi s-a răspuns „nu angajăm decît băieți!”. Am încercat să-mi găsesc și alt serviciu, dar mi s-a răspuns de la unitatea din Brașov că nu mi se eliberează negație pînă nu se găsește o altă întreprindere, care să-mi preia și contractul școlar încheiat cu unitatea brașoveană. (Elena Chiriță, str. Făgetului nr. 3 Buzău). Cînd au fost serioși cei de la IATCFARTEC? Cînd i-au refuzat încadrarea sau cînd nu i-au dat negație?

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN

Poșta redacției

Ioana Dînu — București: Elevilor de la școlile cu profil industrial nu li se acordă burse de școlarizare, ci numai burse pe bază de contract. (Tica Ilie — Frumușani (Călărași)).

Se transmit urmașilor, în condițiile legii, numai pensiile nu și ajutoarele sociale. (Aurelia Angelescu — Poeni (Teleorman)).

Adresați-vă Ministerului Sănătății și Tamara Boronțis — Drobeta-Tr. Severin: Nu există Daniela Bercea — Cluj-Napoca: În cazul dv. nu, deoarece pentru forma de învățămînt fără frecvență, reglementările în vigoare prevăd, ca o condiție specială, obligativitatea încadrării cu o vechime de cel puțin 5 ani într-o unitate agricolă. (Marin Stoica — București): Ați fost anunțat, că este necesar să trimiteți la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, a municipiului București documentele solicitate fără de care nu se pot lua măsurile de rezolvare. (E. Jianu — București): Îi puteți telefona la nr. 50 66 23. (Petrovnela Niga — Iași): Nu s-a modificat. (Viorel Mocar — Criscior (Hunedoara)): La C.O.M. al întreprinderii Maria Gariet — Bulzești (Dolj): Trebuie să aveți cel puțin 10 ani de muncă cu minimum de norme realizate. (Ion Sitaru — Slobozia (Teleorman)): Nu puteți cumula două pensii, optați pentru una din ele.

Veronica Șerban — București: Membrii C.A.R. care se retrag în cursul primului semestru al anului nu participă la beneficii. (Maria Barbu — Vaslui): Nu se acordă pentru alte motive, decît pentru cele prevăzute prin lege.

MARGA NEDELEA

„Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Să urmăm tot timpul calea rațiunii

ONORATA INSTANȚĂ
A MORALEI

• „Acum mă simt foarte bine, am și uitat de boală“ • Urmările curiozității unui călător •

Argument la o mare realizare [VI]

Cazul și cazurile doctorului Florea Dinu

— Dumneavoastră cum ați ajuns la dr. Dinu?

Intrebăm la Stația de salvare din Ploiești pe asistenta Maria Maican. (Fișa nr. 1473, extrasă tot prin sondaj din mulțimea de fișe ce alcătuiesc cazistica parrezelor faciale tratate la Cimpina.)

— Acum cum vă simțiți?

— Mă simt bine, foarte bine, muncesc, lată, am grijă de copiii mei, am și uitat de boală. Sunt vreo șase ani de-atunci. Noroc că omul poate să uite!

— Poate mai exact ar fi să spuneti, în acest caz, noroc că este ajutat să uite!

— Aveți dreptate și să mă înțelegeți, sint chiar emoționată; boala mea a fost foarte gravă, eram a doua oară paralizată, prima dată mi s-a întipărit pe partea stângă. Cu tratament, atunci a cedat ceva mai repede. Acum, era pe dreapta și mult mai accentuată, era de natură virotică, precum mi-au spus medicii. Eram cu moralul la pământ, nu puteam să măninc, imi curgeau saliva și apa din gură, vorbeam și foarte greu, cu mari eforturi, dar mai ales erau durerile de cap, groaznice, pur și simplu insuportabile. Abia împlinisem 40 de ani. M-am internat în spital, la neurologie, și chiar șeful secției, dr. Mitrăchioiu, a vorbit cu dr. Dinu și l-a rugat să mă primească și să-mi aplice tratamentul cu aparatul său. Mă duceam chiar din spital, de 2-3 ori pe săptămână la Cimpina. Am stat cu totul trei luni internată din care două am făcut naveta la dr. Dinu. A cedat greu, vă spuneam, a fost și foarte gravă, dar a cedat. Trebuie să le multumesc în mod egal dr. Dinu și dr. Mitrăchioiu, unindu-și eforturile și tratamentele m-au readus la normal. Neurologul știa, desigur, foarte bine ce poate să obțină cu tratamentele clasice — am făcut tot felul de proceduri fizioterapice, vitaminoterapie și altele — și probabil că tocmai de aceea m-a trimis și la Cimpina. Când m-am reintors la serviciu, aici, la Stația de salvare, nimănui dintre cei care mă văzuseră paralizată, nu i-a venit să creadă. Și totuși trebuiau să creadă, mă aflam în fața lor, eram așa cum mă aflau de 22 de ani, de când lucrez aici.

Credeau, fără îndoială, Maria Maican nefiind unicul caz din Ploiești și din județul Prahova tratat și rezolvat de medicul atât de aproape de ei și, paradoxal, în ciuda evidenței, atât de contestat. Argumente sint numeroase lângă și printre ei. Relatam acum câteva numere despre Irina Biclineru din Valeni, nici ea singurul copil vindecat de dr. Dinu. În Ploiești există, trăiește ca orice copil normal, sănătos, fericit, Florin Pancovici, fiul unui medic, care a suferit o paralizie a hemifetei stângi la 2 ani și 10 luni.

Asta era în 1990. După o lună de la debutul bolii, tatăl îl duce la dr. Dinu. În scurt timp a fost vindecat (Fișa 2160).

(Ne vom opri într-unul din numerele viitoare chiar numai la cazurile de copii, relevând încă un aspect al valorii aparatului dr. Florea Dinu: poate fi în mod egal folosit, fără nici o urmare nefastă, în pediatrie și neurologie infantilă.) De asemenea, există, și pot depune mărturie, Constantin Purcaru din Comarnic, de profesie bucătar (Fișa nr. 1132), Ion Vlad din Cimpina, str. Tudor Vladimirescu și mulți, mulți alții...

În periplitul nostru după astfel de foști pacienți care au venit la Cimpina disperați și au plecat fericiți, am avut și numeroase surprize, am fost martorii unor fapte de viață demne pentru pagini de literatură. La București, la un telefon anume ne-a răspuns o femeie, o mamă, spunându-ne că cea pe care o căutam, „s-a măritat“, așteaptă „chiar zilele acestea un copil“. Ne întinim, ne povestește cu lux de amănunte totul, despre cum a fost recreată o față mutilată pur și simplu, dar ne roagă, ne conjură, să nu-i facem public cazul. Colegii de serviciu (a terminat nu demult facultatea) și rudele soțului nu-i cunosc drama. „Medicilor însă, dacă va fi vreunul interesat, este gata să le dea toate relațiile și să se supună la toate examenele medicale de cuviință“.

La Cluj-Napoca, pe str. Vișinilor nr. 1 A, n-o mai găsim pe Mariana Varga, pacienta de la Fișa nr. 2107. Avea în octombrie 1979, când a apelat la dr. Dinu, 23 de ani. O găsim însă pe mama soțului ei, unde a stat de fapt, mai întâi în gazdă, „Mariana e foarte bine, au plecat la Bistrița acolo locuiesc acum, acolo are serviciu băiatul meu. Au o fetiță, chiar trebuie să vină zilele acestea să mi-o aducă, deoarece ei se duc în concediu la Felix“, ne spune Maria Varga.

La Satu Mare, o căutăm la teatru, pe tinăra instrumentistă Rodica Popa. (Fișa nr. 1203) Contabilul șef își amintește „perfect“, cum precizează, de fata de la violă, cu fata paralizată. „Nu mai este la noi. S-a făcut bine, s-a transferat la Filarmonica din Arad iar acum e plecată într-un turneu, prin ARIA în străinătate. Luați legătura cu ARIA“. N-avem de ce să luăm, ceea ce ne interesa am aflat. Am aflat despre încă un om redat de către dr. Dinu lui însuși, profesiei pentru care s-a pregătit, societății, familiei. De aceea vom continua serialul nostru cazurile sint departe de-a se fi epuizat.

La Cluj-Napoca, pe str. Vișinilor nr. 1 A, n-o mai găsim pe Mariana Varga, pacienta de la Fișa nr. 2107. Avea în octombrie 1979, când a apelat la dr. Dinu, 23 de ani. O găsim însă pe mama soțului ei, unde a stat de fapt, mai întâi în gazdă, „Mariana e foarte bine, au plecat la Bistrița acolo locuiesc acum, acolo are serviciu băiatul meu. Au o fetiță, chiar trebuie să vină zilele acestea să mi-o aducă, deoarece ei se duc în concediu la Felix“, ne spune Maria Varga.

La Satu Mare, o căutăm la teatru, pe tinăra instrumentistă Rodica Popa. (Fișa nr. 1203) Contabilul șef își amintește „perfect“, cum precizează, de fata de la violă, cu fata paralizată. „Nu mai este la noi. S-a făcut bine, s-a transferat la Filarmonica din Arad iar acum e plecată într-un turneu, prin ARIA în străinătate. Luați legătura cu ARIA“. N-avem de ce să luăm, ceea ce ne interesa am aflat. Am aflat despre încă un om redat de către dr. Dinu lui însuși, profesiei pentru care s-a pregătit, societății, familiei. De aceea vom continua serialul nostru cazurile sint departe de-a se fi epuizat.

Iorgulescu, toți trei tipăritori la I. P. Filaret. Profitind de neglijența gravă a factorilor de răspundere de la locul de muncă, unde nu se respectau regulile de evidență clară, control strict privind imprimarea biletelor cu valoare, acestia au produs, fără să fie stingerii, și au scos din întreprindere (alt aspect intolerabil — ineficiența activității de pază) circa 36 000 bilete false, în valoare de 800 000 lei.

Împreună cu colegul său, căpitan Constantin Cițuc, din Serviciul cercetări penale, locotenent-colonel Badiu avea să înceapă travaliul nu numai anevoios și incipient, datorită numărului mare de implicați, nu doar din Capitală, ci și din județele Ialomița și Călărași, ci și de răspundere deosebită pentru stabilirea adevărului, și, respectiv, a probelor de vinovăție, prin identificarea unui mare număr de șoferi care primiseră și valorificaseră în interes personal bilete de transport false.

Audieri de martori, perchezitiți domiciliare, confruntări, verificări în evidente contabile etc. sint activități de rutină, dar cind numărul acestora cuprinde sute de persoane, este ușor de imaginat că

Asta era în 1990. După o lună de la debutul bolii, tatăl îl duce la dr. Dinu. În scurt timp a fost vindecat (Fișa 2160).

(Ne vom opri într-unul din numerele viitoare chiar numai la cazurile de copii, relevând încă un aspect al valorii aparatului dr. Florea Dinu: poate fi în mod egal folosit, fără nici o urmare nefastă, în pediatrie și neurologie infantilă.) De asemenea, există, și pot depune mărturie, Constantin Purcaru din Comarnic, de profesie bucătar (Fișa nr. 1132), Ion Vlad din Cimpina, str. Tudor Vladimirescu și mulți, mulți alții...

În periplitul nostru după astfel de foști pacienți care au venit la Cimpina disperați și au plecat fericiți, am avut și numeroase surprize, am fost martorii unor fapte de viață demne pentru pagini de literatură. La București, la un telefon anume ne-a răspuns o femeie, o mamă, spunându-ne că cea pe care o căutam, „s-a măritat“, așteaptă „chiar zilele acestea un copil“. Ne întinim, ne povestește cu lux de amănunte totul, despre cum a fost recreată o față mutilată pur și simplu, dar ne roagă, ne conjură, să nu-i facem public cazul. Colegii de serviciu (a terminat nu demult facultatea) și rudele soțului nu-i cunosc drama. „Medicilor însă, dacă va fi vreunul interesat, este gata să le dea toate relațiile și să se supună la toate examenele medicale de cuviință“.

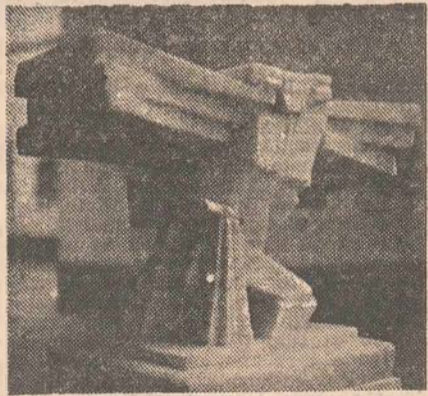
La Cluj-Napoca, pe str. Vișinilor nr. 1 A, n-o mai găsim pe Mariana Varga, pacienta de la Fișa nr. 2107. Avea în octombrie 1979, când a apelat la dr. Dinu, 23 de ani. O găsim însă pe mama soțului ei, unde a stat de fapt, mai întâi în gazdă, „Mariana e foarte bine, au plecat la Bistrița acolo locuiesc acum, acolo are serviciu băiatul meu. Au o fetiță, chiar trebuie să vină zilele acestea să mi-o aducă, deoarece ei se duc în concediu la Felix“, ne spune Maria Varga.

La Satu Mare, o căutăm la teatru, pe tinăra instrumentistă Rodica Popa. (Fișa nr. 1203) Contabilul șef își amintește „perfect“, cum precizează, de fata de la violă, cu fata paralizată. „Nu mai este la noi. S-a făcut bine, s-a transferat la Filarmonica din Arad iar acum e plecată într-un turneu, prin ARIA în străinătate. Luați legătura cu ARIA“. N-avem de ce să luăm, ceea ce ne interesa am aflat. Am aflat despre încă un om redat de către dr. Dinu lui însuși, profesiei pentru care s-a pregătit, societății, familiei. De aceea vom continua serialul nostru cazurile sint departe de-a se fi epuizat.

CICI IORDACHE-ADAM

MANCAȘ MARIA - Natură statică

PAVEL BUCUR - Monumentul brigadierilor

Unde dai și unde crapă

Unul călător I.T.A. i s-a părut curios că biletul pe care îl primise de la șeful autobuzului nu avea imprimată obișnuita serie. După ce s-a uitat mai bine, i-a atras atenția și faptul că marginile aceluși minuscul dreptunghi de hirtie nu pareau a fi rezultate de la o stantare corectă, ceea ce i-a trezit suspiciuni...

Si astfel, organele Ministerului de Interne primesc o sesizare despre o simplă, dar îndreptățită bănuială, care „n-ar strica să fie verificată cu discreție de către un specialist în materie“.

Acordindu-i-se atenția cuvenită, sesizarea și biletul cu precizia ajung la locotenent-colonel Vasile Badiu, din Serviciul economic al Militiei Capitalei, care, așa cum sugera expedierul și cum este firesc să se intimple, procedind cu discreție, dar și cu priceperea necesară, avea să descopere, după zile și nopți de verificare, grupul de falsificatori ai unui incredibil număr de bilete I.T.A.: Marin Păduraru, Constantin Stancu și Florin

Iorgulescu, toți trei tipăritori la I. P. Filaret. Profitind de neglijența gravă a factorilor de răspundere de la locul de muncă, unde nu se respectau regulile de evidență clară, control strict privind imprimarea biletelor cu valoare, acestia au produs, fără să fie stingerii, și au scos din întreprindere (alt aspect intolerabil — ineficiența activității de pază) circa 36 000 bilete false, în valoare de 800 000 lei.

Împreună cu colegul său, căpitan Constantin Cițuc, din Serviciul cercetări penale, locotenent-colonel Badiu avea să înceapă travaliul nu numai anevoios și incipient, datorită numărului mare de implicați, nu doar din Capitală, ci și din județele Ialomița și Călărași, ci și de răspundere deosebită pentru stabilirea adevărului, și, respectiv, a probelor de vinovăție, prin identificarea unui mare număr de șoferi care primiseră și valorificaseră în interes personal bilete de transport false.

Audieri de martori, perchezitiți domiciliare, confruntări, verificări în evidente contabile etc. sint activități de rutină, dar cind numărul acestora cuprinde sute de persoane, este ușor de imaginat că

Om — interioare de conștiință

O mamă!

Subsemnata Iordache Paula din Ploiești, strada Bărcănești nr. 111, vă aduce la cunoștință următoarele:

În ziua de 31. VII. 1982, eu eram în camera din față a casei iar mama mea într-o cameră din spate și pe la 11.30, deoarece eu zăgrăveam, iar mama mea a vrut să aprindă focul ca să încălzească puțină apă să se spele, în momentul cind a scăpat chibritul, prima scintile a aprins aerul care era îmbibat cu gazele răsuflăte din pământ de la o conductă defectă, dind naștere la o explozie puternică. În citeva secunde am fost la mama și ea era în flăcări și nu am izbutit sub nici o formă decit s-o scot afară pe dinsa, dar lucrurile au ars complet neputind salva absolut nimic. Lumea a sărit degeaba, vecina a luat-o pe mama cu mașina ei și a dus-o la spital. Am chemat pompierii imediat și aceștia au pus furtunurile și au deteriorat cu firnăcoapele acoperișul să stingă incendiul. În primele clipe de groază am închis gazele de la contoar, dar experții au constatat că explozia nu s-a produs din cauza noastră, ci datorită faptului că erau gaze infiltrate și venite pe sub pământ de la conducta subterană a fabricii de sticlă. Iar mama care a suferit arsuri de peste 90 la sută a decedat în cele mai mari chinuri. Nu mi-am revenit bine din catastrofă că în ziua de 2.VIII.1982, venind fiica mea la mine să mă ajute să facem ce se poate fiindcă eu eram mai mult la spital unde mama pe vremea aceea era pe moarte, venind și vecinele s-o ajute și cind am plecat din nou la spital la ora 20 am lăsat acasă pe fiica mea în vîrstă de 27 de ani, pe Stănescu Liliana în vîrstă de 25 de ani și pe Ionescu Stana în vîrstă de 60 de ani care ne aducea mincare făcută la ea acasă deoarece noi nu am mai dat drumul la gaze și Barbu Maria care venise și ea să ne ajute. În timp ce ele trebaluiau probabil comentau tragicul eveniment, apropiata moarte a mamei mele, bunica ei care o îndrăgea foarte mult, probabil că fiica mea a aprins un chibrit ca să-și aprindă o țigară pentru că în acel moment s-a produs o a doua explozie, mai grozavă decit prima, întinzindu-se pînă în stradă și ele ieșind din casă ca niște forțe aprinse le-a luat lumea și le-a smuls hainele după ele, căutind să le stingă.

În timp ce eu eram la spital au sosit două mașini particulare aducind pe fiica mea, unicul meu copil, și pe cealaltă fată, iar în cea de a doua mașină pe cele două femei mai în vîrstă menționate mai sus, fiica mea fiind oarbă, fața arsă de nerecunoscut iar medicii care le-au văzut au spus că nu mai scapă. Așa stind lucrurile, fiica mea în vîrstă de 27 de ani a decedat la 4. VIII., iar mama mea la 6. VIII., între timp pe 3. VIII. a decedat Ionescu Stana în vîrstă de 60 de ani și Stănescu Liliana în vîrstă de 25 de ani pe data de 7. VIII. 1982. Respectuos vă rog să ascultați strigătul de ajutor al unei mame care nu mai are nimic pe lume fiindcă iată după 18 luni mi se trimite în loc de mamă și fiică o înșiruire care spune așa: Vă facem cunoscut că în cauza privind cele două explozii de gaze, soldate cu pagube materiale și victime omenești care au avut loc la 31 iulie și 2 august 1982 la locuința dumneavoastră, am dispus neînțeleptă urmărirea penale pentru prescripție. Urmează ca, pentru prejudiciile suferite să acționați în judecată civilă întreprinderea Sîcila Prahova.

NICOLAE CRISTACHE

FAIR PLAY

Lacrimile Nadiei

Lacrima este simbolul fericirii și al mîhnirii. Noi, oamenii — spre deosebire de animale care nici nu rid, nici nu plîng — ne exprimăm uneori prin plîns trăirile sufleteste cele mai intense.

Sportivii, trăind momente culminante de extaz sau de tristețe, este firesc să-și exprime prin puritatea lacrimii ceea ce sint mai profund în acele clipe unice care nu aparțin citorva oameni ci, cel mai adesea, unor mulțimi fremătătoare de zeci de mii de suporteri sau milioane de telespectatori.

Am văzut cu toții laureații europeni, mondiali sau olimpici care urcați pe podium, ascultînd imnul țării lor, au izbucnit fericiți în plîns. Am văzut mari sportivi plîngînd de ciudă, de tristețe. Handbalistul Cristian Gațu după meciul cu Borac Banja Luka, în Iugoslavia, cînd echipa sa a pierdut nemeritat. Fotbaliștii brazilieni în 1950, pe Maracana, cînd au fost învinși de uruguayeni în finala mondială; împreună cu ei a plîns întreaga

Brazilie care se pregătise pentru un carnaval de trei zile și trei nopți. Au plîns jucătorii naționali noștri de fotbal cînd au ratat în 1972, după trei înfrîniri cu Ungaria, calificarea în turneul final al campionatului european. Au plîns în pumni, după finale olimpice dramatice, cei pentru care visul se sfîrșimase: Chris Chataway, Jim Ryun, Ron Clarke. Și a plîns ca un copil, în ziua meciului său de adio, marele Pele.

Dar nu toți sportivii plîng. Târle de caracter, structură sufletească. Nadia Comăneci nu a plîns niciodată. Nici după marile ei victorii, nici după înfrîngerii. A făcut-o însă în ziua retragerii. La o recență întîlnire cu studenții ieșeni, Nadia a explicat simplu: „Chiar dacă nu părăsesc gimnastica, despărțirea de sportul de performanță, fie ea și lentă, este dureroasă. Nu mi-am exteriorizat decit foarte rar sentimentele. Am luptat cu emoțiile, mi le-am stăpînit, le-am mascat. Poate că uneori dădeam impresia că nimic nu mă tulbură. Atunci însă, în dimineața de 6 mai 1984, la ultima mea apariție ca gimnastă, nu m-am mai putut stăpîni. Mi-au scăpat citeva lacrimi“.

Lacrimile Nadiei. Ale unei mari campioane care printr-o muncă enormă a împins cit mai departe ziua despărțirii de tot ce a iubit mai mult. Pentru cită fericire și frumos ai adus lumii sportului, te vom saluta mereu cu respect, NADIA.

CRISTIAN ȚOPESCU

elucideze împrejurările săvîrsirii unor astfel de fapte degradate, că oamenii care se bucuraseră de încredere și respect, care ocupaseră funcții de răspundere, locuri onorabile în ierarhia socială, precum inginer Emil Baloneanu, fostul șef al Autobazei nr. 3 Călători, inginer Sebastian Calotă, fost șef al Autobazei nr. 2 Călători, inginer Ioan Pop, fost șef de atelier în Autobaza nr. 3 Călători, Dumitru Răducanu, fost șef coloană auto și alții, au putins și primit de la subalterni sume între 30 000 și 80 000 lei, pentru a le elibera piese de schimb, anvelope, combustibili ori a-i repartiza pe trasee convenabile.

Acum, în final, curios nu mi se mai pare modul în care s-a ajuns de la un bilet fals la un dosar penal cu 35 de inculpați și invinuiți, dintre care 27 cercetați în stare de arest ci interesant ar fi de știut dacă asemenea oameni s-au gîndit vreo clipă la consecințele morale, penale și materiale la care singurii s-au expus, dar care vor afecta, inevitabil, într-un fel sau altul, si familiile lor.

MIHAI GROZAVU

Ne trebuie 2 ani ca să învățăm să vorbim și 60 ca să învățăm să păstrăm liniștea

● Liniștea, între extaz și durere ● Nu se poate fără zgomot! ●

Atenție, se sperie trandafirii

Dimineață. Opt grade. Aeroportul Otopeni. Atmosferă de seră. Transplant de palme. Cristale de păsări care izbucnesc prin ferestrele uriașe ale holului. Dulce extaz lingvistic. Rumoare de sală de așteptare. Rumoare paroxistică. Sute de oameni care se pregătesc să decoleze de pe pistele aeroportului și care trăiesc neliniștea zborului, poate a primului lor zbor. Legitimări la vamă, la graniță. Pașapoarte. Bagaje mamut. Umbrele de soare. Chipuri trezite din somn. Parfum amestecat. Televizoare pe care rulează continuu mersul exact al aeroporturilor. Apoi panouri cu ecran lat pe care se corectează mereu itinerare pe alte mediane. Imbrățișări. Săruturi definitive, sfișietoare, de oameni care se tem că nu se vor revedea niciodată. Lacrimi. Un ultim semn de adio, de dincolo de ușile de sticlă. Vocea egală, aproape silabisită, a crainicei de serviciu care anunță pasagerii să se grăbească la ghișeele numerotate. Și deasupra, păsările care trec dintr-o parte într-alta fără formalități savante. Și dincolo, pe pistele de beton, alunecarea „monstruoasă” a unui „pachebot” uriaș într-un zgomot demn de infern, un zgomot care atinge pragul dureros al timpului și care, paradoxal, îi face pe mulți să închidă ochii. Măsurat cu aparate ultrasensibile, zgomotul reactoarelor care aruncă flăcări în urma lor de pe aripile aeroplanului, este de peste 130 decibeli. Asta la o distanță de 100 de metri de pistă. Dar dacă te apropii cu zece metri, atinge 140 decibeli, prag insuportabil.

Și cursele internaționale se desprind pe rind de pământ, aeroportul începe să se liniștească, rumoarea din hol să se stingă, glasul crainicei să sune mai rar, clienții din restaurant și din bar își beau cafeaua auzindu-se, în sfârșit, unul pe altul, până când încep să se distingă pașii celor rămași în hol, ai celor care se plimbă, care fumează, care veghează. Și astfel, rumoarea din holul aeroportului scade între orele șapte și zece dimineața de la 80 sau 130 decibeli până la 40 decibeli, până la 30 decibeli. O liniște care devine aici incredibilă, o liniște de spital, de sanatoriu! Cursele de Roma, Berlin, Frankfurt, München, Londra, New York, Tripoli, Moscova, Zurich, Paris, etc. sunt de acum departe, mergând în sensul rostogolirii pământului sau împotriva lui. Aici, de pe terasa internă a aeroportului, unde se poate bea o cafea fierbinte care miroase a cafea măcinată de curind, am uneori impresia că pot vedea cum se rostogolește pământul în jurul axei sale, chiar dacă nu zbor. Ce bine e, din când în când, să ne putem imagina, o clipă cum se rostogolește pământul în jurul axei sale. Afară, în aer, se pregătește o furtună. Curenți de aer dens alunecă în preajma noastră. Părăsim aeroportul care intră într-o pauză de aproape două ore, până la cursele care revin de pe mapamond și oprim la Institutul Meteorologic, aflat, oricum, în drumul nostru de întoarcere în metropolă. Mai primim o dată în urmă, ridicând privirea spre turnul de control al aeroportului unde îl simțim veghind calm, liniștit, pe orice vreme și în orice condiții atmosferice, pe unul dintre cei mai siguri operatori români de trafic aerian: Florin Carainopol. Un bărbat în care se citește ora exactă și se distinge firul cu plumb. Un om în care liniștea, calmul, echilibrul se pot privi în oglindă. Un om care face zilnic legătura cu cerul. E intermediarul nostru oportun. Salut Florin Carainopol, care, ca și mine, rămân la sol de fiecare dată. La Institutul Meteorologic pun în trebură: ce înseamnă la propriu, nu la figurat, expresia „liniștea dinaintea furtunii”? Îmi răspunde cercetătorul principal, Vanea Crețeanu, cu aerul său de om trezit chiar atunci din nori, jenat de imposibilitatea noastră de a comunica în același limbaj de specialitate cu dumnea-tui dar binevoitor și tolefant cu naivitățile noastre. Păi, în primul rând că nu există propriu-zis o „liniște dinaintea furtunii”. Înregistrăm, ca acum, o anumită perioadă de calm, cind vântul, vedeți, nu e violent, e chiar liniștit. Dar dincolo de asta, nu simțiți o neliniște? Nu vă e frică de furtuna care va veni? Să zicem că nu. Nu simțiți nici o presiune, înăuntrul dumneavoastră, nu vă sună urechile ciudat, nu vi s-au infundat urechile? Nu? Puteți fi însă sigur că în aceste momente, pe care noi le trecem ușor, cițiva oameni mor în București, grăbiți spre neant de activitatea radioelectrică, de amplificarea activității infrasunetelor pe care nu le percepem cu urechea noastră dar pe care organele noastre, organismul nostru în general le percepe imediat. E timpul celor mai multe accidente cerebrale, al celor mai multe accidente coronariene. Ambulanțele sînt acum mai solicitate ca oricînd. Apoi liniștea asta dinaintea furtunii aduce cu sine o mai puternică ionizare a aerului, o scădere de presiune, care generează „troșnetul” scoarței pământului, „troșnete” pe care urechea iarăși nu le percepe. Dar le percepem totuși printr-o stare de neliniște. Infrasunetele de care vorbeam pot duce uneori la stări depresive catastrofale, la nebulie. În felul acesta se explică, de curind, și accidentele

din triunghiul Bermudelor, zonă activă, celebră pentru furtuni, în care datorită mișcării aleatorii a infrasunetelor piloții sau navigatorii își pierd controlul și iau brusc decizii aberante. Ne-ar trebui niște microfoane uriașe, ultrasensibile ca să putem capta zgomotul infrasunetelor. Mă întrebați de ce nu bate vîntul? De ce s-a oprit acum vîntul? Acest fenomen se datorează unor curenți descendenți de aer ce se află în fața norilor întunecați care vin în urma lor ca niște bombardiere. Timpul de „liniște” dinaintea unei furtuni este de 5 până la 10 minute. Atît. După care se declanșează natura. Să o lășăm.

Și dintr-o perioadă de acalmie odu-lată ne trezim că vîntul ne prinde în capcana sa, ne devastează, ne umflă ca niște baloane, ne împoașcă de praf, de pulbere, de resturi de crengi rupte, de flori desprinse de la pămînt și răsucite în aer, de hirtii aruncate parcă pe o fereastră de un ventilator uriaș. Intunericul e de proporțiile unei eclipse aproape totale de soare. În momentul în care se prăvălește cerul lichid peste noi temperatura a scăzut accelerat cu zece, unsprezece grade, de la 23 (ora prînzului) la 12 grade! E frig. Dacă am ridica acum o umbrelă deasupra capului ne-ar lua vîntul ca într-o parașută. Fulgeră. Trăsnește. Ploaia se desfașoară în rafale spectaculoase ca și cum s-ar trage rînduri, rînduri de cortine și sufite într-un teatru cu o adincime a scenei cit „furtuna” lui Shakespeare. De aici, din mijlocul acestei furtuni lipsește actorul George Constantin care a jucat cîndva pe Prospero, ca să ne arunce pe toți într-un tărîm de vis și miracol! Actorul care este

stare de tensiune dar și de singurătate pe care și-o dă izolarea, e o performanță. Toată stîmă pentru furiștii coborîtori în peșteri care fac campionate de rezistență în condiții de izolare la mari adîncimi. Cîte prefaceri senzaționale se petrec în organism, cîte alchimii neverosimile pe care nu le putem decoda acum, într-un simplu reportaj despre liniște. Pentru că și liniștea prea mare înseamnă un fel de cutremur. E o liniște artificială în care sînt testați oamenii cu afecțiuni la aparatul auditiv. Profesorul Hociotă nu a creat aici un „buncăr” pentru „evadare din cotidian” ci pentru a sonda adîncul imposibil al surdității și a corecta, eventual, sensibilitatea acustică a omului. Liniștea aceasta nu este însă recomandabilă nici unui om normal. Pentru cîteva minute însă am încercat și noi senzația că sîntem ruși de lumea din afară și că nu mai avem dreptul să auzim ce se întîmplă în orașul care gilgăie deasupra noastră. Cumplită liniște. Torturantă. Laboratorul mi s-a părut o cameră mortuară de faraon îngropat de viu cu speranța că îi vor fi laviți ochii printr-un sistem de ferestre de către steaua Sirius. Un faraon la București. Aberant! Iată cum în prea multă liniște mintea îți poate zbura la asociații de idei fantasmagorice. Doctorul Pascu ne spune că o ureche ideală aude între zero decibeli și 130 de decibeli. Această ureche se numește o „ureche de aur”. Ce repercusiuni au asupra organismului uman atît liniștea aceasta artificială, izolarea fonică perfectă cit și, dimpotrivă, plonjarea în mijlocul unui ocean de zgo-

Fotografie de PAUL AGARICI

el însuși o furtună declanșată sau, o clipă de reverie, de imponderabilitate. Acum, aici, în centrul furtunii nu e nimic imponderabil. Sus, în epicentrul acestui cutremur lichid s-au strîns energii de ordinul a citorva bombe de la Hiroșima! Nu e o comparație deplasată. Nu o luați ca pe o licență. În fiecare furtună, mai bine-zis în fiecare nor de furtună, se ridică, invizibilă, distrugătoare amintirea ciurpicii de la Hiroșima. Dar de obicei a mai multor Hiroșime! Sînt momente în care trăsnetele au o intensitate neobișnuită și ne dor. Ele depășesc zidul sonic al furtunii noastre de toate zilele. Dar depășesc și decibeli de protecție în care trăim. Grîndina atinge diametrul fructului de cires. Și cade pe acoperișuri ca și cum și-ar fi scăpat cineva măniile prin aer, trăsnetele vin unul după altul ca și cum ar trîni mereu cineva o ușa de fier, care nu se închide bine în cer.

Unde ne mai putem ascunde din fața „furtunii și zgomotului” aceste neliniști? În „buncărul” doctorului Alexandru Pascu de la Centrul Medical de Fonoaudiologie, condus de profesorul Hociotă — nume care a devenit legendă. Laboratoarele de care răspunde doctorul Pascu sînt atît de izolate de restul lumii încît îți poți auzi înăuntrul lor, gîndurile. Fapt care poate deveni periculos. Intr-un astfel de laborator, aflat departe de centrul furtunii, nu poți rezista mai mult de zece sau cincisprezece minute. Presiunea liniștii e atît de mare încît devine imposibil de supraviețuit normal. Am rămas un timp în „buncăr”. Tăcerea te înecă. Te sufocă. Respirația se aude ca și cum s-ar trezi în tine însuși un ocean care împinge și retrage valurile la lărm. Inima îți pulsează de-a dreptul în aer cu explozii repetate de grenadă. Apoi vîntul întregului organism, al acestei uzine fantastice care lucrează încontinuu începe să invadeze totul. Pînă cînd ai impresia că intri înăuntrul tău. Și privirea existențialistă asupra lumii devine brusc palpabilă, concretă. Să te cunoști pe tine însuși atît de bine încît să poți suporta această

mote? Tulburări psihice, de memorie, tensionale, cardiace etc. Ciudat: în orice parte ai alerga pe scala decibelilor, organismul reacționează la fel. Există, desigur, zgomote sau infrasunete care pot „dezintegra” ființa umană. A intra într-un cîmp de infrasunete aflate între 3 și 8 hertz înseamnă chiar a muri. Să sperăm că nu vom ajunge să ne provocăm moartea pe planeta Pămînt apelînd la infrasunete. Ar fi un fel de „moarte în liniște”. Dar, evident, omul trăiește în aglomerațiile urbane în plin zgomot. Unde și cum își poate căuta liniștea? Oriunde s-ar afla, omul trebuie să reușească să se adapteze la sursele de zgomot pe care le provoacă singur. Civilizația noastră e poluată sonor. Asta e. Încercăm să o astîmpărăm la nivelul decibelilor. Și cred că o dată cu timpul vom reuși. Esențial este însă să reușim să înlăturăm noi înșine sursele de zgomot care ne violentează. Dar cea mai curată liniște o putem regăsi tot în natură, la iarbă verde. Să nu auzim altceva decît șoapta vîntului, cîntecul păsărilor, licăritul unui izvor. Prin urmare, dumnea-voastră recomandați întoarcerea la natură. Da, la fiecare sfîrșit de săptămînă! Altceva nu pot să recomand celor care fug de zgomote. Pentru că o izolare într-un hamac, cu antifone în urechi, poate duce la un stress mai mare. Acela al însingurării.

Ieșind afară din laboratoarele de însonorizare ale doctorului Pascu, năvălim în oraș sau mai bine zis năvălește în noi orașul cu stereofonia sa delirantă de sunete și zgomote. Să facem inventarul acestor sunete și zgomote din viața de toate zilele pe care le auzim în mod curent ieșind din „buncărul” doctorului Pascu sau, mai bine, din dormitorul casei noastre în care ne-am retras ca să avem liniște. Ce auzim, într-o ordine subiectivă, mergînd dinspre zgomotele cele mai reduse, spre cele mai puternice surse de zgomote? Mai întîi foșnetul asternutu-de alături, eventual fondul monoton al

frunzelor din copacul care se leagă în fața ferestrei, ceasul care bate melodic ca un tren pe o linie moartă, cîntecul de ceasornic dereglat al păsărilor, o mașină de dactilografiat la care bate civena inventarului cooperativei „Munca manuală”, frigiderul magazinului de la parterul blocului, uscătorul de păr care face un curent de aer demn de o echipă de zgomote a televiziunii, conversația feminină dintr-o încăpere învecinată, plînsul unui copil în curtea interioară, televizorul care merge la „nesfîrșit” în apartamentul de deasupra, soneria telefonului (cineva sună mereu noaptea la un telefon de alături și nu răspunde nimeni), ceasul deșteptător, motorul autoturismului ambalat la maximum în acest moment, (dacă am fi la mare am putea distinge valurile care se zbat la țarm), apoi zgomotul mașinii de spălat rufe murdare în familie, dușul în baie, evacuarea apei la WC, clapele pianului atinse de un necunoscut care învață să cînte, uruiul unui malaxor de la șantierul aflat la mică distanță de bloc, vîntul sonor al discotecii din colț, schelăitului unui ciine, fluxul mașinilor, tramvaielor, tro-leibuzelor, autobuzelor și camioanelor pe stradă, claxonul unui automobilist energic, elicopterul care ne survolează mediul ambiental, avionul care și-a luat zborul de la aeroportul Băneasa, sirena unui ambulanțe, o motocicletă (cineva a calculat că la Paris o motocicletă care străbate orașul, dimineața deranjează 300 000 de oameni), semnalul unei locomotive tunetului! E o ordine subiectivă dacă selecția noastră s-ar face în sens contrar, intensității undelor sonore care ne parvin. Pentru că, evident, mult mai puternic e tunetul și mult mai slabă o șoaptă. Deși, uneori, o șoaptă e mai puternică decît orice zgomot de supersonic. Esențial este cine și-o strecoară în ureche. Iată, prin urmare, la ce presiuni (inventarul nostru fiind foarte laconic) din afară este supusă liniștea noastră. Și noi, săracii, ne căutăm liniștea chiar în acest vacuum. Și ne-o găsim. Pînă la urmă ne-o găsim. Dar cu ce preț? Uneori cu prețul unei cure la Sanatoriul de nevroză din Predeal. Alteori cu prețul suav al unui somn bun. Alteori cu prețul unei cărți inspirate. Cu un disc înregistrat cu mare finețe. Privind un tablou. Sau privind natura. Pe de altă parte sînt altele momente de liniște în viața noastră de care, uneori, nu ne dăm seama și pe care nu știm să le trăim intens: liniștea în care crește iarba, în care ne privim în ochi, în care ne privim în oglindă, în care privim noaptea cerul, în care cad frunzele, liniștea unei stătuți într-un parc, a unei femei în vîrstă care a rămas pe o bancă ținîndu-și mina sub barbă, liniștea filmului mut, liniștea apelor, a adîncurilor, a pîndei la o vinătoare de cerbi, liniștea ca joc de șah, liniștea dintr-o sală de concert, liniștea în care se învață pentru examenele noastre de neuitat, liniștea care se lasă în timpul unui salt mortal la circ, liniștea în care descoperim o furnică pe o alee din parc, liniștea ciclistului care pedalează la șosea, liniștea omului care citește ziarul, a celui care își bea cafeaua și își fumează țigara, a celui care privește din cînd în cînd anemonele lui Luchian, a celui care închide ochii și face un exercițiu de relaxare după ce a tras o rafală de 12 cartușe la țîntă! Ne aflăm în Poligonul Tunari, lângă Grădina zoologică de la Băneasa. E o armonie celestă. Cai zburînd printre copaci, cu coamele albe ca spuma de mare, coșaii care se mișcă în peisaj cu solemnitate de ceremonial solar, femei care îngrijesc de rondurile cu flori și desfată natura cu gin-gășia lor pămîntească, reavănă. Și, din cînd în cînd, rafalele de cartușe care se trag în ținte expuse în pavilioanele butonate, antifonate (cit a fost posibil), sub cerul liber, fără nici o pasăre! Se antrenează cițiva din băieții și fetele lotului olimpic de pistol viteză și de cîte ori se trage caii tresar nebuni, coșaii la fel, enervați, femeile sînt mai ales cum tresar trandafirii. Zgomotul e de 128 decibeli, cu o forță de percuție extraordinară și cu un recul al liniștii imediate care încearcă să reechilibreze natura, recul resimțit la fel de dureros ca împușcătura. De aceea tresar trandafirii. Zgomotele li dor. Și trandafirii sînt roșii, cărnoși în liniștea aparentă a poligonului de tir. Țintele aduc aminte stilizat de infățișări de oameni îndepărtați, plini de cercuri concentrice în care se trage. Un pistol viteză într-un secol amenințat de armele nucleare e un motif. Nu mai trimite decît la sport și la film polișt. Dar acest lucru imi aduce aminte de cuvintele unui om politic: „Oameni, nu vă amăgiți, de la război încoace nu am avut nici o clipă de liniște pe pămînt. Nu am trăit nici o clipă în care să nu fi răsunit o armă în univers”.

Numărul imens de decibeli provocat de un pistol viteză e o treabă care îi privește personal pe campionii noștri de tir. Cu o condiție: să nu ucidă trandafirii. Prin urmare, zgomotul ca și liniștea sînt în noi. Și totul depinde de noi ca să trăim într-o liniște creatoare, într-o liniște în care se poate fraterniza, și în care, deocamdată se trage numai la antrenamentele de tir.

Două moduri de a inventa

FĂRĂ PREJUDECĂȚI

● Vești din Alimpeștii Gorjului ● Cine plătește pagubele de la C.P.L. Piatra Neamț? ●

Un motor alimentat cu apă?

Ne-a scris din comuna Alimpești, jud. Gorj, tehnicianul Alexandru S. Golgota, Epistola este însoțită de o suită de fotografii înfățișând o piesă mecanică de mari dimensiuni, care la prima vedere seamănă cu un motor reactor. Creatorul complicatului mecanism, unul și același cu semnatarul misivei amintite, ne înștiințează că după zece ani de muncă a izbutit să pună la punct un motor de concepție originală care funcționează utilizând drept combustibil motorina sau petrolul lampant și în proporție de 60 la sută apă!

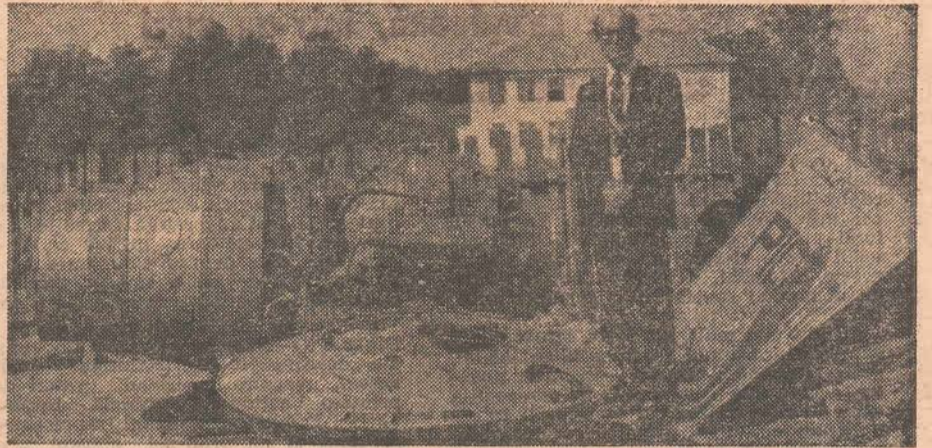
Ideea nu e nouă. Agregate asemănătoare au fost gândite și proiectate în diverse țări ale lumii. Le cunoaștem din relatările presei internaționale. Nu știm care a fost soarta lor, dar din moment ce n-au adus nici o schimbare sensibilă în destinul motoarelor cu ardere internă, bănuim că au constituit simple experimente eșuate, probele de durată demonstrând lipsa lor de fiabilitate și rentabilitate. Nu e greu de presupus totuși că, în toate aceste cazuri, inventatorii s-au străduit să obțină hidrogen prin disocierea apei, dar, folosind în acest scop o sursă de energie convențională, energia câștigată s-a dovedit mult mai scumpă decât cea cheltuită. Sau vorba românească: ce luărăm pe mere, dădurăm pe

pere. A izbutit Alexandru Golgota mai mult decât toți ceilalți?

Din corespondența pe care am purtat-o cu inventatorul din Alimpești, am reținut următoarele:

Motorul cu apă reprezintă un prototip realizat pe baza unor motoare similare, dar de mici dimensiuni, proiectate și executate de Alexandru Golgota în ultimii zece ani. Este vorba de un motor turbo-reactor, în greutate de 750 de kilograme, prevăzut cu o cameră inelară de ardere. Combustibilul clasic (motorină sau petrol lampant) este folosit pentru a încălzi camera de vaporizare a apei, iar gazele lovesc împreună cu vaporii în turbina de foc. Disocierea moleculei de apă — ne asigură în continuare autorul scrisorii — se produce în momentul în care temperatura gazelor eșapate atinge un grad înalt în bombardele paletelor. Acestea, mărind volumul de gaze, triplează presiunea. Evident, din aceste explicații este greu să ne facem o idee despre sistemul de alimentare și despre modul în care are loc spargerea moleculei de apă. Acestea de altfel reprezintă, susține inventatorul, secretele absolute ale creației sale.

Din păcate, aflăm mai departe, motorul, pentru a porni, are nevoie de un compresor axial (prevăzut în proiect).

Alexandru Golgota a încercat să obțină această piesă numai pentru câteva zile, adresându-se mai multor întreprinderi, dar a fost refuzat. Atunci a construit singur un compresor centrifugal. Motorul a pornit, dar din pricina arderii incomplete a combustibilului, calota inelară de vaporizare s-a răcit curind. În această situație, amărît și descurajat, autorul invenției s-a adresat redacției noastre. În scrisorile sale, Alexandru Golgota ne asigură că motorul cu apă funcționează, că

acest lucru a fost dovedit prin tipurile de mici dimensiuni construite anterior. Corespondentul nostru nu are nici o revendicare specială și nu solicită remunerarea activității sale de inventator. Are o singură dorință expresă: ca motorul să fie examinat și testat de o comisie de specialiști și apoi să devină proprietatea Ministerului Construcțiilor de Mășini.

LIVIU TIMBUS

Scuze pe banii statului

În curtea „gospodarului”

Sintem însoțiți de un organ de control la C.P.L. Piatra Neamț. Împreună cu directorii adjuccți ai combinatului, pe care-i găsim în curte, am întreprins un raid prin depozitele de mobilă, avind la îndemână și aparatul de fotografiat.

Acoperișul spart. Apa, provenită din ploaie, se oprise pe garniturile de mobilă (nu fără să se vadă efectele) mai mult aruncată de-a valma decât depozitată. Într-un atelier de încărcat baterii, două scaune degradate, din garnitura „Madrigal”, valoare 1300 lei bucata. Utilaje sprijinite în asfalt, neputincioase. În curte, sub cerul liber, ambalaje din PFL și chiar mobilă.

Peste gard, la I.M. Ceahlău, cam aceeași dezordine, încît nu știai care dintre cei doi vecini l-a inspirat pe celălalt.

Se pare că situația durează de vreo doi-trei ani. Aflăm că I.C.P.I.L. București, proiectantul, a ales pentru depozite ca material de construcție azbocimentul, care s-a degradat permițînd apei să treacă prin acoperiș.

S-au făcut intervenții la centrală, susținute conducerea, prin care am solicitat 20 t de bitum, pentru reparația acoperișului. Repartiția am primit-o în august '83, iar 14 t de bitum au ajuns la combinat în ianuarie '84.

Problema aceasta a depozitelor și a degradării mobilei s-a ridicat și în ședințele operative sau de C.O.M. de mai multe ori, chiar este cunoscută, aminteste conducerea combinatului, și la Consiliul popular municipal și județean.

Pseudorezolvări

În curtea Fabricii de mobilă „23 August”, ce aparține tot combinatului, poate fi văzut, din stradă, un panou cu fotografii, scoarțite deja de vreme, prin care se încearcă îndreptarea celor vinovați. În jurul panoului se pot vedea aceleași maldăre de ambalaje ce zac pradă intemperțiilor.

S-au luat și măsuri mai concrete. S-au inventariat stricăciunile de către o comisie internă de inventariere și s-a ajuns la concluzia că de pe cei 4530 m²

cît totalizează suprafața depozitelor, trebuie refăcute garnituri de mobilă în valoare de 635 421 lei (după acte). Realitatea însă se poate vedea cu ochiul liber. O garnitură valorează în jur de 20 000 lei, iar în depozite sînt cîteva mii de garnituri, ceea ce înseamnă cîteva zeci de milioane de lei în produse finite. Manopera pentru reparații va fi probabil (după spusele interlocutorilor noștri) suportată de secțiile de producție. Dar cine își permite să ia din banii muncitorilor care și-au făcut datoria la locul lor de muncă?

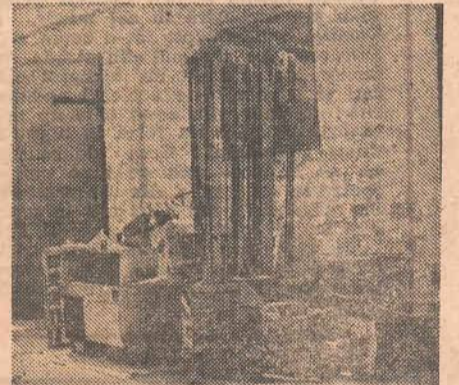
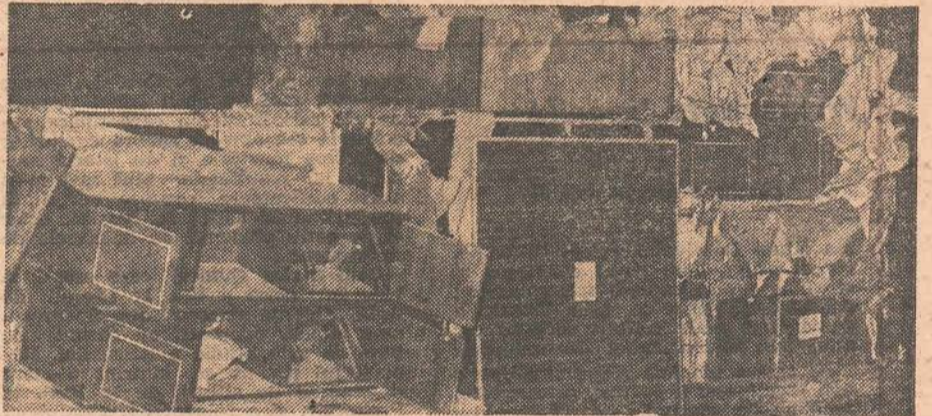
Pînă se va reface, nu s-a stabilit data, încă, mobilă se mută dintr-un loc în altul, pe unde nu ploaie, se mătură apa, ori se acoperă cu prelate, uneori chiar cu bandă abrazivă pentru șlefuit PAL (produs cu un preț de cost foarte ridicat și nu tocmai ușor de fabricat), prin care nu trece apa, dar zgîrie și metalul. Ambalajele returnate după ce stau mai mult timp în ploaie, sau care nu mai corespund noilor garnituri ce se produc, se rezolvă simplu: se ard, mai ales acum cînd se așteaptă vizita ministrului de resort. Au fost desfăcute multe garnituri de mobilă ce nu se mai puteau repara și se caută soluția de a deveni rafturi. Deocamdată am văzut doar stivele!

Revenind peste două zile pentru a ne completa documentarea, am aflat că s-au luat deja măsuri. S-a mai făcut o ședință și au fost pedepsiți cei ce ne-au ajutat să stabilim aceste adevăruri.

Nu ascunzînd realitățile

le putem face față

Culegem la Piatra Neamț cîteva ecouri (să le numim, hiperbolic, explozii cu întirziere) după ce colegul Victor Rădulescu a fixat pe peliculă multiple mostre de proastă gospodărire la Combinatul de prelucrare a lemnului din acest oras. Întrebările importante sînt puține: corespund oare realității faptele surprinse de reporter la C.P.L. (există totuși vreo 50 de fotografii...), iar în caz afirmativ, care sînt cauzele și căile de îndreptare?

Contextul deficiențelor sesizate la C.P.L. îl aflăm limpede la Consiliul popular județean:

— Combinatul a stocat peste limitele curent admise (dar pe baza unor aprobări legale) mobilă în valoare de mai multe zeci de milioane de lei. Din diferite motive, unii beneficiari, în loc să o ridice la timp, conform contractului, preferă să aștepte, chiar plătînd penalizări. Aceasta, firește, nu este vina combinatului. Nu am cunoscut însă — fiindcă nu ne-au informat — problemele legate de conservarea garniturilor de mobilă și lipsa unor măsuri adecvate. Nu ar fi fost mare lucru să-și procure azbociment pentru acoperișuri, împotriva ploii (unele depozite ale lor, după cîte știm, pot fi astfel protejate). Tot azbocimentul ar fi costat circa 30 000 lei (cam cît o singură garnitură deteriorată!) și putea fi procurat chiar în județ, fără mari dificultăți. Și cu bitumul pentru acoperiș i-am fi ajutat, așa cum am procedat într-o situație oarecum similară la întreprinderea de industrializare a zahărului, Roman.

E păcat, inadmisibil chiar — ni se spune — ca din neglijență să se piardă bunuri pentru a căror producere s-au cheltuit muncă, energie, combustibil. Cît despre costisitoarele locații, trebuie văzut care din ele cad în sarcina combinatului și care revin beneficiarului sau C.F.R.-ului, care, uneori, pune la dispoziție vagoane murdare nerezistente la intemperii etc. În concluzie, chiar cînd apar dificultăți obiective, nu ascunzînd realitățile le poți face față; nimeni și nimic nu scuză lipsa spiritului gospodăresc. Vom efectua zilele acestea un control la C.P.L. împreună cu filiala Băncii Naționale, Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor și Inspectoria teritorială financiară de stat.

La Consiliul popular municipal Piatra Neamț aflăm:

— Este adevărat că ploile nu prea i-au

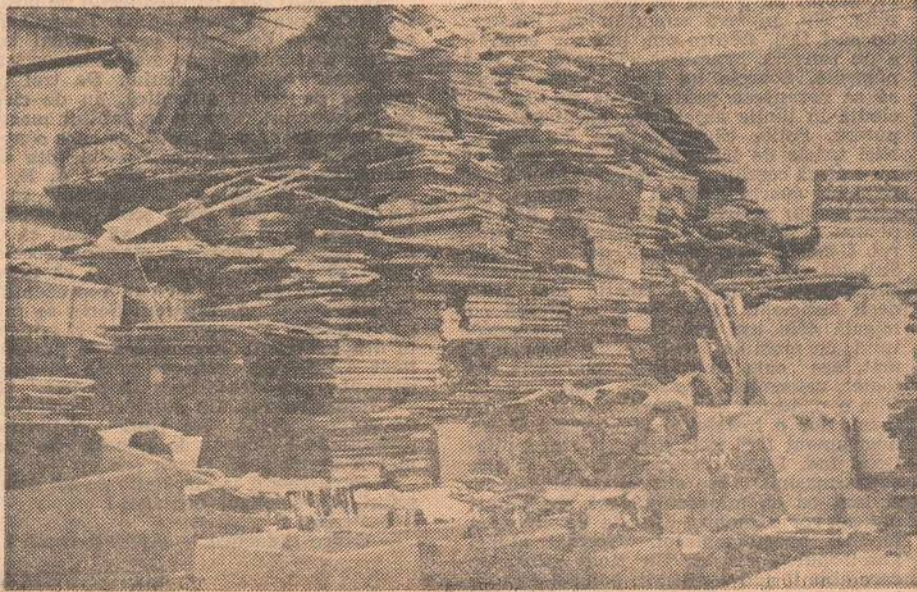
lăsat pe cei de la C.P.L. să facă reparațiile (?!). În plus, erau și speriați (?!) cînd s-au făcut fotografiile. Acum o lună, am efectuat un control riguros la C.P.L. s-au luat hotăriri, dar probabil că nu s-a făcut totul. Chiar ieri, la o ședință de C.O.M. (o ședință ordinară, doar întimplarea a făcut să urmeze vizita fotoreporterului) s-au stabilit măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de depozitare etc. și vom urmări îndeaproape îndeplinirea lor. Nu rămînem indiferenți. S-a adăpostit mobilă pe unde s-a putut, fiindcă nu trebuie uitat că prin proiect capacitatea de depozitare la C.P.L. este de ordinul producției la circa zece zile, dar din rațiuni obiective (pe care noi nu le contestăm — N.R.) capacitatea a fost depășită. Nu negăm, poate se vor fi degradat cîteva scaune...

— Se pare că nu e vorba doar de cîteva scaune, ci de garnituri întregi și de alte produse, dar esențial, reținem noi, este că se iau în prezent măsuri.

— Mobilă afectată va trebui recondiționată, pentru a răspunde cerințelor. Operațiunea se va efectua de o echipă de retușori (service) în timpul liber fiindcă ei răspund de situația creată. Cît despre utilajele nefolosite, pe care fotoreporterul le-a văzut zăcînd pe alele, se va analiza și se vor remite altor întreprinderi, care au realmente nevoie de ele.

Cu această notă constructivă s-au încheiat discuțiile. Așadar, judecînd la rece și lăsînd deoparte — repetăm — cu totul lăturănice întrebări, reiese că asemenea probleme, chiar explicabile în parte de cauze obiective, nu trebuie lăsate în voie pentru a genera pagube în lanț. Ele sînt relativ ușor rezolvabile dacă se abordează nu cu suferință, ci cu ancestrala virtute a poporului: spiritul gospodăresc.

Fotoreportaj de
VICTOR RĂDULESCU
LIONEL NIȚESCU

Meritul oamenilor are anotimpul lui ca fructele

• 0 treaptă superioară, spre cinstea rugby-ului românesc •

Steaua redevine campioană, într-un meci dramatic cu Dinamo (12-9)

Atât prin relațiile internaționale tot mai dese ale tricolorilor cu „frunza de stejar”, cit și ale cluburilor românești de rugby implicate în turnee de răsunet, ca cel întreprins în țara noastră în cursul lunii mai de către naționala Scoției, nivelul intern al sportului cu balonul oval crește neincetat, o dată cu numărul impresionant al spectatorilor și suporterilor lui.

Cu atât mai mult, un derbi, situat parcă spre definirea unui fructuos bilanț anual, dintre Dinamo și Steaua — primele noastre echipe din campionat, în compoziția cărora sînt cuprinși cei mai mulți internaționali activi — promitea o încheiere magnifică, așteptată și de pasionatele firișoare și care, spre bucuria avalantului public din „Parcul Copilului”, a corespuns într-un mod deosebit de

întințit, având o intensitate spectaculoasă a marilor întâlniri decisive, cu faze tăioase, plașaje în extremis și risipă de energie în toate inițiativa, constituind un suspens permanent și alternativ pentru „dynamoviștii” sau „steliștii” afiliați celor două vehemente galerii.

De altfel, evoluția scorului, foarte economică și circumspectă, și-a păstrat simetria tensională pînă către sfîrșitul jocului, cînd rezultatul definitiv a fost hotărît prin execuțiile a două lovituri de

pedeapsă dificile, de la mare distanță, de către Codoi (Steaua) și I. Constantin (Dinamo), șansa fiind de partea steliștilor (12-9), întrucît eventualitatea scorului egal ar fi fost favorabilă formației dinamoviste, învingătoare în tur cu 18-15. Așa însă, clasamentul campionatului (52 puncte, față de 50) a stabilit, pentru al doilea an consecutiv, supremația Stelei.

Prima repriză aparținuse totuși lui Dinamo (9-6), prin acțiunile impetuoase ale „deschiderii” sale (Paraschiv — Podărescu), uvertura marcînd primul eseu, printr-o acțiune personală inspirată, același Podărescu realizînd transformarea, precum și un drop-gol elegant, aceste puține 9 puncte reprezentînd zestrea echipei sale, fără ca ea să mai fie majorată în tot cursul reprizei a doua.

Replica Stelei fusese promptă, atacînd pericolul prin șarje de trefăferuri, cu aportul susținut al fundașului Codoi, ceea ce oferă curînd ocazia aripii Toader să marcheze aproape de colț, iar lui Alexandru să transforme magistral.

După pauză, Steaua egalează (9-9) printr-un drop-gol oportun al lui Alexandru, în replica celui executat de Podărescu, pentru ca soarta meciului și a întregului campionat să aibă deznodămîntul menționat al ultimelor minute de joc (12-9

cuse rectorul Conservatorului „George Enescu”, conferențiarul Mihai Cozmei, asupra seriozității cu care tinăra absolventă s-a aplecat asupra cursurilor de forme muzicale și de istoria muzicii; iar rezultatele sînt mai mult decît edificatoare asupra necesității însușirii unor astfel de cursuri, chiar și de către studenții de la clasele de instrument...

Paul Stăicu (junior), care este încă elev în clasa a X-a la Liceul de Artă „George Enescu” din București, ne-a oferit, miercuri, un recital de pian în sala Studio a Ateneului. Repertoriul propus a cuprins o mare diversitate de stluri, de la Bach la Prokofiev, și a relevat că premiul cu care a fost distins în 1982, în Italia, nu a fost obținut întîmplător. Paul Stăicu se află pe un drum bun și — sîntem convinși — vom putea vorbi de el și în viitor, ca și astăzi, cu multă elocință, deoarece muzicalitatea sa este evidentă, iar tehnica instrumentală a început să-i intre în reflex. Un nou Moroianu, mai tînar cu cîtiva ani? Să sperăm?

Iată deci doar trei manifestări, dintr-o sumă imensă, convinșătoare în ceea ce privește virtuozitatea juvenită a instrumentistilor din școli și facultăți. Cuvinte de recunoștință, dascălilor lor!

perseverență, cu tenacitate, nu numai pentru educația socialistă a tineretului și copiilor, dar și pentru apărarea vieții și sănătății lor fizice și spirituale.

Se simte însă nevoia unei contribuții mai eficiente la această amplă acțiune din partea părinților. Sînt încă, din păcate, multe cazuri cînd nefericiții părinți își smulg părul de disperare în fața faptului împlinit privind trupurile inerte ale micilor ființe pe care le-au adorat, iubit și pentru care s-au sacrificat atîta. Păcatul e că regretatele sînt tardive.

Liliana, de 6 anișori, vedea des, exact în fața casei ei, situată în apropierea unei șosele extrem de circulată, oameni care făceau cu mina semne la mașini. Uneori cei semnalizați opreau, alteori nu. În fiecare dimineață, cînd părinții erau plecați la cîmp, ea urmărea cu atenție „fenomenul” și chiar socotea în gînd (copil precoce, știa la cinci ani tabla înmulțirii) cîți dintre cei atenționați opreau să-i imbarce pe autostopiști. Seara, se destăinuia mamei: „Azi au oprit 20 din 65, ieri din 100 numiți 9, albaștri a fost o zi mai norocoasă, probabil că ploua, și șoferilor le-a fost milă de cei care arătau ca niște curci plouate. Din 40 au oprit 35. Mulți dintre „oazionali”, cum le zice tata, erau copii. Nu-i așa, mamă, că oamenii iubesc copiii?” „Da, scumpa mamei, toți oamenii adevărați adoră pe cei mici”.

Dorința de a fi cit mai aproape de realitate, de viață o atrăgeau către șosea, să-i vadă ea de aproape cum sînt cei ce vor să meargă la oraș ori în satul vecin, cu mașina, cum regizează șoferii, cum se face imbarcarea. Seara povestea părinților ce se întîmplă pe șosea, cum conduc șoferii, tractoriștii, cum trag caii ori măgariștii cei simpatici la ham. Relata tot zbruciumul drumului, cu bunele și relele lui. Strănsic observator al vieții în mișcare, Liliana! Într-o zi, pe seară, se hotărăște să joace rolul de autostopișă. Probabil,

pentru Steaua), prin duelul celor două lovituri de pedeapsă acordate ca un test mașinal de către arbitru Witing.

De altfel, nu e pentru prima dată cînd arbitru acesteia întințiri, probabil pentru a se debarasa de responsabilitatea inerentă unei asemenea confruntări și pentru a-și păstra un „prestigiu” și o neutră „obiectivitate”, oferă sancțiuni compensatorii și la paritate în momentele decisive!

Interesat de această falsă „obiectivitate” și cultivîndu-și propria „aparitiție” în teren, el „ține meciul în mină” influențînd adesea fazele și evoluția scorului (cit mai „strînș” posibil), fragmențînd jocul în permanență și menținîndu-l spre centrul terenului!

În ansamblu, miza s-a disputat între rutina dinamoviștilor, care veneau după cinci victorii consecutive, din ultimele confruntări directe, și tineretea steliștilor. „Vechea gardă” a înalțășilor de la Dinamo, unde au excelat Gică Dărăban, Caragea, Enciu și Boraș, a acaparat baloanele celor mai multe momente fixe de joc, ciștigînd tușa, grămizele ordonate și molurile, localizînd pe cit posibil acțiunile pe culoarul gramezii.

Deși lipsită de baloane, Steaua s-a bizuit mult pe inteligența uverturii sale Alexandru, căutînd jocul deschis, mai mult ca altă dată, precum și pe viteza unor David, Fuiicu și Toader, cu incisivitatele contraatacuri reușite ale fundașului Codoi.

Față de evidenta lipsă de forță a grămizii steliște, ne arată nedumerirea că antrenorul Theodor Rădulescu a renunțat la serviciile valoroasei sale rezerve Marin Ionescu, folosîndu-l, în plus, pe Sandu Rădulescu, despre care știm că e suferînd.

De asemenea, a renunțat la experimentatul mijlocăș la deschidere Suciu (folosit numai în ultimele minute), pentru mai tînarul Coman, care nu i-a respectat întocmai indicațiile! Totodată, l-a păstrat în teren pe centrul David, accidentat!

Oricum, felicităm formația steliștă pentru tendința ei de a juca deschis, deși considerăm că trebuie exersate și înșușite anumite scheme temeinice.

Tehnica avansată a înștașilor dinamoviști a mai cedat, după cum era de așteptat, spre sfîrșitul jocului, cînd rezultatul nul (9-9) de pe tabela de marcaj părea să le dea satisfacție. Poate că execuția unui nou drop-gol al uverturii sau transformarea ultimii lovituri de pedeapsă, oferită lui I. Constantin, ar fi consfințit această situație ex aequo, certificată cu prisosință pe teren. Luciditatea lui Paraschiv s-a lăsat și ea tulburată de spectrul înfrîngerii și a diminuat unele inițiativie, provocînd iritare.

Trebuie să recunoaștem că, dincolo de rezultatul acestei frumoase partide, efortul tuturor jucătorilor, deșuș pînă la ultima picătură de sudoare, îi onorează atît individualmente cît și în ansamblu, marcînd o treaptă superioară, spre cinstea rugby-ului românesc.

Ii felicităm ex aequo!

TUDOR GEORGE ■

23 pentru toți

Există în București, în apropierea celui mai mare stadion din țară, un loc care se numește, simplu, Complexul de natație și atletism „23 August”. Aici se antrenează zilnic 1 200 de sportivi de la Steaua, Dinamo, de la Liceul industrial 37, de la cluburile Olimpia și Școala sportivă nr. 2 sau din lotul R.S. România. Tot aici, lunar, 550 de copii urmează cursurile de inițiere în inot. Iar seara baza este deschisă și pentru publicul larg, la dispoziția căruia este pus un bazin de inot aflat în aer liber cu dimensiunile de 50×25 m, omologat ca bazin olimpic. În afară de acesta mai sînt doi bazine, unul acoperit, folosit în sezonul de iarnă, și unul pentru sariturile de la tramulina. O sală de atletism și un bac de iarnă pentru canotaci și caiaciști vin să completeze imaginea acestui minunat complex destinat fortificării omului, sănătății lui, obținerii de performanțe sportive de mare răsunet. 23 de muncitori — îngrijitori, amenajatori, meseriași, avîndu-l ca șef pe Constantin Enoiu, un om deosebit de umos și harnic — asigură ca apa bazei să fie întotdeauna curată și la o temperatură potrivită, săliile de antrenament să aibă aparatură în bună stare iar peluzele de verdeață să fie tuse cu grijă. Printre ei se numără Petre Rața, Dumitru Miu, Aurica Ștefan. Am amintit de munca lor fiindcă dacă ni se pare firesc să se scrie despre performanțele unor sportivi care s-au antrenat aici, la fel de normal este să închinăm un gînd de recunoștință și față de truda unor oameni modeste și anonimi care înlesnesc astfel de performanțe.

EUGEN BĂLEA ■

SEPTIMIU ENGHIS — Ou și cal

Virtuozitate juvenită

(Urmare din pagina 9)

s-a situat la nivelul așteptat; poate, cu alt prilej, vom putea consemna și elogii la adresa carierei sale solistice; deocamdată, prin ce ne-a arătat, a demonstrat reale calități care se cer unui bun instrumentist de orchestră.

Pe tinăra pianistă Anuș Cividian o mai ascultasem și la Iași, prin aprilie, anul acesta, cîntînd sub bagheta lui George Vintilă același Concert pentru pian și orchestră în sol minor, de Camille Saint-Saëns. Iată-acum și la București, în studioul din strada Nufierilor, dezvăluindu-ne aceleași calități și stiindu-ne aceleași nedumeriri: de unde, din acest trup nu prea vinjos, emană atîta forță în amplitudinea andantei? Cum de reușește ea să împace atîit de bine patosul romantic cu grația din Scherzando? Și răspunsul l-am găsit atît în tușul său, fin și cald, sau puternic și strălucitor, precum cere înțelesul partiturii, dar mi-am amintit și de prezențarea convinșătoare pe care ne-o fă-

Cronica șoselei

Apărați copiii!

Copiii, „Florile vil ale pămîntului”, cum îi numește Gorki, sau „Cei mai mici și mai adorabili mincinoși și în același timp cei mai cinștiți și mai sinceri din lume”, cum îi definește Kuprin, reprezintă tot ce avem mai scump în scurta noastră viață. Ei, aceste viștoare delicate, tandre, sînt sprijinul și viitorul nostru. A te comporta brutal cu un copil, a-l nedreptăți, înseamnă a-i lăsa traume de neșters, uneori pentru întreaga-i existență.

Annual, în lume, își pierd viața în accidente de circulație aproape 50 000 de copii, iar alți 120 000 sînt transformați în infirmi. Culpărit, teribil acest mînc de ființe nevinovate. Se fac multe pentru protejarea copiilor la noi în țară. Un întreg angrenaj este pus în mișcare pentru a reduce la minimum numărul copiilor accidentați. Organizațiile de tineret, de pionieri, care aduc o inestimabilă contribuție la această operă atît de nobilă, de umană, părinții, școlile își conșuș eforturile pentru a preveni accidentarea de orice fel a celor mici. Nici nu s-ar putea să nu fie așa, într-o țară unde țelul suprem al existenței noastre este omul. De șase ani de zile, la noi, numărul accidentelor în care sînt angajați copiii este în continuă scădere. Repet, meritul principal în această mare realizare cu care, printre altele fie zis, nu se pot lauda multe țări, este al U.T.C.-ului și al organizațiilor de pionieri care, printr-o paletă de acțiuni extrem de diverse și originale, militează în permanență, cu

gîndea ea, „la semnalul meu o să oprească mașina?” Se apropie de asfalt și începe energetic să semnalizeze. Greu de văzut un copil de-o șchiopă, mai ales cînd înserarea, acest cumplit dușman al circulației, transformă totul în cenușiu. Copilul, care face doar un pas imprudent pe asfalt, e șters de roata din față a automobilului și împins cu forța spre cea din spate, care trece peste corpul fetei.

Luminița, de trei anișori, locuiește cu părinții ei într-un nou cartier al Capitalei. Îi place să se joace mai mult singură. Nu suportă țipetele, zgomotul provocat de ceilalți copii, gesturile bruște ale acestora, faptul că o trag de codițe, că o împing. Nu, preferă singurătatea, liniștea. Ce să-i faci, fiecare om, inclusiv copilul, e un universon. „Familia” ei preferată sînt păpușile. Soarele lui lumie, parcă voind să se revanșeze pentru lipsa lui de eficiență în lumile anterioare, strălucește cu putere. Fetița caută un pic de umbră. Nici tufele de lămiță, nici cele de tuia nu-i oferă condițiile prielnice pentru amenajarea apartamentului păpușilor. Nu este spațiu suficient, nici umbră destulă pentru a desfășura mobilierul miniaturat. Găsește, pînă la urmă, un loc. Unde? Sub un enorm autotren. Asfalt perfect, curat, umbră deplină, spațiu mai mult decît suficient. Fetița își amenajează cu migală cele trei camere ale apartamentului, cu mobilier modern, nu lustruit ci mat, așa cum se poartă, bucătăria, cu toate ustensiile, vasele, aragazul etc. Cite o păpușică în fiecare cameră, iar pe mama lor o instalează la bucătărie. Un apartament fără flori e fără farmec, pliticos, fad. Luminița o zbughește printre roțile mașinii spre stratul cu albăstrele.

A luat cu ea minusculele vase. Ce minunat se vor armoniza florile cu culoarea mobilei apartamentului. Tocmai atunci autotrenul pornește. Un tipăt stîns, pe care abia îl aud trecătorii. Șoferul oprește puțin mai departe. Spectacolul e groznic. Sînt chomați părinții de la fabricile unde lucrează. Prea tirziu!

Maidanele (din ce în ce mai puține la număr), toloacele (cuvînt și el pe cale de dispariție din vocabular), cauza fiind una și aceeași, folosirea intensivă a pămînturilor pentru agricultură, sînt mici terenuri care, alături de fiștile verzi de lingă șosele, sînt utilizate temporar de micii fotbaliști ai satelor pentru a demonstra că și din rîndurile lor poate apărea un Ștefănescu, Augustin, Tălnar ori Zare. Sîntem mai mult decît convinși că așa se va întîmpla.

Sorin, care juca cu predilecție pe postul de libero, era în mare formă. Terenul uscat, gazonul de lingă șosea numai bun pentru demonstrații de mare virtuozitate, favorizau calitatea jocului. De trei ori mingea de fotbal autentică, nu de cîrpă ca pe vremuri, intrase în spațiul marcat de două cărămizi al portii, pe care o apăra Ion, cel mai redutabil portar din comună. Clasele a șaptea, toate: A, B, C, asistau cu sufletul la gură la meciul „secolului” dintre cele două școli din Dealul cu Flori. Ar fi o aberație să crezi că un meci, desfășurat chiar pe marginea șoselei, poate să împiedice pe jucători să depășească linia marcată cu var, reprezentînd limitele terenului. Liberoul Sorin se pregătea tocmai să arunce de la tușă mingea, în dreptul portii. Aruncă așa de puternic încît o extremă dibace putea să preia balonul și să-l expedieze în poartă. Nu s-a întîmplat așa. Un autotren, condus de un șofer neatent, l-a cosit pe jucător, proiectîndu-l undeva la punctul de corner. A murit după cîteva ore.

— Participanți la circulație de tot felul: șoferi, motocicliști, bicicliști!

— Părinți!

— Cadre didactice — Apărați copiii!

VICTOR BEDA ■

Cum a fost evitat războiul anecdotelor

Accente din lume

Crima — o afacere

În ultimul timp revista „Paris Match” a devenit sursa ce furnizează clienți inchișorilor franceze. La patru luni după arestarea lui Jean Durieux, ziarist la „Paris Match”, judecătorul Grellien declanșează o nouă descindere în localul revistei și la domiciliul a doi dintre zia-riștii săi. Dulapuri deschise, sertare răsturnate, dosare și fotografii vraise. Bilantul se încheie cu arestarea reporteru-lui Jean Tagnière.

Nu demult, porțile inchișorilor fran-ceze s-au deschis pentru un abominabil canibal, Essei Sagawa. După ce-a omorât-o pe Renée Hartevelt, studenta olandeză aflată la studii la Paris și apoi în parte a mâncat-o, Essei Sagawa a fost declarat irresponsabil și internat la spitalul Hen-ri-Colin de Villejuif. Cel a cărui faptă mon-struoasă a zguduit Japonia „ca un cu-tremur de pământ moral”, așa cum afir-mau ziarele japoneze din perioada des-coperirii crimei, a fost primit, acum, la sosirea în Japonia de căutători de sen-zații tari, cu surle și trîmbițe. După ce l s-a publicat lui Sagawa auto-biografia vîndută în 300.000 de exemplare, realizatorul Nagisa Oshima pregătește un film inspirat de pasiunea canibală a cri-minalului, iar dramaturgul Turo Kara a obținut premiul Akutagawa pentru „Scri-urile lui Sagawa”. Schimbarea de opinie este revoltătoare și ea este o insultă adusă bunului simț, echilibrului, armoniei existenței.

Talente și moderație vestimentară

Un star este și David Bowie, dar cele-britatea sa este rezultatul talentului și calităților deosebite ale vocii sale. Îngerul blond al rock-ului anilor '70, replica albă a fenomenului Michael Jackson în muzica pop, David Bowie și cîntecele sale se bucură de un succes imens pe toate scenele lumii stîrnind bucuria și delirul multîmii. 150.000 de spectatori la două spectacole este o cifră semnifica-tivă ce se explică și prin fascinația ciu-dată pe care cîntărețul o exercită asupra multîmii. Călea succesului a fost ane-voioasă. După o copilărie petrecută la periferia londoneză și un accident (și pierde un ochi într-o încăierare cu co-legii) suferit la vîrsta de 16 ani, David Jones hotărîște să cînte rock. Pentru început își schimbă numele. Va fi David Bowie; Bowie — numele unui cuțit de vîntătoare american. Extravaganțe vesti-mentare, droguri, declarații șocante fă-cute preselor, totul în numele revoltei îm-potriva tradițiilor. Aceasta a fost viața celebrului cîntăreț aproape zece ani.

David Bowie renunță însă la acest teri-dism destructiv, îmbracă un „costum cumințe” și electrizează în continuare să-lile în care cîntă. O voce mare, cînd există, rămîne și se impune prin ea în-săși fără complicitatea travestului sau a unei vieți scandaloase. Triumfe talentul, tinerețea și bunul gust!

Tandrețea lui Yves Montand

Un cuminte a fost și este Yves Mon-tand, cîntărețul care, la mai bine de șaiszeci de ani, rămîne seducătorul numă-rul unu al inimilor francezilor. Tandrețea și nostalgia unesc cele două cîntece de pe noul disc al lui Yves Montand. Cu-vintele cînteceilor sînt vechi de cînd lu-mea și totuși noi pentru fiecare cuplu de îndrăgostiți: te iubesc, mi-e dor, de ce nu vii?, trebuie să te văd... Muzica acestor cîntece este, așa cum mărturisea Yves Montand, fără bum, bum-uri, sau „flon, flonul” ritmurilor după care dan-sezi, fără să ascuți cuvintele. Discul îl reprezintă pe cîntărețul ajuns la apogeul talentului său, însumînd dăruire și mult, mult talent.

ELENA GRESCU ■

(După N.B.I. — R.D.G.)

Șarlatanul dătător de premii

S-a întimplat în Italia. De la un timp încoace, numeroși oameni cu dare de inimă erau anunțați că „pentru curajul și cinstea” de care au dat dovadă în sectorul lor de activitate li s-a acordat distincția „Leul de aur”. Fiecare din fe-riciții laureați erau invitați să vină să-și ridice decorația, după ce vor fi trimis o anumită sumă (între 450.000 și 900.000 de lire italiene, adică între 250 și 500 de dolari) pentru acoperirea cheltuielilor or-ganizatorice. Și totul decurgea normal, doritorii de distincții își primeau real-mente „Leul de aur”, în cadrul unei ce-remonii la care luau parte personalități de seamă ale vieții culturale și obștești.

Într-o zi însă, fondatorul și dătătorul acestor premii, un oarecare Goglioli, a fost arestat. S-a dovedit că așa-numitul „Leu de aur” nu era decît o foarte ren-tabilă afacere pentru organizator și pen-tru cei care-l ajutau — mai ales cu pre-zența lor la ceremonia de premiere. Numai în 1983 Goglioli a „decorat” 3.500 de oameni (în medie, cîte 10 pe zi!), de la care a încasat, 1,5 miliarde de lire (echivalînd cu mai bine de 750.000 de dolari). Adresele celor ce urmau să fie „onorajii” cu „Leul de aur” erau pur și simplu luate din cartea de telefoane. In-să, oricît ar părea de ciudat, „fonda-torul” premiului n-a fost reținut pentru escrocherie, ci pentru neplata impozitelor aferente sumelor dobîndite. Goglioli a dat următoarea explicație: „Economia noastră întîmpină mari dificultăți, iar eu nu făceam decît să însuflețesc curaj oame-nilor de afaceri, să-i îmbărbătez și să-i fac fericiți. Dacă aș fi plătit impozite, mie ce mi-ar mai fi rămas? Nu pot să-i consolez pe businessmenii pe gratis”. După cum observă ziarul Guardian, care istorisește întîmplarea, șarlatanul dătător de premii se poate consola la rîndul său, cu faptul că a fost primul italian arestat pentru neplata impozitelor în virtutea noii legi adoptate în 1983.

„Încercarea dumneavoastră de a evada a fost reperată”

Oricît de vigilenți și de experimentați ar fi gardienii, de multe ori nu pot face față tentativei de evadare ale pensio-narilor hîrșiiți în meserie, unși cu toate alifile. De aceea s-a recurs, și pentru pușcării, la robotizare. După cum scrie ziarul parizian Liberation, în curînd în principalele închisori americane vor fi introdusi roboți speciali, care-i vor păzi cu ochi de Argus, zi și noapte, pe toți

Orașul total

Victorie! Consiliul mondial al biosferei a fost constituit. Dotat cu experți și mij-loace propagandistice, consiliul va lupta, umăr la umăr cu altele, pentru ca sănă-tatea vieții pe pămînt să capete veridici-tate dîncolo de tonele de rezoluții solemne și alit de bine intenționate care saturează serviciile documentare de resort peste tot în lume.

Nașterea consiliului atestă că strategia supraviețuirii omului rezistă și că civili-zația contemporană strivită de aspre probleme curente, de o golgată de con-juncturi adverse găsește forme de a gîndi la propria salvare. Nu salvarea de azi, ci de mine. Din cînd în cînd diverși socio-logi, economiști, politologi informează cu o redutabilă conștiințozitate opinia pub-lică despre starea viitoare a omenirii. Cea mai recentă prognoză este tulbu-

deținută. La orice comportare suspectă a vreunui din cei aflați la închisoare, robotul îl va preveni: „Încercarea dumneavoastră de a evada a fost repe-rată. Vă sfătuim să renunțați la ea”. În afara unei securități sporite, introduce-re roboților în pușcării va permite o re-ducere de cîteva ori a numărului gar-dienilor.

Între sentimente și afaceri

Revista spaniolă „Cambio-16” relatează că nu demult un grup de fermieri fran-cezi au dat foc la două camioane cu le-gume, sosite din Anglia spre a fi vin-dute pe piața franceză. Întrucît mindria națională britanică fusese, prin aceea, grav lezată, ziarul londonez Sun a ho-tărît să răzbune ultragiul, instituînd în rîndurile cititorilor un concurs pentru cel mai reușit banc la adresa francezilor. Dar nici cei de la sud de Marea Minecii n-au stat cu mîinile în sin. Cunoscutul ziar

DE PE TOATE MERIDIANELE

Monde a organizat și el un concurs, solli-citînd din partea abonaților trimiterea cel-or mai usturătoare bancuri în contra englezilor. Cîștigătorul concursului din Fran-ța urma să primească drept premiu o excursie gratuită la ...Londra. Forțele pă-reau egale și lupta se anunța pasionantă. In-să pe neașteptate conflictul s-a stins la fel de brusc precum izbucnise. Ce se întîmplase? Monde izbutise să antreneze în dispută concernul „Renault”, a cărui con-ducere a anunțat pe redactorul șef al lui Sun, C. Mackenzie, că va înceta să-și mai insereze reclamele în acest ziar dacă în coloanele lui nu se pune capăt cam-paniei antifranceze. Argumentul s-a do-vedit decisiv. Analizînd situația, Mac-kenzie a hotărît să „treacă cu vederea” afrentul cu camioanele, și totul s-a li-niștit.

A fost descoperit mormintul lui Alaric I?

În apropiere de orașul Cosenza, din sudul Italiei, s-a descoperit de curînd, cu prilejul construirii unei șosele, un mor-mint de dimensiuni neobișnuite: lung de 6 metri, lat de 3 metri și adînc de 2,5 metri. După părerea savanților, este po-

rătoare: peste patru decenii creșterea populației în Europa va înceta iar în res-tul lumii va fi galopantă. Continentului nostru îi vor reveni 6,3% din omenire, Asiei de sud 34,2%, Asiei de est 20,6%, Africii 20,1% etc. Tendința esențială, ne-cruțătoare va fi de urbanizare globală. 90% din populația Americii Latine se va comprima în orașe. Fantastice concentra-ri urbane, o cavalcaadă a betonizării naturii, tamponări și, apoi, contopiri ale orașelor apropiate se vor produce înainte ca oa-menii să-și amenajeze reflexele corespun-zătoare.

Dorul de platurile natale va dispărea, structurile sufletești se vor schimba, țăr-ani vor fi dizolvați de ofensiva megalo-polisurilor, toate marile probleme se vor concentra în orașe și se vor soluționa dacă biosfera va mai exista. Dacă da, natura va putea fi vizitată, organizat, pe bază de pașaport.

RADU BUDEANU ■

sibil să fie vorba de mormintul regelui vizigoților, Alaric I. Pentru o astfel de ipoteză pledează în primul rînd dimen-siunile gropniței și, în al doilea rînd, faptul că ea a fost descoperită la doar cîteva sute de metri de confluența flu-viului Busento cu Caronte. Pentru că, po-trivit legendei, Alaric I ar fi fost îngro-pat în albia fluviului Busento, ale cărui ape au fost, în acest scop, deviate pentru cîva timp. Robii care au lucrat la cons-truirea mormintului ar fi fost omorîți, pentru a împiedica jefuirea lui ulterioară. Se consideră totuși că de atunci și pînă în prezent fluviul și-a schimbat probabil albia. Se știe că Alaric I a devenit rege al vizigoților în anul 395, după care a invadat Tracia, Macedonia și Grecia. El a atacat Italia și la 24 august 410 a oc-erit Roma, lăsînd-o timp de trei zile pe mina soldaților săi, ca s-o jefuiască. De la Roma, Alaric I a plecat în sudul Ita-liei, de unde intenționa să se îndrepte spre Africa de Nord, însă pe drum a fost doborît de o boală misterioasă, pe cînd se afla la Cosenza. Cercetări pentru găsirea mormintului au făcut atît oamenii de știință italieni, cît și savanți din alte țări, dar fără rezultat. Rămîne de văzut dacă studiarea recentei descoperiri va confirma presupunerea că e vorba într-a-devăr de mormintul faimosului rege vi-zigot.

ION D. GOIA ■

Vilas la București

Imaginea îl reprezintă pe cunos-cutul tenismen argentinian Guil-lermo Vilas și pe doctorul Florin Brătilă fotografiati împreună în dimineața zilei de marți, 19 iu-nie, la cabinetul metodologic de acupunctură din strada Ștefan Furtună numărul 114.

Găsindu-se în Europa, Vilas a aflat, din revista „Flacăra”, despre reușitele doctorului Florin Bră-tiță și a dorit nu numai să-l cunoască dar și să be-neficieze de tainele acupunctu-rii. Așa se face că mai multe zile la rînd, cu punctualitatea unui școlar sirguincios, cunoscutul te-nismen a profitat de un „rapid” tratament și consultații și s-a ară-tat deosebit de interesat să afle cît mai multe lucruri de la docto-rul Florin Brătilă. Este încă o do-vedă că știința acupuncturii „prac-ticată de către specialiștii români a devenit cunoscută pe plan mon-dial, fiind apreciată și, se înțelege, căutată.

SORIN POSTOLACHE ■

Roza vinturilor

Viaceslav Kuprianov (U.R.S.S.)

Pe coaja pămîntului

urmele mele

abia de se văd.
Peste marginea lanului de grîu
vîntul adie neliniștit,
nu din pricina mea.
Dar marginile cărților
așteaptă cuvintele mele.
Și
între coaja
piinii
și coaja
cărții
se află ogorul
neliniștit
glasului meu.

Noi

Noi tinerii
Cer peste capete
Pămînt sub degete

Noi marinarii
Vînt peste capete
Pămînt la orizont

Noi soldații
Furtună peste capete
Pămînt între dinți

Noi agricultorii
Soare pe chipuri
Pămînt în mîini

Noi cosmonauții
Stele sub capete
Pămîntul în inimi

Noi îndrăgostiții
Soarele în inimi
Fără pămînt sub picioare

Noi desăvirșiții
Soare pe cer
Pămînt
Peste capete

Casa mea e fortăreața mea

Casa mea e slăbiciunea mea
Spune-mi un singur cuvînt
Vino

Iepurii

Dacă iepurii
ar fi înarmați
să extermină lupii
după exterminarea lupilor
s-ar extermina între ei —
dacă iepurii
nu i-ar extermina
pe aceia
care-i înarmaseră —

ar mai exista
iepurii apoi?

Apel

Galbeni
Negri
Albi!

Avem eu toți
Singele
Roza
Încetați
Verificarea

În românește de PETRE STOICA ■

S-a terminat o luptă, începe alta...

● Comentarii la un meci care ne-a întristat ● Un nou regulament al campionatului mondial de șah ●

De la trimisii noștri la Campionatul european de fotbal

NICOLAE ARSENIE și OVIDIU IOANIȚOIA

Nantes, 20 iunie, prin telefon de la trimisii noștri: Telefonăm exact în momentul în care meciul România — Portugalia ia sfârșit cu victoria lusitanilor, golul lui Nenê încheind cariera europeană a echipei noastre. Portugalia și Spania, ultima dintre ele calificată în dauna campioanei continentale printr-un punct înscris aproape de finalul meciului, urmează să joace semifinalele, în timp ce echipa României se întoarce acasă după ce va fi convins pe mulți specialiști și spectatori, dar fără să fi câștigat vreun meci! Sintem încă sub impresia întâlnirii cu Portugalia, în care am păstrat șanse reale până în minutul 80, ne aflăm noi înșine tulburați, așa încât nu vom insista, lăsând concluziile după întoarcerea acasă. Cert e că România putea mai mult! Lucescu a făcut un pas mare

asta trebuiau să sesizeze: că se poate! Au mai existat, e adevărat, și alte circumstanțe atenuante, absența lui Balaci și a lui Geolău, suspendarea lui Iorgulescu, ofsaidul care a premers golul spaniol, cădura insuportabilă de la Nantes, care i-a avantajat pe portughezi, ba chiar și unele scăderi de formă care i-au vizat pe Rednic, Klein și chiar Bölöni (de notat că mureșanul a bătut astăzi recordul de selecționări al lui Dinu, fără a fi izbutit însă să transforme asta într-o sărbătoare a lui și a noastră, a tuturor), dar nu trebuie omis dintr-o analiză lucidă că tricoul s-au mulțumit, în general, cu puțin. Echipa noastră a stat prea mult pe poziții retrase, s-a complăcut, și cind a fost și cind n-a fost cazul, să aștepte. O astfel de strategie, cu sorși de izbândă în preliminarii, la Stockholm,

Se putea mai mult

- Sub impresia întâlnirii cu Portugalia.
- O acumulare care se cere a fi potențată.
- Teamă de ce?
- Circumstanțele care explică, dar nu justifică.
- Strategie cu sorși de izbândă doar în preliminarii.
- Am pierdut calificarea cind eram foarte aproape de ea.

izbutind să deprindă echipa să nu piardă. N-a ajuns însă, cel puțin până acum, s-o învețe să și câștige, chiar dacă ea a jucat nu o dată de la egal la egal cu prestigioasele ei adversare. Prima acumulare e, fără îndoială, importantă și numai teama și o oarecare neșansă i-au privat pe tricolori de obținerea calificării. Pentru calificare însă, o spunem cu părere de rău, formația română nu s-a arătat pregătită, mai ales din punct de vedere psihic. Meciul cu Spania, pe care jucătorii români l-au dominat în cea mai mare parte, tactic și fizic, a ilustrat într-o manieră fidelă lipsa de cutezanță a echipei noastre. Dealtfel, însuși Lucescu a recunoscut la terminarea lui că „ne-a fost teamă”? Dacă apreciem sinceritatea lui Mircea Lucescu, mai puțin diplomat decât ceilalți antrenori tocmal din cauza tinereții, nu putem fi de acord, și larăși regretăm, cu o astfel de atitudine. Părerea de rău e cu atât mai mare cu cât în toate confruntările, și îndeobște în cea inaugurală, jucătorii români puteau realiza mai mult. Sigur, se poate invoca, și s-a invocat, o oarecare lipsă de experiență în confruntările de anvergură, dar competența și luciditatea antrenorilor noștri, de atâtea ori dovedite, tocmal

de pildă, n-a mai dat roade aici, unde fiecare ocazie irosită, și au fost destule în fiecare întâlnire, a costat enorm și unde s-a jucat, ca să zicem așa, contra cronometru. Da, formația română a lăsat în multe momente o impresie favorabilă și a fost uneori, pe merit, laudată de specialiști. Ea a venit însă la acest turneu cu gândul parcă să piardă cât mai onorabil și și-a atins scopul. Un scop însă, veți fi de acord cu noi, minim, pe care, din păcate, antrenorii n-au știut sau n-au putut să-l schimbe pe parcurs, dând jucătorilor anvergura pe care talentul și ambiția lor ar fi justificat-o.

Am pierdut, așadar, calificarea, iar regretul este cu atât mai mare cu cât n-am fost prea departe de ea. Să nu fim însă prea aspri nici cu jucătorii și nici cu antrenorii, care ne-au făcut totuși bucuria de a aduce fotbalul românesc pe scena continentală. Nu ne rămâne decât să sperăm că experiența acumulată la EURO '84 va da cât de curând roade și că din infringeriile de aici vom învăța. Noi înșine mișniiți de această nereușită și avind în vedere ora tirzie a acestei transmisii, cind revista e gata de tipar, încheiem aici, urmind să revenim pe larg săptămâna viitoare.

La peluză

Înainte de închiderea ediției

Decepție. Nu fiindcă am fost eliminați. Nici măcar pentru că am ocupat ultimul loc în grupă. Echipa mai umbilată prin lucrările de anvergură ale fotbalului au eșuat poate mai lamentabil. Sintem oricum printre primele opt echipe ale Europei. Meritul aparține antrenorului care poate fi laudat pentru această ispravă și chiar trebuie laudat. Meritul aparține deopotrivă jucătorilor și echipelor de club care i-au pregătit. Să păstrăm ce este valoros și să n-aruncăm copilul o dată cu apa din copate. Echipa antrenată de Mircea Lucescu ne-a dat o gură de aer și a născut în noi iluzia că putem zbura din nou. Din păcate, ce-am adunat în preliminarii am irosit la apropierea de mal. Tactica meciurilor tur-retur, schemele ce rezultă din specificul acestei întreprinderi n-au mai corespuns în condițiile deosebite ale unui turneu. Echipa n-a fost pregătită ca să crească în formă și să atingă momentul de vîrf la momentul oportun. Tot ce s-a acumulat în pregătiri s-a consumat într-un singur meci — cel cu Spania. Apoi echipa a jucat în ce în ce mai slab și alcătuirea ei supusă tot mai evident hazardului. Teama exagerată de adversar, de a nu pierde zestrea din preliminarii a fost paralizantă. Este un viciu de raționament și chiar mai mult. Selecționerul s-a sustras confruntării publice, a respins propunerile ei. Abia în fața iminenței insuccesului a renunțat la ideea că echipa națională este lucrarea sa personală și a purces la schimbări de acoperire și deci formale. Inlocuirile din timpul meciurilor au suferit de o lipsă alarmantă de luciditate, culminind cu scoaterea în ultima partidă a lui Irimescu, deosebit de util pe tot parcursul și introducerea în teren a lui Gabor, jucător fragil și neexperimentat. Ca să nu mai spun că practic am jucat fără extremele capabile să desfacă apărarea supraaglomerată a portughezilor. Nici nu erau în lot.

Am scris la timpul potrivit că echipa trebuie pregătită pentru victoria finală, pentru titlul de campioană psihic și fizic, pentru o atitudine curajoasă și totală, ca să constatăm acum cu consternare că am jucat pentru onorabilitate. Onorabilitate ce poate fi cel mult un punct de vedere personal, nicidecum tactică de joc a unei echipe ce joacă sub culorile naționale. Ea, această concepție ne-a adus la semleșecul din meciul cu echipa Spaniei și la eșecurile din meciurile cu R.F. Germania și Portugalia. Sigur, scriem cu năduf pentru că iluzia din care ne-am nutrit speranțele noastre sportive n-a fost susținută pînă la capăt de cei ce ne-au

dat-o. Lipsa de curaj și a unei conștiințe cuprinzătoare ne-a frînt-o la jumătatea drumului, înainte de a-i proba temeiurile. Uneori reculul este la fel de dureros ca și glonțul. Bratislava, Stockholm, interviurile inteligente date de antrenorul național, concepțiile lui patetice... Și iată, Zare introdus în echipă în vreme ce Negriță participă la joc de pe banca rezervelor, falimentura temporizării în locul dezlănțuirii lucide a echipei care, la fel ca și Danemarca, reprezenta ultimul val, nesincronizările la loviturile libere, preluările exasperante... N-am apărut titlul sub care echipa participa la cea mai importantă competiție continentală, ci parcă prestigiul personal al unor individualități, antrenori sau jucători. Ideile umbricioase nu sînt profitabile nici la 80 de ani, cu atât mai puțin la 38 de ani. Altfel cum am putea explica păstrarea în joc a lui Rednic, lamentabil în fazele de construcție? Cum altfel ne-am putea lămuri confuzia pe care s-a întemeiat alcătuirea lotului din care au fost excluși jucători care într-un turneu de asprime celui care din nefericire pentru noi s-a terminat, cu experiența și valoarea lor, ar fi putut suplini tocmal posturile deficitare, ca să n-ajungem la improvizații fanteziste de genul celor la care am asistat neputincios?

Toate astea trebuie spuse acum, fiindcă iată nu peste multă vreme începem pregătirile pentru mondiale și pentru că, nespuse, ele ar rămâne ca toxinele într-un organism sănătos.

NICOLAE CRISTACHE

P.S.

În ultimul număr al revistei Săptămîna, la rubrica de bumbi a lui don balon, a apărut o notă critică, de o vehemență mocnită, care vizează chenarul de față. Îndeplinesc datorita de onoare de a o aduce la cunoștința cititorilor mei. Iată-o: „Derutantă poziția lui N. Cr. în rîndurile sale din „La peluză”. După ce-l pune alături pe Platini de... Belodediti (oricum, indiscutabil, mare talent), acesta îl acuză pe Mircea Lucescu că ar fi trimis înapoi în țară doi jucători (Lăcătuș și Balint) de care ar fi putut avea nevoie. N. Cr. susține, însă, că îl stimează, totuși, pe selecționar. În definitiv, sintem obișnuți cu harababura pe care ne-o servesc unii și alții. În urmă de două săptămîni, câștigătoarea Cupet României este pomenită în șase rînduri, iar 76 de rînduri sint acordate echipei... strălucitoare invinse. Curios? Nu. Ne-au văzut ochii altele și mai și...”

Probleme!

N. Cr.

Un pas înainte,
doi pași înapoi

Meciurile pentru titlul mondial dintre Anatoli Karpov și Garri Kasparov, precum și dintre Maia Ciburdanidze și Ira Levitina, așteptate cu multă nerăbdare pentru luna septembrie, vor încheia un nou ciclu al campionatului mondial,

ultimul, se pare, în conformitate cu actualul regulament. În cadrul lucrărilor Congresului Federației Internaționale, desfășurat la Manila în toamna anului trecut, s-a expus proiectul noului regulament. Pe moment, comentariile au fost legate de propunerea ca ciclul campionatului mondial să fie redus de la 3 ani la 2 ani, seriile avind loc în 4 ani față de 5 ani. Campionul mondial a obiectat împotriva acestei schimbări, nu din dorința de a-și păstra mai mult timp titlul, ci datorită dificultății participării candidaților în anii olimpici la ciclul mondial individual. Organizatorii de mari turnee au ripostat, declarind că noul regulament le cauzează prejudicii, deoarece marii maestri de superclasă nu vor mai avea timp să participe la „turnee particulare”, ritmul fiind prea accelerat. Obiecția principală privește însă revenirea la sistemul competițional de dinainte de anul 1964, prin înlocuirea meciurilor candidaților cu discutabilul turneu al candidaților. Atît în presa de specialitate cit și

prin anchete deschise promovate de comisiile internaționale se debzate protestul marilor jucători în fața lipsei de șansă a jucătorilor ce trebuie să înfrunte pe eventualii adversari-reprezentanți ai unei singure națiuni. Acesta a fost, de fapt, motivul pentru care Congresul F.I.D.E. din 1964 a hotărît înlocuirea turneeelor candidaților cu o formă de eliminare sportivă prin duel direct sub forma meciurilor.

Noul regulament al campionatului mondial va cuprinde turneele zonale (care se vor desfășura în prima jumătate a primului an al ciclului), reunind 30 de jucători și 26 jucătoare, turneele interzonale (în care iau parte primii clasai ai „zonalilor” în funcție de țaria turneeelor) în număr de trei, ce se vor disputa în a doua jumătate a primului an al ciclului mondial, reunind 16 jucători. Pentru turneele candidaților, în primul ciclu sint calificați primii 5-3 clasai ai meciurilor candidaților, respectiv primele 3-8 jucătoare ale lumii din

ciclul precedent, iar în următoarea cicluri ale campionatului mondial în turneele candidaților se califică direct primii 5-10 jucători și primele 3-8 jucătoare. La acestia se vor adăuga cei mai buni 12 jucători (14 în primul ciclu) din clasamentul internațional (la bărbați) prin evaluarea Elo-ului mijlociu calculat pe minimum 48 partide jucate în ciclul precedent, plus primii 4 clasai și primele 3 clasate din fiecare turneu interzonal. Turneele candidaților vor fi urmate de două meciuri semifinale și de un meci final atît pentru șahul masculin cit și pentru cel feminin. Aceste meciuri post-turneu reprezintă o noutate față de regulamentul anului 1964. Actualul regulament al campionatului mondial prin meciuri este considerat o formă mai bună a selecției valorice prin prisma duelului direct, eliminativului. Noul regulament intră în vigoare începind cu anul 1985.

MARGARETA MUREȘAN

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Scriso—audiene—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30, 25 58; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. George Arion, Victor Niță — 1457; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj—urgente—sport) — Ovidiu Ioanițoia, Ilie Purcaru, Adrian Dohotaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantinescu. Opere Georgescu, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Drago-mir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53; secretar responsabil de 21 24, redactor șef 20 02. Iparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10376, prsfr București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU